

TÄISKASVANUTE HINGAMISPÄEVAKOOLI
ÕPPETÜKID

TAANIEL

Gerhard Pfandl

Adventistide Koguduste Eesti Liidu Hingamispäevakooli osakond
2004

Täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükid valmistab ette SPA Peakonverentsi täiskasvanute hingamispäevakooli osakond. Õppetükkide ettevalmistus kulgeb ülemaailmse hingamispäevakooli käsikirjade hindamise komitee üldjuhtimisel. Selliselt peegeldavad väljaantud õppetükid ka komiteepoolset panust.

Sissejuhatus

Taaniel, Aristoteles ja Lõpp

Umbes neli sajandit enne Kristust kirjutas kreeka filosoof Aristoteles lõpust, pidades silmas asjade lõppeesmärki, mille poole kõik suundub. Aristotelese jaoks oli arstiteaduse lõppeesmärgiks tervis, laevaehituse lõppeesmärgiks veealus, strateegia eesmärgiks võit. Rakendades sama põhimõtet inimkonna suhtes ütles ta, et inimkonna lõppeesmärk on isiklik õnn, mida igatsetakse saavutada asja enese pärast.

Pole sugugi halb tulemus inimese kohta, kes elas ilmutatud tõeta. Ent kuigi õnne saavutamist võib loomulikult pidada igati kiiduväärseks sihiks, ei vasta see ühelegi olulisele küsimusele elu lõppeesmärgi kohta, eriti olukorras, kus elu lõpeb alati hauas, sest sinnajõudnuile on õnne saavutamise probleem absoluutselt ebaoluline.

Vastandina Aristotelesele kirjutas prohvet Taaniel (paarsada aastat varem) lõpust radikaalselt erineva vaatenurga alt. Taanieli jaoks ei peitu lõpp inimeses endas ega sõltu inimesest endast. Tema jaoks tähendab lõpp midagi, mille toob kaasa üleloomulik sekkumine kõiketeadva ja kõikvõimsa Jumala poolt, kes on töötanud, et selle maailma lõpu mõte on tegelikult uue maailma algus. Lühidalt, sel ajal kui Aristoteles otsis inimkonna eksistentsi mõtet temas endas, seostab Taaniel (nagu kõik teisedki Piibli kirjutajad) lõpu millegagi, mis ületab inimkonna piiratuse – see on Jumalaga, kes on inimkonna Looja.

Kuivõrd tänulikud peaksime seepärast olema, et meie lõpp, meie eesmärk ei ole seotud meie endiga, sest vastasel juhul ei vääriks selleni jõudmine meie vaeva. Milleks kulutada energiat ja vaeva siinses elus üksnes selleks, et lõpetada surmas? Selle vastandina näitab Taaniel, et lõpp on tegelikult uus algus.

Muidugi on Piibli üks tähtsamaid eesmärke näidata meile mitte üksnes seda, milline on meie lõppeesmärk, vaid ka seda, kuidas seda saavutada. Ja

Taanieli raamat, järgneva kolme kuu uurimisteema, täidab selles ainulaadset rolli. Sealt leiame mõjuvõimsad prohvetikuulutused, mis tõenäoliselt paremini kui mujal Pühakirjas aitavad rajada kindla ja mõistusliku aluse meie usule Temasse, kes Jeesuse Kristuse töö kaudu on andnud meile kindluse lõppeesmärgi suhtes, milleks on igavene elu uueksloodud maal (Js 66:22).

Nii jutustuste (milles näeme Jumala tegutsemist inimelus) kui grandioossete, vapustavate prohvetikuulutuste kaudu (mis näitavad Jumala valitsust maailma üle) ilmutab Taanieli raamat mitte üksnes Jumala kohalolekut meie maailmas, vaid aitab ka teatud mõttes seda kohalolekut ja sekkumist tõestada.

Taanieli raamat kuulub Piibli nn apokalüptiliste raamatute hulka. *Apokalüptiline* pärineb kreekakeelsest sõnast *apokalypsis*, mis tähendab “varjatu avaldamist” või “ilmutust”. Taanieli- ja Ilmutusraamat, mida loetakse apokalüptilisteks raamatuteks, kirjeldavad sümboolsete nägemuste vahendusel inimajaloo olulisi sõlmpunkte. Sellele lisaks räägivad nad ka lõpust – kõikide asjade lõpust, nagu need on praegu, mitte nagu need saavad olema igavikus.

Kogu kristliku ajaloo vältel on Taanieli lood ja prohvetikuulutused andnud inspiratsiooni luuletajaile, kunstnikele ja filosoofidele. Nad on olnud lohutuseks ja lootuseks väsinuile ning väljakutseks ajaloolastele ja teoloogidele. Mis peamine – see raamat näitab, et meie maailm ei ole mingisuguse tundmatu ja ettenägematu lõpu poole triiviv jäämägi, vaid et Jumal juhib maailmasündmuste kulgu. Ta teeb seda viisil, mida me ei suuda ette kujutada ega praegu mõista, kuid Tema töö eesmärgiks on viia kõik asjad siin suurele ja aulisele lõpule.

"Lähenedes selle maailma ajaloo lõpule, nõuavad Taanieli prohvetikuulutused meie erilist tähelepanu, sest need puudutavad just seda aega, milles me hetkel elame." — PK 547.

Ka Jeesus ise osutab eriliselt Taanieli raamatule, öeldes: “Kui te siis näete pühas paigas seisvat hävituse koletist, millest on rääkinud prohvet Taaniel, kes seda loeb, see pangu tähele.” (Mt 24:15; vt ka Mrk 13:14).

Võttes arvesse Taanieli raamatu tähtsust, pole ime, et vaenlane vihkab seda ja teeb kõik võimaliku selle mõju nõrgendamiseks. Näiteks, kuigi Taaniel on isiklikult mitmed peatükid dateerinud, peavad nii mõnedki õpetlased neid daatumeid väljamõeldisteks, asetavad raamatu mitmesaja aasta võrra hilisemasse ajaperioodi ja seostavad seda sündmustega, mis Taanielisse üleüldse ei puutu. Väites, et Taaniel kirjutas oma raamatu *peale* tema poolt

kirjeldatud sündmusi, nõrgestavad sellised õpetlased raamatu ja selles leiduvate võimsate prohvetikuulutuste mõju. Lõppude lõpuks suudab igäüks kirjutada ajalugu, kuid tulevikku suudab ennustada vaid inspireeritud kirjutis. Seitsmenda päeva adventistidena peame kindlalt vastu seisma inimlikele püüetele õõnestada nende kirjutiste jumalikku päritolu.

Käesoleva veerandi õppetükid kirjutas Gerhard Pfandl, Peakonverentsi juures asuva Piibliuuringute Instituudi asedirektor. Dr Pfandl on pärit Austriast, kus ta teenis pastori ja õpetajana 20 aastat. Hiljem on ta töötanud aastaid Californias ja Austraalias. Dr Pfandl on abielus ja kahe täiskasvanud lapse isa. Taanieli raamatu pikaajalise uurijana on ta enam kui võimeline selgitama meile raamatut, mis räägib võimsalt ja veenvalt niisugusest lõpust, millist Aristoteles ka kogu oma teadmistehulgaga poleks iial osanud ette kujutada ega isegi loota.

Sisukord

1. Süüa või mitte süüa, selles on küsimus
2. Nebukadnetsari kuju
3. Tulises ahjus
4. Kohus Nebukadnetsari üle
5. Üllatuspidu
6. Iidne surmaotsus
7. Taanieli ajalootund
8. Kohus enne Kristuse tulekut
9. Pühamu rünnaku all
10. Pühamu puhastatud
11. Jumala ajaplaan
12. Kui kuningad lähevad sõtta
13. Lõpuaeg (või aja lõpp)

Lühendid

- AA - EGW: Apostlite teod
AH - EGW: Adventkodu
BC - SPA Piibli kommentaarid
CD - EGW: Nõuandeid dieedi ja toitlustamise kohta
COL - EGW: Kristuse tähendamissõnad
DA - EGW: Ajastute igatsus
Ed - EGW: Kasvatus
GC - EGW: Suur võitlus
GW - EGW: Evangeeliumi teenrid
MB - EGW: Mõtteid õndsakskiitmise mäelt
PK - EGW: Prohvetid ja kuningad
PP - EGW: Patriarhid ja prohvetid
SC - EGW: Tee Kristuse juurde
(1...3)SM - EGW: Valitud kuulutused
(1...9)T - EGW: Tunnistused kogudusele

1. õppetükk — 25. september - 1. oktoober

Süüa või mitte süüa, selles on küsimus

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Tn 1. ptk.

Meelespeetav tekst: “Sinu sõna on mu jalale lambiks ja valguseks mu jalgteel!” (L 119:105).

Vaikne ookean, aprill 1945. a. Rängas lahingus osalenud kaheksakümmend ameerika sõdurit võlgnesid oma elu ühele mehele, reamees Desmond Doss’ile. Kunagi olid nad teda mõnitanud keeldumise pärast relva kanda. Ent kui vaenlase risttuli ühe sõduri teise järel maha niitis, siis tõi meditsiiniteenistuses teeniv reamees Doss hädaohtu trotsides enam kui seitsekümmend viis meest ära tulejoonelt. Mehest, kelle kulul needsamad sõdurid nalja viskasid, sai nende kangelane.

Doss ei kartnud seista oma tõekspidamiste eest ja ta ei kartnud seista lahinguväljal. Silmapaistva vapruste eest autasustas Ühendriikide president Doss’i Kongressi Aumedaliga.

Sel nädalal heidame pilgu ühele teisele sõjale, teisele lahingule, mida peeti teises maailmajaos täiesti teistsugustel asjaoludel. Ent vaatamata asjaolude erinevusele leidub alati neid (sageli vähemus), kes sarnaselt reamees Doss’ile jäävad kindlaks oma põhimõtetele, hoolimata sellest, mis see neile maksma võiks minna. Kes olid need inimesed, mille eest nad seisid ja mida võime meie, kes me sageli satume silmitsi põhimõtteliselt sama tüüpi olukordadega, õppida nende näite varal?

Pilk nädalale: Mida sümboliseerivad Baabülon ja Jeruusalemm? Mis põhjustas Jeruusalemma hävitamise? Miks langesid süütu inimesed sellise metsiku rünnaku ohvriks? Miks ei söönud Taaniel kuninga toitu? Kas tema keeldumine toidust oluks õigustatud ka juhul, kui teda oleks selle eest lõpuks karmilt karistatud?

Kahe linna lugu: Baabülon ja Jeruusalemm (Tn 1:1)

Taanieli raamat on lugu kahest linnast: Jeruusalemmast ja Baabülonist. Üks sümboliseerib õiguse valitsust, teine kurjuse valitsust. Üks ilmutab jumalikkuse müsteeriumi, teine patu müsteeriumi. Seega, selle raamatu jutustused ja prohvetikuulutused illustreerivad Kristuse ja Saatana vahelise suure võitluse põhimõtteid, mis sageli avalduvad meie silmale hea ja kurja, õiguse ja vale, tõe ja eksituse vahelise võitlusena.

Esimest korda viidatakse Pühakirjas Baabülonile ja Jeruusalemmale 1. Moosese raamatus (11:9; 14:18), viimast korda kuuleme neist Ilmutusraamatus (18:21; 21:10). Ja ühel või teisel moel, otseses või kujundlikus mõttes läbivad nad kogu Piiblit.

Milliste ajalooliste sündmuste kontekstis mainitakse kaht linna (sarnaste, kuigi mitte täpselt samade nimede all) esmakordselt?

1. Baabülon (1 Ms 11:1-9) _____
2. Jeruusalemm (1 Ms 14:17-20) _____

Baabülon: babüloonlased tuletasid oma linna nime sõnast *Bab-ilu*, mis tähendab “jumala värav”. Vastavalt 1 Ms 11:9-le tähendab see nimi aga *segadust*, sest selles paigas segas Issand ära maailma keeled. Siin näib olevat tegu sõnademänguga, sest kaks heebreakeelset sõna, *balal* (segadusse ajama) ja *babel* (jumala värav) kõlavad väga sarnaselt. Sel ajal, kui inimesed üritasid Paabelis ehitada torni, mis ulatuks taevasse, muutis Jumal nende jõupingutused inimliku rumaluse ja edevuse sümboliks.

Jerusalemm: heebreakeelne *shalem* tähendab “täielik” või “rahuküllane”. Laulus 76:2 samastatakse Jeruusalemm Saalemiga, 1 Ms 14:18-s mainitud linnaga. Sel ajal, kui Taavet linna vallutas, asustasid Jeruusalemma jebuuslased (1 Aj 11:4-7). Alates Taaveti valitsemisajast on Jeruusalemm olnud juudi rahva pealinn.

Mida sümboliseerib Baabüloni linn Ilmutusraamatus? Ilm 14:8; 16:19; 17:5; 18:2, 10, 21. Milline on tema lõplik saatus?

Jerusalemm (rahuküllane), Baabülon (segadus). Ei füüsiliselt ega vaimulikult ole võimalik elada kahes kohas korraga. Kus elad sina praegusel hetkel (vaimlikus mõttes)? Miks elad just seal? Kuidas oleks võimalik üle kolida, kui see vajalikuks osutub?

Süütud ja süüdlased (Tn 1:2-7)

”Juuda kuninga Joojakimi kolmandal valitsuseaastal tuli Paabeli kuningas Nebukadnetsar Jeruusalemma alla ja piiras seda. Ja Issand andis tema kätte Juuda kuninga Joojakimi.” (Tn 1:1, 2). Meie vaatenurgast on raske tajuda nende sõnade uskumatust. Ajalehes oleks selline pealkiri kirjutatud 10-sentimeetri kõrguste tähtedega. Jeruusalemma, mille templis elas Issand, vallutasid paganad oma kuninga juhtimisel!

Missugused olid mõned põhjused, mille tõttu andis Jumala Juuda ja Jeruusalemma babüloomlaste kätte?

1. 2 Ku 21:10-16 _____
2. 2 Ku 24:18-20 _____
3. 2 Aj 36:15-17 _____
4. Jr 3:13 _____

“Tuleb meeles pidada, et Jumala töötused ja hoiatused on ühtmoodi tingimuslikud.” — E G White, “Evangelism”, orig lk 695. Juuda rahvas oleks saanud vältida Babüloonia vangipõlve. Jeremija kaudu kutsus Jumal rahvast pöörduma tagasi Tema juurde. Kui nad oleksid kahetsenud, poleks neid karistatud (Jr 4:1-4). Ent nad keeldusid kuuletumast ja lõpuks valati karistusekarikas nende peale välja.

Ometi kerkib kõige sellega seoses üles teine küsimus: On selge, et rahva juhid pöördusid Jumalast ega kuuletunud enam Talle. Kuid miks karistati ka süütuid? Polnud ju sugugi õiglane, et Taaniel ja tema kolm sõpra, jumalakartlikud noormehed, pidid kannatama teiste pattude pärast. Kuid nagu enamus meist lõpuks mõistab, ei ole elu selles patuses maailmas kaugeltki õiglane. Meile jääb õnneks lootus uuele elule.

Samal ajal, kuigi keerulised küsimused, mis puudutavad süütute kannatusi koos süüdlastega (mille suurimaks näiteks on Rist) kuhugi ei kao, võime alati kindlad olla Jumala armastuses meie vastu, samuti selles, et Tema omab kontrolli kõigi sündmuste üle ja loob ühel päeval kõik uueks.

Samas ei tohi me unustada, et keset seda suurt õnnetust muutis Jumal Taanieli ja tema kolme sõbra orjuse õnnistuseks mitte ainult nende endi rahvale, vaid ka Babüloonia paganrahvale.

Kuidas oled sina isiklikult kannatanud teiste pattude pärast? Kuidas kogesid keset oma valu, viha, masendust siiski Jumala armastust? Kirjuta vastus üles ja loe seda nädala jooksul korduvalt. Kuidas see sind mõjutab? Kuidas aitab see sul Issandat veelgi enam usaldada?

Taanieli kindel otsus (Tn 1:8)

Taaniel ja tema sõbrad keelduvad parimast pakutavast toidust. Miks nad ei söö kuninga sööki? Õp 23:1-3, 29-32. Milliseid põhimõtteid väljendavad need tekstid?

Taaniel ja tema sõbrad keeldusid samastumast maailmaga – nende elu kõikehaarav eesmärk oli Jumala tahte täitmine. Seetõttu võisid nad keelduda kuninga toidust järgmistel põhjustel:

1. Toidu hulka kuulus ebapuhas liha (3 Ms 11. ptk).
2. Ka puhas liha ei olnud valmistatud nii, nagu oli õpetanud Mooses iisraellasi (3 Ms 7:22-27).
3. Söömine ja joomine olid osa ebajumalateenistusest, sest toit ohverdati esmalt ebajumalaile.

Kui Taaniel palub teistsugust toitu, kasutab ta sõna *köögiviljad* (*zero'im*) — Jumala poolt kasutatud sõna 1 Ms 1:29-s, kui Ta ütleb Aadamale: “Vaata, mina annan teile kõik seemet kandvad taimed (*zorea'*; *zera'*). Niisuguse palvega kinnitab Taaniel oma usku kogu maitsva ja tervisliku toidu Loojasse.

Loe Tn 1:8. Siin on vangid paganliku kuninga meelevaldas, kes ühe sõrmenipsuga oleks võinud lasta nad surmata. Olnuks erakordselt lihtne asju mõistusega võttes süüa kuninga toitu ja juua tema veini. Seda tõsiasja meeles pidades otsi üles järgnevad kirjakohtad. Mida ütlevad need Taanieli teguviisi kohta? Mida õpetlikku leiame siit endale? Mt 10:22; Lk 8:11-15; 1 Kr 10:13; Fl 3:8; 2 Tm 2:12.

“Taanieli otsus kuninga toidu suhtes näitas, et ta mõistis tervise ja pühaduse vahelist seost. Proovikivi toidu suhtes oli üks vahendeist, millega tugevdati tema iseloomu tema enda tulevikku silmas pidades. Iga õige otsus, millele raskuste kiuste kindlaks jäädakse, teeb inimese tugevamaks. Iga murtud otsus muudab meid nõrgemaks. Taanieli lugu illustreerib tõsiasja, et iga kartmatult elluviidud õige otsus saab sageli inimese elus pöördepunktiks ja tema tulevikku määravaks faktoriks. Jumal annab võimalusi – edu sõltub nende võimaluste kasutamisest.” PK 486.

Proovikivi (Tn 1:9-16)

Kui Taaniel koos oma kolme sõbraga Baabüloni jõudis, pandi neile uued nimed; nad pidid õppima babüloonlaste kunste ja teadust ning eeldati, et nad söövad kuninga lauas. Esimesed nimetatud asjad ei kujutanud endast mingit erilist probleemi, ent viimasest sai nende usu proovikivi.

Tihti on raskeks küsimuseks: kuidas inimene teab, kust tõmmata piir? Lõppude lõpuks kandsid nimed antiikajal sageli vaimulikku tähendust (Taaniel tähendab näiteks *Jumal on kohtumõistja*). Kas poleks Taaniel võinud põhimõtteliselt keelduda niisugusest nimemuutmisest? Samas oleks ta ju võinud keelduda babüloonia kunstide ja teaduse õppimisest, sest needki olid seotud üleloomulike jõudude, paganluse ja muude selliste asjadega, millesse ta päris kindlasti ei uskunud? Ometi ei räägita vähemalt siinkohal ühestki muust kui vaid toidust keeldumisest. Nemad tõmbasid piiri sellesse kohta.

Loe uuesti Tn 1:8. Miks uskus Taaniel, et kuninga toidu söömine olnuks vale?

Kes veel riskeeris heebrea noormeeste toidust keeldumisel oma eluga? Tn 1:10. Miks olnuks see neile soovi korral heaks vabanduseks oma otsusest loobumiseks ja alistumiseks kuninga nõudmisele?

Esmapilgul näib söömise ja joomise küsimus täiesti ebaoluline. Samas näib ka Aadama ja Eeva proovikivi — keeld süüa hea ja kurja tundmise puust (1 Ms 3. ptk) küllaltki triviaalne. Ka see puudutas söögiisu. Ent kas pole tõsi, et armastus avaldub sageli üksteise heaks tehtavates väikestes asjades? Küllap kehtib ka vaimulikes asjades põhimõtte, et suured ukсед kinnitatakse väikeste hingedega. 1 Ms 3. ja Tn 1. peatükk illustreerivad tõsiasja, et Saatan kasutab sageli meieni jõudmiseks meie meeli – mida me kuuleme, näeme, tunneme (lõhnaaisting), puudutame ja maitseme. Seetõttu sõltub kristliku elu edukus oma meelte valvamisest. On ju selge, et Jumala Vaim jõuab meieni ajus asuvate närvirakkude kaudu. Kuna närvirakke mõjutab meie poolt tarbitud toit ja jook, siis on ääretult oluline hoida oma ihu parimas võimalikus seisukorras.

Pane end Taanieli olukorda. Kirjuta välja põhjendused, mis õigustaksid kuninga toidu tarvitamise. Kas kirjutatu on veenev? Kui jah, miks peaks see olema meile hoiatuseks, tõestades kuivõrd lihtne on end veenda usus kompromissile minema?

Tasu (Tn 1:17-20)

Kolmanda aasta lõpul tõi Aspenas noormehed kuninga ette, kes neid küsitles. Millised õnnistused kaasnesid nelja noormehe otsusega jääda ustavaks oma Jumalale? Tn 1:20.

Lisaks sellele, et nad olid oma “võistlusklassis” parimad, oli neil ka selge mõistus ja nad nägid terved välja. Noormeeste kogemus näitab, et Jumal õnnistab kõiki, kes ei karda näida teiste silmis kitsarinnalised ja tähenärijad, sattudes kiusatusse ohverdada oma vaimulikud põhimõtted. Antud juhul nende meeste ustavust Issandale tasuti selgelt ja ühemõtteliselt nii, et kõik võisid näha nende ustavuse tagajärgi.

Ometi ei lõpe kõik usu läbikatsumised siin maailmas sama õnnelikult.

Võrdle nelja heebrea noormehe saatust Stefanosega (Ap t 7:57-8:2). Mida räägivad need kaks lugu võimalikest tagajärgedest olukorras, kus jäädakse ustavaks piibellikele põhimõtetele? Miks ei tohiks kumbki võimalikest lõpplahendustest olla kristlaste jaoks tähtis olukorras, kus tuleb valida kas ustavus vaimulikele põhimõtetele või nende hülgamine?

Esmatasandil läks Taanielil ja tema kolmel kaaslasel päris hästi, kindlasti märksa paremini, kui Stefanosel.

Samas kristlastena teame, et mis meiega siin ka ei juhtuks, olgu see hea või halb, olgu see kividega surnuks viskamine või oma klassi parimaks tõusmine, ei ole see lõpplahendus. Meid on ootamas igavik, uus elu uues taevas ja uuel maal, kus ei ole enam pattu, surma, kannatusi ega kaotusi. Seepärast pole meie lõpul siin maailmas erilist tähtsust. Ainus tähtis asi on jääda ustavaks Jumalale ja sellele, mida Tema meil teha palub, olenemata selle otsestest tagajärgedest.

Mida ütleksid inimesele, kes on oma elus läinud kristlike põhimõtetele kompromissile, kuid sooviks seda muuta? Kuidas julgustada teda uskuma, et kõik pole veel kadunud?

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G White'i raamatust "Prohvetid ja kuningad" orig lk 479-490.

Kuidas õnnestus Taanielil ja tema kolmel sõbral babüloomlaste teadusi õppides mitte sattuda nendega seotud üleloomulike jõudude ja nõiduse mõju alla?

1. Tahte õige harjutamise kaudu: "Tahte õige harjutamise kaudu võid esile kutsuda oma elu täieliku muutuse. Andes oma tahte üle Kristusele, liitunud sa väega, mis on võimsam kõigist valitsejatest ja võimudest. Sa saad jõu ülalt, mis hoiab sind kindlana, ja püsiva alistumise kaudu Jumalale suudad elada uut elu – usuelu." SC 48.

2. Teades füüsilise seisundi mõju mõistusele: "Taanieli vanemad olid teda lapsena õpetanud järgima range kasinuse reegleid. Nad õpetasid talle, et tal tuleb kõigis oma harjumustes järgida loodusseadusi, et see, mida ta sööb ja joob, mõjutab otseselt tema füüsis, vaimsust ja moraalsust, et Jumal nõuab temalt kord aru tema võimete kasutamise kohta, sest need olid Jumala annid ja ta ei tohi neid mitte ühegi oma teoga vähendada ega kahjustada. Selle õpetuse tulemusena oli Jumala käsk tema südames ülendatud ja austatud kohal." CD 154.

3. Pideva palvemeelse, Jumalast sõltuva elu kaudu. Taanieli "ümbrisesid mõjud, mis olid arvestatud endale allutama neid, kes ei suuda valida põhimõtte ja loomupärase kalduvuse vahel. Ometi näitab Jumala Sõna teda kui veatut kangelast. Taaniel ei julgenud usaldada isiklikku moraalset jõudu. Tema jaoks oli palve möödapääsmatu." – Ellen G White "The Sanctified Life", lk 20.

Küsimus aruteluks:

Kujutle, kui lihtne oluks Taanielil ja tema kolmel sõbral õigustada täielikku allumatust oma babüloomlastest vallutajatele. Lõppude lõpuks oli tegu paganatega, kes olid hävitanud nende linna ja nad vangistanud. Kas poleks surm olnud parem kui koostöö nende paganatega, sealjuures nende riigi hävitanud kuninga õukonnas tähtsatel ametikohtadel? Mida õpetab meile vastus sellele küsimusele?

Kokkuvõte: Taanieli ja tema kolme sõpra mõjutatakse tungivalt minema kompromissile oma põhimõtetega ja võtma omaks babüloomlaste tavasid. Ent nemad jäävad Jumalale ustavaks ja Tema tasub neile erakordse tarkuse ja arusaamisega. Tänu Jumalale kindlaksjäämisele ja usule Temasse said neist eeskujud igale kristlasele, keda kiusatakse minema kompromissile.

2. õppetükk — 2. - 8. oktoober

Nebukadnetsari kuju

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Tn 2. ptk.

Meelespeetav tekst: “Tema muudab aegu ja aastaid, Tema tagandab kuningaid ja tõstab kuningaid; Tema annab tarkadele tarkust ja mõistlikele mõistust!” (Tn 2:21).

Aastakümneid tagasi hoiatas sensitiiv nimega Cheiro ajakirja “Review of Reviews” toimetajat W. T. Stead’i mitte ette võtma merereisi 1912. aasta aprillis. Stead kaotas elu aprillis 1912, Titanic’u pardal. 1961. a. suvel ennustas sensitiiv Jeane Dixon, et ÜRO peasekretär Dag Hammarskjöld hukkub lennuõnnetuses sama aasta septembri keskel. 18. septembril 1961 sai peasekretär lennuõnnetuses surma.

Mida see näitab? Üksnes seda, et Saatan suudab ennustada sündmusi ja seejärel need teoks teha; ei muud (kui sedagi).

Ometi leiame prohvetikuulutused riikide tulevikust sadu ja tuhandeid aastaid varem — näiteks Tn 2. ptk-is kirjeldatud Nebukadnetsari unenägu — Piiblist ja mitte sensitiivide ennustuste seast. See unenägu ja Taanieli inspireeritud seletus on üheks tõendiks Pühakirja jumalikkusest. Saja kaheksakümne heebreakeelse sõna abil ennustab Taaniel ajaloo kulgu ja kinnitab Jumala rahvale, et maailma suurte impeeriumide tõusule ja langusele järgneb Jumala igavese kuningriigi rajamine.

Sel nädalal heidame pilgu sellele võimsale ja usku kinnitavale prohvetikuulutusele.

Pilk nädalale: Millise tingimuse seadis kuningas tarkadele, et olla kindel nende tõlgenduse õigsuses? Kuidas avaldub selles peatükis Jumala vägi? Mida õpetab meile Tn 2. ptk Jumalast? Mil moel ilmneb selles peatükis selgelt meie põhimõtteline inimlik abitus ja sõltuvus Jumalast?

Nebukadnetsari dilemma (Tn 2:1-13)

Ühel ööl nägi kuningas Nebukadnetsar muljetavaldava unenäo. Ärgates kutsus ta oma targad ja käskis neil öelda, mida ta oli unes näinud. **Kas Nebukadnetsar oli tõepoolest oma unenäo unustanud, või tahtis ta lihtsalt Baabüloni targad proovile panna, mõistmaks, kas nood on tõepoolest nii targad, kui väitsid end olevat? Tn 2:5.**

Piibli ingliskeelne King James Version järgib kreekakeelset Vana Testamendi tõlget ja tõlgib 5. salmi esimesi sõnu – *Asi on minult läinud* – mida üldiselt mõistetakse, et kuningas oli unenäo unustanud. Kaasaegsed tõlked, järgides arameakeelset algteksti kasutavad väljendit – *Minu sõna on kindel*. Mõlemad tõlked võivad olla õiged. Olles osa oma unenäost unustanud kasutas kuningas seda tõsiasja tarkade läbikatsumiseks. Olnuks tal kogu unenägu ununenud, poleks see ju teda ka häirinud.

Tõenäoliselt kartis Nebukadnetsar unenäo võimalikku tähendust. Oma vihas, et Babüloonia targad teda aidata ei suuda, käskis ta nad kõik tappa. See polnud tühine ähvardus: oma vaenlaste surnukehade tükeldamine ja nende kodude mahapõletamine oli antiikses Mesopotaamias täiesti tavaline.

Millist tõde olid targad sunnitud tunnistama vastuseks kuninga ähvardusele? Tn 2:11.

Võimetuna vastama kuninga nõudmisele, olid Babüloonia targad sunnitud tunnistama, et üksnes jumalad, kelle eluase ei ole inimeste juures, suudaksid öelda, mida kuningas unes nägi. Babülooniased ei uskunud, et jumalad võiksid tulla elama inimeste juurde, kuid kristlased teavad, et Jumal sai tõepoolest lihaks ja elas meie keskel (1 Jh 1:14). Niisugune oma võimetuse tunnistamine andis Taanielile erakordse võimaluse ilmutada midagi Jumalast, keda tema teenis.

Loe veelkord tarkade ülestunnistust 10. ja 11. salmis. Ehkki enamikul meist ei tule iial seista niisuguses olukorras, leiame siit inimesele iseloomuliku põhimõtte: targad ei tunnistata siin mitte üksnes *enda* võimetust, vaid iga inimese võimetust antud olukorda parandada. Martin Heidegger on kunagi öelnud, et vaid Jumal saab meid päästa. Niisugune näib olevat ka Babüloonia tarkade tunnistuse mõte.

Vaata oma elule. Kas sina suudad tunnistada enda abitust? Kuidas trööstib sind sel juhul igas olukorras teadmine mitte lihtsalt Jumala olemasolust, vaid ka sellest, et see Jumal ilmutas end Jeesuse kaudu?

Taanieli palvekoosolekud (Tn 2:14-23)

Mida õpetab meile Taanieli ja tema sõprade reaktsioon kuninga surmaotsusele? Tn 2:17, 18.

Taaniel ja tema sõbrad seisis silmitsi konkreetse tapmisahvardusega. Terves Taanieli raamatus räägitakse jätkuvalt surmaohust, mis Jumala rahvast ikka ja jälle varitseb. See kehtib eriliselt ka lõpuajal elavate usklike kohta, kellel tuleb samuti surmaohuga silmitsi seista (vt Ilm 13:13-18).

Tol päeval Taanieli ja tema sõprade poolt üheskoos esitatud palved olid tõenäoliselt erakordselt tungivad. Nende elu rippus juuksekarva otsas, ent nad tulid Jumala ette julgelt, sest nii palju, kui nad teadsid ja suutsid, olid nad Tema sulased. Peale seda, kui Jumal oli ilmutanud Taanielile öises nägemuses Nebukadnetsari unenäo, palvetasid nad taas, seekord Teda ülistades ja tänades.

Millised on Taanieli tänupalve mõned võtmeväljendid Tn 2:20-23?

Tn 2:20 _____

Tn 2:21 _____

Tn 2:22 _____

Tn 2:23 _____

Kuidas ilmneb selles palves nende arusaam Jumala väest?

Pööra tähelepanu sellele, et Taaniel alustab oma palvet sõnadega: “Jumala nimi olgu kiidetud [KJV - õnnistatud].” Vana Testamendi aegadel inimesed sageli õnnistasid Issandat (KJV – Ko 5:9; Neh 9:5; L 103:1; 134:1). Aramea ja heebreakeelne sõna *õnnistama* on tõlgitav ka kui *kiitma* ja Tn 2:19, 20 on selle sõna tähendus nimelt selline.

Taanieli tänupalve rõhutab tõde, et on olemas ajaloo kulgu juhtiv jumalik valitseja. Jumal juhib *inimajalugu*, mitte lihtsalt taeva tähti. Tema on ka Jumal, kes suhtleb otse kõigiga, kes on avatud Tema häälele. Selle unenäo kaudu edastas Jumal Nebukadnetsarile tõe, et Tema käes on võim mitte üksnes taevas, vaid ka siin maa peal.

Mida vastaksid inimesele, kes peale Tn 2. ptk-i lugemist küsib: “Aga miks minu palvetele pole niisugusel võimsal ja konkreetsel moel vastatud?”

Taanieli tunnistus (Tn 2:24-30)

Peale palvet ja Jumalale tänu toomist kohtub Taaniel Arjoki ja kuningas Nebukadnetsariga ning edastab neile hea sõnumi. Kuidas reageerib Taaniel sellele, et Jumal ilmutas talle kuninga unenäo? Salmid 24-28.

Pane tähele, et Taanieli esimene mure puudutab Babüloonia tarku. Ehkki nemad ei suutnud hukkamisest pääsemiseks midagi teha, pääsevad nad tänu Jumala silmis õige mehe olemasolule nende keskel. Niisuguseid juhusid esineb kogu ajaloo vältel. Pauluse kohalolek laeval teel Rooma päästis kõigi pardalviibijate elu (Ap t 27:24). Seepärast nimetab Jeesus Jumala rahvast “maa soolaks” (Mt 5:13), millel on alalhoidev omadus, nagu näitab ka Taanieli kogemus. Tõepoolest – nii nagu meie halbadel tegudel on negatiivne mõju meid ümbritsevatele, omavad meie head teod positiivset mõju. Seda tõsiasi peaks iga Kristuse järelkäija meeles pidama.

Kõrvaldanud tarkade surmaohu, seisab Taaniel kuninga ees ja selgitab, et ei Babüloonia targad ega jumalad suuda täita kuninga käsku, kuid taevas on Jumal, kes võib saladusi ilmutada. Taanielil polnud ei häbi ega hirmu tunnustada oma Jumalast kuningale. Samas rõhutab ta, et see, mida ta kuningale räägib ei tulene tema isiklikust suurest tarkusest ega teadmistest. Ta omistab unenäo ilmutuse ja selle tõlgenduse ainuisikuliselt Jumalale. Taaniel mõistab selgelt oma täielikku sõltuvust oma Jumalast ja Päästjast. See ongi lunastuse põhimõte – meie pääste sõltub täielikult Issandast. Vaid oma inimlikku seisukorda mõistes, tunnetades oma inimlikku dilemmat ja täielikku võimetust seda iseseisvalt lahendada, võime kogeda igakülgselt sõltuvust Jumalast.

Otsi välja järgmised kirjakohtad? Mida räägivad need meile enese päästmise absoluutsest võimatuses? Rm 3:23; 8:3; 1 Kr 15:14-17.

Patustena oleme pöördumatult äralõigatud Jumalast. Ent tänu Jeesusele, kes oli nii Jumal kui inimene, on meid selle Eluallikaga taasühendatud. Üksnes Keegi, kes oli Jumal ja inimene, kusjuures mitte lihtsalt inimene, vaid patuta inimene, pidades täiuslikult kinni Jumala igavesest ja muutumatust käsust, võis saada sillaks taeva ja maa vahelisele kuristikule ja sellega lahendada probleemi, mida meie ise mitte iial lahendada ei suuda – surmaprobleemi.

Taaniel ja tema sõbrad palvetasid seistes silmitsi surmaohuga. Muidugi oleks enamik inimesi, ka ateistid, niisuguses olukorras midagi ette võtnud. Miks on siiski erakordselt tõenäoline, et need noormehed palvetasid ka headel aegadel, mitte ainult hädaohus viibides? Kuidas võiks see tõsiasi põhjendada just niisugust palvevastust?

Kuju ja selle tõlgendus (Tn 2:28-45)

Mida tähendab Taanieli viide tulevastele päevadele 28. salmis? (Vt ka 1 Ms 49:1; 4 Ms 24:14; 5 Ms 4:30; 31:29).

Vana Testamendi uurimine näitab, et väljend *tulevased päevad* võib viidata: a) ühele kindlale ajaperioodile Iisraeli ajaloos (5 Ms 4:30); b) Iisraeli tulevikule, mille algust märgib Kaanani vallutamine (1 Ms 49:1) või monarhia rajamine (4 Ms 24:14); ja c) messiaanlikule ajastule (Js 2:2; Ho 3:5) või sellele vahetult eelnevale ajale (Hs 38:16).

Nimetatud väljendi uurimine Vanas Testamendis näitab, et “tulevasil päevil” Tn 2. ptk-s viitab tulevikule, mis algab Taanieli ajal ja ulatub Kristuse teise tuleku aega, mida sümboliseerib kivi kuningriik.

Mida ilmutas Jumal Nebukadnetsarile unenäos? Mida sümboliseerisid need nähtud võrdkujud? Tn 2:30-45.

Kuju kuldne pea 38. salmis on selgelt määratletav Babüloonia kuningriigina (626 - 539 e. Kr). Ajaloost on teada, et Babülooniale järgnenud kolm riiki olid Meeda-Pärsia (539 - 331 e. Kr), Kreeka (331 - 168 e. Kr) ja Rooma (168 e. Kr - 476 p. Kr). Ehkki Rooma Impeerium valitses kauem kui eelnevad kolm riiki kokku, ei järgnenud sellele viiendat maailmariiki, vaid viimane impeerium jagunes paljudeks eri tugevusega kuningriikideks, mida sümboliseerisid raua ja savi segust jalad täpselt kooskõlas ettekuulutusega. Need on riigid, mis moodustavad tänase Euroopa ja mis eksisteerivad tänapäevalgi iseseisvate rahvuslike ja poliitiliste üksustena.

Mida sümboliseerib käte abita lahtimurtud kivi ja kuju häving? Tn 2:34, 44.

Piibel ütleb selgelt, et see kivi sümboliseerib Jeesus Kristust (vt Js 28:16; 1 Kr 10:4; Lk 20:17, 18), kelle Teine tulek hävitab kõik teised riigid ja mis saab aluseks igavese kuningriigi rajamisele. Pööra erilist tähelepanu, et vastavalt prohvetikuulutusele neid kuningriike ei muudeta, uuendata ega taastata. Siin öeldakse ühemõtteliselt, et need kõrvaldatakse täielikult, nad pudenevad justkui aganaiks ja puhutakse minema.

Kohanda Kristuse tegevust Teisel tulekul iseloomustavat sümboolikat enda suhtes vaimulikus mõttes. Mis peab toimuma meie sees oleva teise võimuga selleks, et saaksime tõeliselt järgida oma Issandat? (Vt ka Mt 16:25; Gl 2:20).

Taanieli ülendamine

**Milline oli Nebukadnetsari reageering Taanieli tõlgendusele?
Tn 2:46.**

Taanieli selgituse lõpuks on kuningas veendunud, et tema unenägu pärineb tõepoolest üleloomulikust allikast. Ta tunnistab Taanieli Jumala universumi Valitsejaks. Ta näeb enese kohta maailma ajaloo ja mõistab, et tema võim allub Jumalale, kes on selle temale andnud (46. ja 47. salm).

Kuninga langemine Taanieli ette (46. s) vastab Idamaisele tavale. Ta oli valmis kummardama Taanieli kui jumalat, sarnaselt Lükaoonia ja Melite [Malta] rahvaga, kes pidasid Paulust jumalaks (Ap 14:11; 28:6). Paulus ei lubanud end kummardada ja võime kindlad olla, et samamoodi käitus Taanielgi (ehkki tema reageeringut selles olukorras pole talletatud). Siiski pani kuningas Taanieli valitsejaks üle Baabülioni linna ja kõigi tarkade peaks. Taanieli ülendamine oli tõestuseks jumalikule põhimõttele, millest kuulutas Jeesus: “Sest, kellel on, sellele antakse, ja selle on küllalt” (Mt 13:12).

Mida ilmutab Taanieli iseloomust tema palve oma sõprade pärast? Tn 2:49.

Prohvet ei tahtnud nautida oma au üksi. Võidutunnil olid tal meeles need, kes temaga üheskoos palvetasid. Niipea, kui tema positsioon oli määratud, palus ta kuningal määrata oma kolm sõpra kõrgetele ametikohtadele Baabülioni linnas. Esmapilgul näib see palve küllaltki lihtne, kuid tuleb meeles pidada, et neile kolmele tundmatule juudile pidid oma ametikoha loovutama sünnipärased babüloonlased. Jumala juhtimisel said Taanieli palvekaaslased osa ka tema ülendusest. Erinevalt Joosepi loo ülemjoogikallajast (1 Ms 40:23) ei unustanud Taaniel oma sõpru.

Jumal kasutas Taanieli vangilangemist ja Nebukadnetsari unenägu selleks, et teha Taanielist Babüloonias suurt võimu omav mees. Sama koges Joosep Egiptuses (1 Ms 50:20). Mõlemad näited kinnitavad piibellikku põhimõtet, et “neile, kes Jumalat armastavad, kõik ühtlasi heaks tuleb.” (Rm 8:28).

Loe veelkord seda peatükki. Üks selge ja võimas tõde, mille siit omandama peaksime, on see, et Jumal juhib maailma ajalugu. Võrdle seda Jeesuse eluga, Tema pühendunud isikliku hoolitsusega inimeste eest (vt Mt 10:29-31). Kuidas aitab Tn 2. ptk-s avalduva Jumala väe tunnistamine meil rohkem usaldada Teda ja Tema väge meie isiklikus elus?

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G White'i raamatust "Prohvetid ja kuningad" orig lk 491-502.

"Kuningas tunnistas Jumala väge, öeldes Taanielile: "See on tõsi, et teie Jumal on jumalate Jumal ... ning saladuste paljastaja." Sellest ajast peale mõjutas Nebukadnetsarit jumalakartus, kuid tema süda polnud veel puhastatud ilmalikest ambitsioonidest ja eneseülendamise ihalusest. Tema valitsusega kaasnev jõukus täitis ta uhkusega. Ühel hetkel loobus ta Jumala kummardamisest ja pöördus suurenenud innu ja kõrgenenud sallimatusega teisitimõtlejate suhtes ebajumalateenistuse juurde." PK 503, 504.

Õppetunde Taanieli 2. peatükist:

1. Taanieli 2. peatüki prohvetikuulutuse täpne täitumine ajaloo on mõjuvaks tõendiks Piibli inspireerituse kohta.

2. Taanieli 2. peatüki prohvetikuulutus näitab selgelt, et kõik, mis siin maa peal pole seotud Jumalaga, hävib lõpuks. Me suundume igavese olematuse poole, kui ei haara kinni Jumala käest.

3. Ajaloolased ütlevad sageli: "Ajalugu õpetab, et ajalugu ei õpeta meile mitte midagi." See võib ju mõnes olukorras ka kehtida, kuid kristlased teavad, et ajalugu on tõepoolest lugu Jumalast, kes tegutseb selle nimel, et viia lõpule suur võitlus. Kristus ei ole kaugelviibiv Maaomanik, kes lubab oma majapidamisel laguneda hoolimatute sulaste tõttu. Tähelepanelik ajaloo-uurimine viib arusaamisele ja veendumusele, et Tema, kes valitseb kosmose üle, juhib ka aatomeid.

Küsimused aruteluks:

1. Kuidas tõestab Tn 2. ptk puhtmõistuslikult mitte üksnes Piibli inspireeritust, vaid ka Jumala väge? Miks leiaksid just sellest peatükist tohutut tõestusmaterjali ka skeptiku väidete kummutamiseks?

2. Millises mõttes meenutavad tänased Vana-Rooma territooriumil paiknevad riigid raua ja saviseguseid jalgu?

Kokkuvõte: Tn 2. peatükk on aluseks kõigile teistele selles raamatus leiduvatele prohvetikuulutustele, sealhulgas apokalüptilisele ennustusele. Nebukadnetsari unenägu näitas tarkade puudulikkust tarkust ja andis Taanielile võimaluse tunnistada kuningale taeva Jumalast.

3. õppetükk — 9. - 15. oktoober

Tulises ahjus

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Taanieli 3. peatükk.

Meelespeetav tekst: “Kui sa lähed läbi vee, siis olen mina sinuga, ja kui sa lähed läbi jõgede, siis ei uputa need sind; kui sa käid tules, siis sa ei põle ja leek ei kõrveta sind!” (Js 43:2).

“Kui Polykarpos, Smürna piiskop toodi tribunali ette, sõnas asekonsul: “Vannu Keisri nimel ... vannu ja ma vabastan su; ütle lahti Kristusest.”

Polycarpos vastas: “Kaheksakümmend ja kuus aastat olen ma Teda teeninud ning Ta pole kordagi mulle halba teinud. Kuidas saan ma rääkida kurja oma Kuningast, kes mind on päästnud?”

“Heidan su metsloomade ette,” lausus asekonsul, ”kui sa ei kahetse.”

“Too nad siia!” vastas Polycarpos, kes suri märtrina alistumata asekonsuli nõudmistele.” — Kohandatud Elon Foster’i raamatust “*6000 Sermon Illustrations*” (Grand Rapids: Baker, 1956), lk 273.

Käesoleval nädalal näeme, kuidas kolm heebrealast seisid sarnaselt Polykarposele silmitsi olukorraga, kus pandi proovile nende ustavus Jumalale. Maailma esimene lahing peeti jumalakummardamise pärast (1 Ms 4:4-8; 1 Jh 3:12) ja viimane saab olema selle sama üle (Ilm 14:9-12). Seepärast on eriti oluline mõista selle otsustava küsimusega seotud teemasid.

Pilk nädalale: Miks lasi Nebukadnetsar valmistada kullast kuju? Mil moel on omavahel seotud Tn 3. ja Ilm 13. peatükk? Kuidas puudutatakse siin jumalakummardamise teemat? Kes vabastas kolm noormeest ja mida see sümboliseerib? Mille poolest erineb Jumalasse uskumine Jumala tundmisest?

Kullast kuju (Tn 3:1-7)

Teatud aja jooksul pärast Tn 2. ptk-i nägemust mõjutas Nebukadnetsarit jumalakartus. Ent tema valitsusega kaasnev jõukus täitis ta uhkusega ja aja möödudes pöördus ta tagasi ebajumalakummardamise juurde. Kuningas otsustas valmistada kuju, mida oli unes näinud, kuid üleni kullast, sümboliseerimaks Babüloonia igavesti püsivat, hävitamatut ja kõikvõimast riiki.

Miks oli kuju valmistamise otsus väljakutseks Taanieli tulevikku ettekuulutavatele sõnadele 2. peatükis? (Vt Tn 2:34, 35).

Tn 3. peatüki sündmused ei ole küll dateeritud, kuid need pidid aset leidma mitu aastat peale Taanieli 2. ptk-i nägemust (603 e. Kr). Võimalik aasta on 594 e. Kr, kui Sidkija, Juuda valitseja, viidi Baabüloni (Jr 51:59), kõige tõenäolisemalt seoses kuldkuju pühitsemisega.

Mida lootis Nebukadnetsar saavutada, kutsudes kohale kõik ametikandjad ja nõudes neilt kuldkuju kummardamist? Tn 3:4-6.

Antiikaja valitsejad olid alati teadlikud varitsevast riigipöörde ohust. Sedalaadi tseremoonia, mille me Tn 3. ptk-st leiame, kus kõik võimukandjad pidid avalikult üles näitama kuulekust kuningale, pidanuks aitama kaasa nende distsiplineerimisele. Kuju ees kummardamine pidanuks vähemalt väliselt olema kuulekuse ja lojaalsuse näitaja kuningale.

Surmanuhtlus neile, kes keelduvad ebajumalakuju ees kummarduma, näib üpris karmi karistusena, kuid mitte ühegi ajastu monarhid ega ainuvalitsejad pole iial leebelt suhtunud oma autoriteedi kõigutamisse. Kuningas oli valmis hävitama igäühe, kes ei alistu tema võimule ja autoriteedile ning võimukandjad teadsid seda. Samuti ei olnud tuline ahi tühi ähvardus. Jr 29:22 kirjutab, et kuningas põletas kaks juudi meest, Sidkija ja Ahabi. Need tõsiasjad muudavad kolme heebrea mehe teo veelgi tähelepanuväärsemaks.

Nebukadnetsar võitles ilmselt hirmuga oma riigi püsijäämise pärast — ta tahtis, et see püsiks igavesti. Ka meie võitleme teatud määral sama probleemiga — oma surelikkuse ja kaduvuse tajumisega. Milline on meie ainus lootus ja miks? (Vt 1 Jh 2:16, 17).

Kolm heebrealast trotsivad kuningat (Tn 3:8-18)

Kes teatas kuningale, et Taanieli sõbrad keeldusid kuju ees kummardamast? Tn 3:8. Mis võis motiveerida pealekaebamist?

Nii suures rahvahulgas ei näinud kuningas ilmselt, et kolm meest seisavad endiselt püsti, mistõttu pidi keegi teda sellest teavitama. Kõige tõenäolisemalt oli tegu kaldealastega, kes tundsid kadedust au üle, mida neile kolmele heebrealasele oli osutatud, ning nad kasutasid rõõmuga võimalust nende peale kaevata.

Mida ühist on Tn 3. ptk-is ja Ilm 13:11-18-es kirjeldatud kujudel?

Prohvetikuulutus räägib, et viimseil päevil püstitatakse teine kuju, mille abil sundida inimestele peale religioosset ühtsust. Ülemaailmne majanduslik boikott ja lõpuks ka surmanuhtlus kuulutatakse välja kõigi suhtes, kes keelduvad kummardamast “metsalist ja selle kuju.” Samuti rõhutatakse mõlemas peatükis arvu *kuus* kui sümbolit Saatana võimu all olevast inimesest (vt Tn 3:1). Kullast kuju kummardamisele antiikses Baabülonis viidatakse kuuel korral (vt Tn 3:5, 7, 10, 12, 14, 18). Ilmutusraamatus hoiatab Jumal kuuel korral metsalise ja tema kuju kummardamise eest (vt Ilm 13:15; 14:9, 11; 16:2; 19:20; 20:4).

Duura orgu kogunesid iga astme võimukandjad. Pühitsemistseremoonia kujutas endast Nebukadnetsari võimu ja vägevuse kummardamist, millest kolm heebrealast keeldusid. Kogu lugu illustreerib riigivõimu ja religiooni tihedat sidet. Õigupoolest iseloomustab sedasorti liit suurema osa riikide ajalugu. Mõte sekulaarsest riigist, mis hoiab nii palju kui võimalik eemale enda sidumisest religioossete asjadega, on üpris hiljutine nähtus.

Kõnelus kuningas ja kolme heebrea noormehe vahel on Pühakirja üks tähelepanuväärsemaid. Autokraatlik kuningas ja kolm noormeest, kes trotsivad tema käsku usu tõttu universumi Jumalasse. Milline stseen!

Nimeta asju, mida me tänapäeval kipume kummardama. Kas ka kristlasi ähvardab oht tasapisi, ent seda kindlamalt hakata kummardama midagi muud peale Jumala? Kuidas ära tunda, et asi on nii ja kuidas kaitsta end niisuguse varjatud ebajumala-kummardamise vormi eest?

Tulikuum läbikatsumine (Tn 3:16-23)

Millised on kolme heebrea noormehe vastuse peamised märksõnad? Tn 3:16-18. Väljenda seda oma sõnadega.

Sõna *päästma* on Taanieli raamatus juhtival kohal. Kui Nebukadnetsar küsib neilt: “Ja kes oleks see jumal, kes päästaks teid minu käest!” vastavad kolm heebrealast, et nende Jumal, keda nad teenivad võib neid päästa ka tema käest (Tn 3:15, 17). Pärast tulise ahju imet tunnistab kuningas: “Ei ole muud jumalat, kes suudaks nõnda päästa!” (29. s). Taanieli kogemus 6. ptk-s tõestab veelkord, et Jumal, keda Taaniel teenib, suudab *päästa* oma rahva. Raamatu lõpus loome, et lõpuajal tõuseb Miikael, suur vürst, et *päästa* igäiks, kes on eluraamatusse kirja pandud (Tn 12:1).

Miks keeldusid kolm heebrealast minemast kompromissile kullast kuju kummardamisel? 2 Ms 20:3-5.

Otsi üles Mt 10:28. Miks sobib see tekst antud konteksti?

Vaatamata kuninga vihale ja raevule ei hakka need kolm meest ei kuju kummardama ega kummardamist teesklema. Nad on kuuletunud Nebukadnetsarile niipalju, kui nende südametunnistus on seda lubanud. Nad tulid Duura orgu, ent kui nende südametunnistus ütles neile: “*Mitte kaugemale!*” keeldusid nad kuju kummardamisest koos teiste kohalviibijatega, teades, et “Jumala sõna tuleb rohkem kuulda kui inimeste oma” (Ap 5:29). Nad keeldusid rikkumast Jumala käsku, mis ei luba ebajumalate kummardamist, olenemata sellest, kas Jumal nad päästab või mitte.

Kogu kristliku ajaloo vältel on ikka olnud neid, kes käituvad sarnaselt nende noormeestega. “Fox’s Book of Martyrs” (“*Fox’i raamat märtritest*”) sisaldab tuhandeid lugusid kristlastest, kes tapeti kuulekuse tõttu Jumalale.

Kompromiss on poliitikute lemmiksõna. Kas usuaşjades saab olla kohta kompromissile? Kui jah, siis mil moel ja millistel tingimustel? Millistes asjades, kui üldse, tohib või peaks minema kompromissile? Kuidas teha vahet kompromissileminekul ja ettevaatlikkusel?

Jumalate poja sarnane (Tn 3:24, 25)

Loe hoolikalt Tn 3:14, 15. Kuningas esitab kolmele noormehele 15. salmi lõpus küsimuse. Millise? Kuidas sellele vastatakse?

“Kes oleks see jumal, kes teid päästaks minu käest?” küsib kuningas. Jutt on samast Jumalast, kellest kuningas 2. peatükis tunnistab, et Tema on “jumalate Jumal ja kuningate Issand” (47. s). Juba on ta selle aga unustanud. Kogu Piibel on täis sarnaseid näiteid Jumalast, kes mõnel erakordselt viisil oma väge ilmutab ja inimestest, kes selle kiiresti unustavad.

Mida tähendavad Nebukadnetsari sõnad “jumalate poeg” 25. salmis? Kas ta mõistab, kes see neljas mees tegelikult on?

Heebreakeelne “jumalate poeg” tähendab lihtsalt üleloomulikku olendit. 28. salmis määratleb Nebukadnetsar neljanda olendi inglina, kuid piiblitekstist ei selgu, kas ta ka mõistis neljanda olendi tegelikku olemust.

Kristlased mõistavad Jumala Poja all loomulikult Jeesust Kristust ennast (Mt 8:29; Rm 1:4; Hbr 7:3; 1 Jh 3:8). Antud peatükis näeme õrna eelmaitsset täielikust võidust surma üle, mille Kristus annab kõigile oma järelkäijaile aegade lõpul. Tookord päästis Ta need kolm noormeest erakordsel viisil. Aegade lõpul, oma tagasitulekul, vabastab Ta kõik oma järelkäijad veelgi erakordsemal moel.

Mida räägivad järgnevad kirjakohtad päästest, mida kristlased omavad Kristuses? Rm 7:24; Gl 1:4; Kl 1:13; 2 Tm 4:18; 1 Ts 1:10.

Mõtiskle Nebukadnetsarist. Alles eelmises peatükis ülistab ta Jumalat, kelle olemasolu ta nüüd eitab. Mil moel käitume meiega nii? Jumal teeb meie elus mõne imelise teo, ent juba varsti kahtleme Temas ning muudame Tema olemasolu küsitavaks. Kuidas kaitsta end niisuguse tavalise vaimuliku löksu eest?

Nebukadnetsari meelemuutus (Tn 3:26-30)

Kolme noore juudi päästamine põlvast ahjust pidi avaldama kogunenud rahvahulgale tohutut mõju. Inimesed nägid, et “neil ei olnud juuksed peas kõrbenud, nende kuued ei olnud muutnud värvi ja neile ei olnud külge hakanud kõrbelõhna” (Tn 3:27).

Ehkki lugu ise oli ilmselt märksa detailiderohkem, kui kirja pandud, on selge, et Issand ilmutas taas sellele ainuvalitsejale oma väge ja võimsust viisil, mis tõepoolest kuningani jõudis. Võiks ju inimlikult arvata, et peale esmakordset vägevuse ilmutamist Nebukadnetsarile (2. ptk), on Issanda kannatus trotsliku ja ülbe kuninga suhtes lõppenud. Ometi, vaatamata kuninga jultunud teole, mis oli tegelikult ju suunatud Tema vastu, näitab Issand taas Nebukadnetsari vastu üles halastust ja kannatlikkust.

Nimeta teisi näiteid Piiblist, kus Issand annab suurtele valitsejatele mitmeid võimalusi meeleparanduseks. Mida räägivad need näited Tema iseloomust? Millist lootust pakuvad need meile? (Vt näiteks 2 Ms 7.-15. ptk; 2 Sm 12:1-13). Samas, millal lõpeb Tema kannatlikkus?

Kuidas mõjus tulise ahju ime kuningale? Tn 3:26-28.

Esmapilgul paistab, et kuningas kindlasti mõistis mingit osa taeva ja maa Issanda võimsusest ja väest. Ometi, nagu näeme järgnevaist peatükidest, ei ole uskumine Jumala olemasolusse ega Tema väe tunnistamine veel piisav. Kuningas pidi õppima Issandat tundma (Jh 17:3). Siin peitubki otsustav erinevus. Jumala tundmine tähendab midagi enam kui Tema kohta käivate tõdede tundmist. Ka kõige mandunum patune võib uskuda Jumala igavest olemasolu, Tema loovat väge ja isegi Tema lepitussurma. Kuid see ei ole Jumala tundmine rohkem kui Aadama poolt Eeva tundmine (1 Ms 4:1), mis piirdus vaid teadmise, et ta on alasti (2 Ms 2:25).

Üks asi on uskuda Piibli Jumala olemasolusse, isegi Tema väge tunnistades. Kurjad vaimud teavad mõlemat (Jk 2:19). Hoopis teine asi on tunda Teda oma Issanda ja Päästjana. Kas sina lihtsalt usud Jumala olemasolusse või ka tunnend Teda (Jh 17:3)? Sinu vastus on elulise tähtsusega. Põhjenda seda.

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G White'i raamatust "Prohvetid ja kuningad" peatükk "Tuline ahi", orig lk 503-513.

Ellen White'i järgi mõistis Nebukadnetsar, kes oli too neljas olend: "Kuidas võis see pagankuningas teada, milline on Jumala Poeg? Babülooonias kõrgetel ametikohtadel olevate heebrea vangide elu ja iseloomu kaudu avanes tema silme ees tõde. Kui noormeestelt küsiti nende usu kohta, põhjendasid nad seda kõhklematult. Selgelt ja lihtsalt esitasid nad õiguse põhimõtteid, õpetades neid ümbritsevaile Jumalast, keda nad teenisid. Nad olid rääkinud Kristuse, Lunastaja, tulekust ja põlevas ahjus olevas neljandas mehes tundis kuningas ära Jumala Poja." — PK 509.

Küsimus aruteluks:

Oma raamatus "Moby Dick" kirjutab Hermann Melville mehest, kelle paganausuline toakaaslane, Queequeg, palub koos temaga kummardada tema ebajumalat. Pöörake nüüd tähelepanu mehe mõtteloogikale. "Ma olin korralik kristlane, sündinud ja kasvanud eksimatu presbüterliku koguduse rüpes. Kuidas sain ma siis ühineda selle metslasest ebajumalakummardajaga teenima tema puutükki? ... Ent mis on jumalateenimine? Täita Jumala tahet, see on jumalateenimine. Ja mis on Jumala tahe? Teha oma ligimesele seda, mida ma tahaksin, et minu ligimene mulle teeks, see on Jumala tahe. Queequeg on minu ligimene. Ja mida ma sooviksin, et seesama Queequeg minule teeks? Ühineks minuga minu presbüterlikus jumalateenistuses. Järelikult pean ka mina ühinema tema omas, siit tulenevalt pean ma saama ebajumalakummardajaks." — "Moby Dick" (New York: Washington Square Press, 1999), lk 70. Milles peitub selle mõttekäigu viga? Mida räägib see sellest, kuivõrd lihtne on teha valesid vaimulikke otsuseid ka tõsise mõttetöö tulemusena?

Kokkuvõte: Kolm heebrea noormeest keeldusid minemast kompromissile seal, kus see oli lubamatu. Kristlastena peame oskama teha vahet asjadel, milles võib ja kus ei tohi kompromissile minna, ning vastavalt käituma.

4. õppetükk — 16. - 22. oktoober

Kohus Nebukadnetsari üle

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Tn 3:31 - 4:34.

Meelespeetav tekst: “Nüüd mina, Nebukadnetsar, kiidan ja ülistan ja austan taeva kuningat, sest kõik tema teod on tõde ja tema teed on õiged! Tema võib alandada neid, kes käivad kõrkuses!” (Tn 4:34).

Harry Truman oli Ühendriikides Washingtoni osariigis paikneva Spirit Lake'i puhkekeskuse majandusjuhataja. Puhkekeskusest 5 miili kaugusel põhja pool asub St Helens'i tulemägi. Kohalikud korrakaitsjad ja elanikud olid Harryt hoiatanud, et mägi on aktiveerunud ja hakkab lähiajal purskama. Vahetult enne sündmust hoiatasid korrakaitsjad piirkonnas viibijaid patrullautodelt ja helikopteritelt valjuhääldite kaudu, igal suuremal maanteel vilkused hoiatustuled. Raadio ja televisioon andsid jätkuvalt edasi võimude palveid kiiresti lahkuda ohtlikust piirkonnast. Harry Truman ei teinud sellest kõigest väljagi. Ta vaid naeris ühes telesaates, öeldes: “Keegi ei tunne seda mäge paremini kui Harry ja too lihtsalt ei julge Harryt enda alla matta.” 18. mail 1980 kell 8.31 hommikul tulemägi lahvas, mattes enda alla kõik, mis jäi 150 ruutmiili raadiusse, kaasa arvatud Harry, tema metsamaja ja kassid.

Harryt hoiatati, kuid ei sunnitud. Teatud mõttes käitub nii meiega ka Jumal – meid hoiatatakse, kuid ei sunnita, isegi kui need hoiatused on mõnikord vägagi tungivad. Sel nädalal heidame pilgu ühele näitele, kus Issand kellegi tähelepanu võitmiseks endast silmatorkavalt märku andis.

Pilk nädalale: Milline oli kuningas Nebukadnetsari olulisim probleem? Millised paralleelid võib tuua selle ja Tn 2. peatüki vahel? Mida õpetab Tn 4. peatükk meile Jumala kannatlikkusest patuste vastu? Kas Jumal jätab meid alati ilma asjadest, mis meid Temast eraldavad? Millised on tõelise pöördumise mõned tunnused?

Kuninglik tunnistus (Tn 3:31-4:6)

Sellest peatükist leiame tähelepanuväärse tunnistuse kuningas Nebukadnetsarilt, kes maailma ühe võimsaima ainuvalitsejana alandas end universumi Kuninga ees ja tunnistas oma sõltuvust Kõigekõrgemast Issandast, kes “valitseb inimeste kuningriigi üle ja annab selle, kellele tahab!” (Tn 4:22). Pika valitsusaja jooksul (605-562 e. Kr) oli Nebukadnetsar õppinud, et heebrealaste Jumal on saladuste paljastaja (Tn 2:28) ja oma ustavate järelkäijate põlevast ahjust päästja (Tn 3:27, 29). Ometi jäi tema süda uhkeks ja alistumatuks. Seepärast kõrvaldas Jumal ta troonilt ja alandas põrmu. Pärast haigusest paranemist alistus ta Jumalale täielikult. "Kunagi uhkest ainuvalitsejast oli saanud alandlik Jumala laps." — PK 521.

Loe tähelepanelikult kuninga sõnu Tn 3:33, kus ta nimetab Jumala kuningriiki igaveseks kuningriigiks. Võrdle neid Tn 3. peatükis toimunuga ja 2. peatüki unenäo selgitusega Taanieli poolt (44. s). Mida näib kuningas olevat õppinud inimkonna viljatuist katseist saavutada surematust väljaspool Jumalat?

Alates suure võitluse esimestest päevadest, kui Saatan esmakordselt püüdis saada Jumalaks (Js 14:12-14), kuni ülekohtu inimeseni (2 Ts 2:3, 4) ja viimse võitluseni kummardamise ümber (Ilm 14:9-11), on inimkond ühel või teisel moel tahtnud ise olla endale jumalaks. Sama joont näeme ka Nebukadnetsari juures.

Meenuta kõike, mida oleme siiani Nebukadnetsarist lugenud. Millises mõttes püüdis ta olla Jumal või siis vähemalt mängida Jumala rolli?

Selleks, et langeda Jumalaks olemise lõksu ei pea inimene olema uhke ja mõjuvõimas ainuvalitseja. Millisel, sageli väga varjatud moel, võib igauks, nii rikas kui vaene, nii tähtsusetu kui mõjukas inimene kippuda üle võtma Jumala rolli? Miks on selle ohtliku vaimuliku lõksu vastu vaid üks kindel ravim – purunemine Risti jalamil?

Nebukadnetsari teine unenägu (Tn 4:7-15)

Oma teises unenäos ei näinud Nebukadnetsar mitte kuju, vaid puud. See puu oli nii kõrge, et näis ulatuvat taevasse ja pidi olema kogu maailmale nähtav. Tema tohutu suurus ja võra laius peegeldasid puu mõjuvõimu.

Loe Tn 4:7-14. Mida nägi kuningas unes? Missugused sündmused leidsid selles aset? Mida ilmutab unenägu ise oma tähendusest?

“Puu sümbolika ei olnud Nebukadnetsarile võõras. Herodotos on pannud kirja Nebukadnetsari küdi Astyagese unenäo samuti puust, mis sümboliseeris tema valitsust ühe osa maailma üle. Nebukadnetsar ise võrdleb ühes raidkirjas Babülooniast suure puuga, mis varjab maailma rahvaid.” — Tsit. J. Doukhani raamatus “Secrets of Daniel”, lk 63.

Tn 4. ptk-s sümboliseerib Nebukadnetsari valitsust keset maad asuv puu (19. s) rõhutades selle tähtsust. Babüloonia oli praktiliselt tollaegse maailma kese.

Seejärel näeb kuningas taevast maa peale laskunud püha inglit (10. s). Kogu ajaloo vältel on Jumal olnud see püha "Valvur", kes hoolitseb oma rahva eest. Prohvet Hanani meenutas kuningas Aasale, et “Jehoova silmad uitavad kogu maal, et võimsasti aidata neid, kes siira südamega hoiavad Tema poole.” (2 Aj 16:9). Nebukadnetsar tunnistas püha ingli olevat "välimusest sarnane Temaga, kes kõndis koos kolme heebrealasega põlevas ahjus.” — Ellen G White, “Review and Herald”, 1. veebruar, 1881.

Juur ja ahelad viitavad Nebukadnetsari alalhoidmisele vaatamata tema alandamisele. Ta pidi saama tagasi oma kuningliku valitsuse pärast Jumala tundmaõppimist. On võimalik, et oma haiguse ajal võidi teda liikumisvõime piiramise eesmärgil ka aheldada. Ajaloost on mõningaid tõendeid selle kohta, et Mesopotaamias oli tavaks asetada puude ümber metallvõrud, kuigi pole teada, kas selle mõtteks oli hoida ära nende pragunemine, või peitus põhjus milleski muus. Pronksahelaisse aheldatud puu jäänused on leitud näiteks [päikesejumal] Shamash'ile pühendatud templi sissekäigu juurest Khorsabad'is.

Loe Tn 4:14. Mida tähendavad sinu arvates kuningale öeldud sõnad? Miks peavad “elavad tundma” neid asju? Kuidas kinnitab sind nende asjade tundmine? Samas – millised keerulised küsimused see teadmine tõstatab?

Taanieli nõuanne (Tn 4:16-24)

Võrdle Tn 2. peatükki Tn 3:31-4:6-ga. Too välja kahe sündmuse vahelised paralleelid.

Ehkki paljus sarnased, on neis mõned otsustavad erinevused. Üks kõige vapustavamaid on tõdemus, et Tn 4. ptk-s ei ähvarda kuningas mitte kedagi surmaga. Ehkki tal on vaimulikis mõttes veel pikk tee käia, on tõenäoline, et siin avaldub Jumala pühitsusprotsessi killuke. Kuningas ei taha enam tappa kõiki, kes iga tema kapriisi rahuldada ei suuda.

Kuidas mõjus Taanielile unenägu ja miks oli talle vastumeelne sellest rääkida? Tn 4:16.

Taaniel oli häiritud olukorra tõsidusest. Kuidas öelda kuningale, et ta haigestub järgnevas seitsmeks aastaks hullumeelsusesse? Ometi pidi ta ütleva tõtt tagajärgedest hoolimata. Nõuanne, mille Taaniel lõpuks annab, näitab, et kuningal oli ikka veel võimalus määratud kohtuotsust vältida. Jumala eesmärgiks oli unenäo abil õpetada kuningale teatud tõesid; kui sellest ei peaks piisama, tuli kuningal ettekuulutust omal nahal kogeda. Pärast õppetunni omandamist pidi tema kuninglik seisus taastatama.

Mida soovis Jumal kuningat mõistvat? Tn 4:22. Miks tahtis Issand talle seda õpetada?

Juba algusest peale püüdis Jumal õpetada kuningale tõde sellest, et Tema valitseb kogu maailma üle. Umbkaudu kolmkümmend aastat tagasi oli Taaniel öelnud kuningale, et talle on “taeva Jumal andnud kuningriigi” (Tn 2:37, 38), kuid Nebukadnetsar lasi püstitada kullast kuju kuulutamaks kõigile oma sõltumatust Kõigekõrgemast. Teisisõnu, ta keeldus tunnustamast Jumala valitsust. Nüüd sai ta veel ühe võimaluse selle õppetunni omandamiseks, kuid seegi kord ei läinud paremini.

Nebukadnetsar oli inimene, kellele anti tohutud privileegid ja kes need võimalused ära põlgas. Ta oli inimene, keda Issand oli imeliselt puudutanud ja kes ometi jätkas Tema vältimist. Kõigele vaatamata ei kavatsenud Jumal kuningat hüljata (vt Tn 4:24). Mida räägib see meile Jumalast (2 Ms 34:6; 2 Pt 3:9, 15). Millist lootust pakub see meile, kes me omal moel võime olla süüdlased samasuguses suhtumises nagu Nebukadnetsar?

Kuninga alandamine (Tn 4:25-30)

Aasta pärast unenägu kõndis Nebukadnetsar oma palee katusel, nautides Baabüloni vaadet ja ilu. Ta nägi kauneid templeid ja iluaedu, kuulsat protsessioonide tänavat, millel asus värviküllane Ištari värav, ja tema süda täitus uhkusega – see tore linn oli suuremalt jaolt tema loodud.

Miks karistas Jumal Nebukadnetsarit, kui too hüüatas: “Eks see ole see suur Paabel, mille ma oma võimsa jõuga olen ehitanud?” (Tn 4:27). Lõppude lõpuks ta ju oligi välja ehitanud suure osa linnast.

Baabülon paiknes ligikaudu 2 ruutmiili [1 miil = 1609 m] suurusel maalal. Linna sisemiste ja väliste müüride kogupikkus oli ligikaudu 13 miili, linna kahekordse kaitsevalli laius oli 96 jalga [1 jalg = 30,5 cm]. Vt 4BC, lk 795. Tegu oli religioosse keskusega, millel puudusid võistlejad. “Nebukadnetsari ajast pärinev kiilkirjatahvel loetleb 53 templit, mis olid pühendatud tähtsatele jumalatele, 955 väiksemat pühakoda ja 384 tänavaaltarit linna piirides.” lk 797. Baabüloni uhkuse tipuks oli kuulus Mardukile pühendatud templitorn Etemenanki, mille jalam oli 300 ruutjalga ja mille kõrgus oli enam kui kolmsada jalga. Antiikajal ületasid seda oma suuruselt vaid kaks tohutut Giza püramiidi Egiptuses. Nebukadnetsari reputatsioon ehitajana leiab kinnitust Babüloonia preestri Berossus’ e kirjutistes. (Vt Josephus, “Against Apion”, 1.19).

Niipea, kui kiidusõnad “eks see ole see suur Paabel, mille ma oma võimsa jõuga olen ehitanud,” kuninga huulilt libisesid, asus kohtuotsus jõusse ja teda tabas hullumeelsus. Mida me teame Nebukadnetsarit tabanud haigusest?

Nebukadnetsar põdes tõenäoliselt vaimuhaiguse vormi, mille puhul inimene peab ennast loomaks. 1975. aastal avaldatud babüloonia kiilkirjas tekst vihjab justkui Nebukadnetsari haigusele. Selles öeldakse, et kuningas annab vastuolulisi käske, keeldub nõuannete järgimisest, ei osuta armastust ei poja ega tütre vastu ning ei täida oma kohuseid riigipeana. (Vt Siegfried H. Horn, “Ministry”, aprill 1978, lk 40).

Loe tähelepanelikult Tn 4:25-30. Nebukadnetsar kaotas nimelt selle, mille üle ta uhkust tundis. Millist vaimulikku põhimõtet siin näeme? Mida see lugu meile õpetab? Võrdle neid sündmusi looga noorest rikkast valitsejast (Mt 19:16-23). Milliseid erinevusi näed siin Issanda suhtumises neisse kahte inimesse?

Nebukadnetsari pöördumine (Tn 4:31-34)

Kuninglikud pöördumised on haruldased, kuid mitte olematud. Kuningas Agbar Edessast Mesopotaamiast olevat evangeeliumi kuuldes kristlaseks saanud.

Millised on Nebukadnetsari sõnumi olulised punktid pärast seda, kui Jumal ta troonile ennistas? Tn 4:31, 32, 34.

Öeldakse, et mõistus tuli kuningale tagasi siis, kui ta tunnistas tõelist Jumalat. “Kunagi sedavõrd uhkest ainuvalitsejast oli saanud Jumala alandlik laps. Tüürannist ülbe monarh muutus targaks ja kaastundlikuks kuningaks. Tema, kes oli eitanud ja teotanud taeva Jumalat, tunnustas nüüd Kõigekõrgema võimu ja otsis innukalt võimalusi oma alamate Jehoova kartuse kasvatamiseks ja heaolu edendamiseks. Tema noomituse abil, kes on kuningate Kuningas ja isandate Issand, oli Nebukadnetsar lõpuks omandanud õppetunni, mida peaksid omandama kõik valitsejad — et tõeline suurus seisneb tõelises headuses...

Jumala eesmärk, et maailma suurim kuningriik annaks kiitust Temale, oli nüüd täitunud. Avalik kuulutus, milles Nebukadnetsar tunnistas Jumala armu, headust ja võimu, oli viimane tema tegudest, mis pühitsetud ajaloos on talletatud tema tegudest.” PK 521.

Kuidas ilmneb Nebukadnetsari ülistuslaulus Jumalale tema tõeline pöördumine? Tn 4:31-34.

On terve hulk näitajaid, mille alusel võib kinnitada, et kuninga pöördumine oli ehtne: 1) Soov ülistada avalikult Jumalat iseennast alandades näitab, et kunagi uhke monarh ei pidanud enam ennast maailma suurimaks kuningaks. 2) 3. peatükis oli ta juutide Jumalat trotsinud; nüüd tunnistas ta Teda taeva tõelise Jumalana, kelle kätes on ka kuninga saatus. 3) Tema isekus ja eneseülendamine andsid teed soovile ülendada Jumalat.

Tõeline patukahetsus ja kurbus patu pärast tähendab sisemist meele, kiindumuste, veendumuste ja pühendumuse muutust, mis viib välisele patust pöördumisele Jumala ja Tema teenimise juurde.

Pööra tähelepanu Tn 4:31-34-e sõnastusele, mis väljendab Nebukadnetsari täielikku sõltuvust Jumalast. Miks on selline suhtumine möödapääsmatult oluline kõigile, kes tahavad Issandat teenida? Kuidas aitab Rist mõista meie absoluutset sõltuvust Jumalast eriti lunastuse osas?

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G White'i raamatust "Prohvetid ja kuningad" peatükk "Tõeline suurus", orig lk 514-521.

"Kuningas Nebukadnetsar, kelle ees Taaniel oli nii sageli andnud austust Jumala nimele, oli lõpuks täielikult pöördunud ning õppinud kiitma, ülistama ja austama taeva Kuningat." — Ellen G White'i komm 4 BC 1170.

"Jumala kohtuotsused inimeste suhtes võivad patukahetsuse ja pöördumise abil jääda täide viimata (vt Js 38:1, 2, 5; Jr 18:7-10; Jn 3:1-10). Sel põhjusel kuulutas Jumal Nebukadnetsarile välja oma otsuse, kuid andis talle terve aasta, et patukahetsusele tulla ja seeläbi ähvardavat õnnetust vältida (vt Tn 4:26).

Paraku ei muutnud kuningas oma elustiili, andes seega ise aluse kohtuotsuse täideviimiseks. ... Jumal hoiatab rahvaid ja riike ette neid ähvardavast ohust. Ta saadab oma kuulutuse maailma ka täna, teavitades kiirelt lähenevast lõpust. Vähesed panevad neid hoiatusi tähele, ent kuna inimkond on saanud piisava hoiatuse tuleviku suhtes, siis ei ole õnnetuse päeval neil end millegagi vabandada." — 4 BC 792.

Küsimused aruteluks:

1. Inimkonna silmis oli Nebukadnetsar antiikmaailma üks võimsamaid kuningaid. Mida peab aga Jumal tõeliseks suuruseks?

2. Pöördumine toimub tänu Püha Vaimu tööle inimsüdameis. Kas meie saame kuidagi kaasa aidata inimese alistumisele Jumala Vaimule?

3. Nii selles kui eelnevais peatükkides on üheks teemaks Jumala ainuvalitsus. Miks on selle mõistmine ääretult oluline? Millist osa mängib hingamispäev selle elutähtsa tõe mõistmisel?

Kokkuvõte: Selles peatükis toodud Nebukadnetsari kogemus illustreerib Õp 29:23 esitatud tõde: "Inimest alandab ta oma ülbus." Ometi näitab kuninga avalik tunnistus ja soov Jumalat ülistada tema tõelist pöördumist.

5. õppetükk — 23. - 29. oktoober

Üllatuspidu

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Taanieli 5. peatükk

Meelespeetav tekst: “Looda Jehoova peale kõigest südamest ja ära toetu omaenese mõistusele! Õpi teda tundma kõigil oma teedel, siis ta teeb su teerajad tasaseks!” (Õp 3:5, 6).

Selle peatüki alguses satume suurde peosaali, mida täidavad tuhanded külalised. Tuhanded ei ole sealjuures liialdus. Antiikaja maailma kuningaid tuntakse nende suurejooneliste pidustuste poolest. Estri raamat algab kuningas Ahasverose peo kirjeldusega, mis korraldati tema ülikutele ja teenritele ning mille kestuseks oli 180 päeva (Est 1:3, 4). Ajaloolane Ctesias on pannud kirja, et Pärsia riigi valitseja lauvalt sõi iga päev 15 000 meest ja Alexander Suure pulmas viibis 10 000 külalist. (J. A. Montgomery “The International Critical Commentary: The Book of Daniel”, Edinburgh: T. and T. Clarke, 1927), lk 250.

Kogu peatükis nimetatakse Nebukadnetsarit Belsassari isaks (Tn 5: 2, 11, 13, 18, 22) viidates tõsiasjale, et tema ema, Nitocris, oli tõenäoliselt Nebukadnetsari tütar. Sõna *isa* võib semiidi keeltes viidata igasugusele esivanemale, mitte üksnes otsesele vanemale. Mefiboseti nimetatakse Sauli pojaks (2 Sm 19:25), samas kui ta oli tegelikult Joonatani poeg (2 Sm 9:6). Kristust nimetati Taaveti pojaks (Mt 9:27) mitte sellepärast, et Taavet oli Tema lihane isa, vaid seepärast, et Ta põlvnes Taaveti soost (Lk 2:4).

Seda tausta teades ühinegem nüüd peoga, mida võib tõepoolest üllatuspeoks nimetada.

Pilk nädalale: Milles seisnes kuninga patt? Miks ta reageeris kirjutisele seinal just sellisel? Miks ei olnud kuninga tegudel õigustust? Mis mõttes pole meil kellelgi mingit vabandust, nagu ütleb Rm 1:20?

Kiri seinale (Tn 5:1-9)

Kui 539. aastal e Kr Pärsia kuningas Kyros II tuli rünnakule Babüloonia vastu, ootas Babüloonia kuningas Nabonaid tema vägesid Tigriise ääres Opis' es, et takistada Kyrosel jõge ületamast. Babüloonlased kandsid hävitavat kaotust ja pärslased jõudsid probleemideta Eufrati ääres asuva Sipparini. Kyros vallutas Sippari võitluseta 539. aasta oktoobrikuus. Vastavalt babüloonia kroonikale põgenes Nabonaid lõuna poole. Belsassar, tema poeg, jäi Sipparist umbes 35 miili kaugusel asuvasse Baabüloni, usaldades oma tugevaid kindlustusi.

Miks korraldas Belsassar vaenlasest ümberpiiratud linnas niisuguse tohutu peo ja lasi selleks otstarbeks tuua Jumala koja riistad? (Tn 5:1-4).

Kas oli tegu pärslaste trotsimisega, et näidata oma usku Baabüloni võimsatesse müüridesse? Või oli see tavaline pidustus, mis lihtsalt juhtus langema sellele päevale? Milline ka poleks tegelik põhjus, näitab käsk tuua peole Jahve koja riistad Belsassari hulljulgest.

Loe 4. salmi. Milles peegeldub nendest nõudest joonud ja eba-jumalaid ülistanud inimeste mässulisus Jumala vastu, kelle templist need nõud pärinesid? (Vt 2 Ms 20: 4, 5; Js 45:5; Kl 1:15; 1 Tm 1:17).

Kui purjus kuningas ja tema külalised ka polnud, kainenesis nad erakordselt kiiresti, nähes inimese kätt seinale kirjutamas. Üheainsa hetkega lõppes kärarikas jooming ja ruumi täitis surmavaikus.

Milline oli kuninga esmane reaktsioon peale toibumist algsest ehmatuses? Tn 5:7.

Belsassar otsis kirja tõlgendajat, kuid seegi kord, sarnaselt tema vanaisa eluajal juhtunuga, ei olnud babüloonia targad võimelised kuningat aitama. Kiri oli arameakeelne, mida kirjutatakse sarnaselt heebrea keelega vaid konsonantide abil ning oli niivõrd lühike, et ehkki nad suutsid konsonandid välja lugeda, ei mõistnud nad nende tähendust.

Jälgi kuninga reaktsiooni kirjale, mida ta ei mõistnud (6. s). Mida näitab tema käitumine? Isegi sõnade tähendust teadmata, oli ta tõsiselt ehmunud. Kujutle, et sinu toa seinale kirjutatakse ootamatult tundmatud sõnad. Kuidas reageeriksid sellele sina ja miks?

Kuninganna nõuanne (Tn 5:10-12)

Belsassari ja tema ülikute segadus pidi kestma mõnda aega. Uudised toimunust liikusid läbi palee ja jõudsid kuninganna kõrvu, kes peosaalis polnud viibinud. Tema isikut ei ole suudetud kindlalt määratleda. Kindlasti ei olnud tegu ühega Belsassari naistest, sest tema ja tema liignaised olid juba peol (3. s). Õpetlased arvavad, et see võis olla kas Belsassari ema või vanaema, Nebukadnetsari abikaasa.

Antiiksed Lähis-Ida allikad tõendavad vastuvaidlematult kuningannadest emade tähtsust. Sageli omas valitseva kuninga ema oma poja õukonnas tähtsamat positsiooni kui poja abikaasa. Haaranist pärit kirjatahvel räägib Belsassari ema mõjust oma poja karjäärile ja Kreeka ajaloolane Herodotos kinnitab, et Nebukadnetsari naine oli tuntud oma tarkuse poolest. Herodotos seostab teda Babüloonia kaitserajatiste arenguga.

Kuningas kutsus kohale kõik targad peale Taanieli. Mida näitab see kuninga eemaldumisest nii minevikust kui vaimulikest õppetundidest, mille ta oleks pidanud omandama?

Peosaali sisenenud kuninganna suutis rahustada hirmunud kuningat. Ta meenutas, et vähemalt kahel varasemal korral oli Taaniel olnud suuteline tõlgendada Nebukadnetsari unenägusid, millest ta järeldas, et kui keegi üldse seda mõistatust lahendada suudab, siis on selleks isikuks Taaniel. Tõenäoliselt oli Taaniel selleks ajaks erus, kuid elas endiselt Baabülonis. Vajalikul ajal oli Jumalal olemas vajalik mees.

Millega põhjendas kuninganna oma veendumust, et Taaniel suudab kirja seinal desifreerida? Tn 5:11, 12.

Enne seda, kui kuninganna tungivalt soovitas oma pojalt kutsuda kohale Taaniel, kiitis ta põhjalikult eakat prohvetit. Tema sõnad meenutavad meile Nebukadnetsari tunnistust Taanielist 4. peatükis. Tõsiasi, et kuninganna nimetab Taanieli nime kahel korral, näitab, et ta oli mehega hästi tuttav. Juhul, kui tegu oli Nebukadnetsari lesega, on võimalik, et ta jagas oma abikaasa usku Taanieli Jumalasse.

Mida õpetavad kuninga ema sõnad Taanieli kohta isikliku mõju väest? Ole enese vastu aus: millist mõju avaldavad sinu sõnad neile, kellega lävid? Mida peaksid muutma?

Vabanduseta (Tn 5:13-24)

Sellest, kuidas Belsassar Taanieli tervitas, võime järeldada, et ta ei olnud Taanieliga isiklikult tuttav või siis polnud ta meest palju aastaid näinud. Jääb mulje, et pärast Nebukadnetsari surma enam kui kaksikümmend aastat tagasi oli Taaniel riigiteenistusest tagasi tõmbunud. Siiski näitab tõsiasi, et Taaniel oma vanas eas Pärsia kuninga teenistusse astus (Tn 6:1-3), et tagasitõmbumine Babüloonia poliitilisest elust ei tulenenud kehvast tervisest ega vanusest. Võimalik, et Taanieli avalik noomitus Belsassarile (Tn 5:22, 23) oli üks tegureist, mis ajendasid kuningast (Dareioost) võtma teda oma teenistusse.

Miks pakkus Belsassar Taanielile vaid kolmandat kohta oma kuningriigis? (Tn 5:16).

Ametlikult oli Belsassari isa, Nabonaid alles Babüloonia kuningas. Belsassar kui kaasvalitseja oli riigi teine mees ja seetõttu ei saanud ta pakkuda enamat kui kolmandat kohta isikule, kes suudab tõlgendada seinalolevat kirja.

Nagu hiljem näeme, ei olnud Taanielil kirja tõlgendamisega raskusi, kuid enne seda tahtis ta kuningale teada anda peatse tragöödia põhjused. Korrates Nebukadnetsari lugu, meenutas Taaniel kuningas Belsassarile, et Kõigekõrgem Jumal oli andnud Nebukadnetsarile, ja pärandina ka Belsassarile, võimu Babüloonia valitsemiseks (Tn 5:18, 23). Ta osutas sellele, et oma hullumeelsuse lõpul Nebukadnetsar “mõistis, et Kõigekõrgem Jumal valitseb inimeste kuningriiki ja tõstab selle üle, keda tema tahab” (21. s.).

Milline oli Belsassari suur patt Jumala ees? Tn 5:22, 23.

Ehkki Belsassar teadis otsesest allikast, mis oli tema vanaisaga juhtunud, ei olnud ta tema kogemusest mitte midagi õppinud. Belsassari vanaisa oli olnud uhke, kuid tulnud meeleparandusele ja saanud Jumala lapseks. Belsassar aga valis Jumala käsu ja autoriteedi trotsimise ning keeldus enese alandamisest. Seepärast oli tema patt suur ja kohtuotsuse jõustumine kiire.

Teatud mõttes ütles Taaniel kuningale, et tal pole vabandust (Rm 1:20). Miks oleme me kõik lõpuks vabanduseta? Mis veelgi olulisem, miks muudab tõsiasi, et meil pole vabandust, Risti meie jaoks veelgi määravamaks?

Sind on kaalutud ja leitud kerge olevat (Tn 5:25-29)**Milline oli seinal oleva kirja sõnum? Tn 5:26-28.**

Arameakeelne kiri koosnes neljast sõnast. Kuna aramea keele kirja pilt koosneb sarnaselt heebreakeelele vaid konsonantidest, sõltub sõnade tähendus lisatavaist täishäälikuist. Tarkadele olid tähed MN MN TQL PRSN mõtteta. Mõned neist võisid sealt välja lugeda kolme kaaluühiku nimetused: "miina, miina, seekel ja pool seeklit," kuid mida võis tähendada kaasaegsesse keelde tõlgituna "toop, toop, klaas ja pool klaasi"? Taaniel lugese sõnad välja selliselt: menea, menea, tekeel, ufarsiin ja tõlgendas: loetud, loetud, kaalutud ja ära jagatud. Esimese sõna kordamine on mõeldud rõhutama öeldu tõsist nagu Jeesuse sõnadki "Tõesti, tõesti" Uues Testamendis (Jh 3:11; 5:24).

MENEE tähendab *loetud*, sest Belsassari valitsuse päevad olid kokku *loetud* ja Jumal oli otsustanud need lõpetada. TEKEEL tähendab *kaalutud* - Belsassari elu ja teod olid nii öelda asetatud ühele vaekausile ja Jumala käsk teisele. Õnnetuseks osutus Belsassari pool liiga kergeks. PERES (ainsuse vorm mitmuses olevast sõnast UFARSIIN) tähendab *purunenud* või *jagatud*. Belsassari kuningriik pidi *purustatama* ja antama meedlastele ja pärslastele. Siin on lisaks tegu ka sõnademänguga, sest sõna *jagatud* konsonandid on samad, mis sõnas pärslane (*paras*).

Seega oli sõnum selge ja konkreetne. Jumal oli kuninga kuriteod kokku lugenud ja pannud nende nimekirjale punkti. Babüloonia poliitilise ülemvõimu ajastu oli jõudnud lõpule. Lisaks Nebukadnetsari unenägudele ja kolme heebreakeele noormehe päästmisele tulisest ahjust, oli salapärase kiri seinal veel üks näide Jumala otsesest sekkumisest inimajalukku.

Kui meie elu asetataks sarnaselt Belsassari omaga vaekausile (ühel kaalukausil meie elu ja teisel Jumala käsk), kas kaaluks see enam kui tolle kuninga oma? Ja kui meid ka hinnataks paremaks, kas oleksime piisavalt rasked? Kelle elu, ka kõige pühama kristlase oma, suudaks vastata Jumala pühale käsule (Rm 3:23)? Selles mõttes ei erine me mitte milleski Belsassarist. Ometi usume, et meie kui kristlaste ning selle kuninga vahel eksisteerib määrav ja selge erinevus — see on meie usk Jumalasse, "kelle käes on su hing" (Tn 5:23).

Loe järgmisi kirjakohti: L 130:4; Jh 5:24; Rm 8:1; Ef 1:7. Kuidas selgitavad need tekstid erinevust Kristuse järgijate ja selle kuninga vahel, kes sai igavese hukkamõistu osaliseks?

Baabüloni langemine (Tn 5:30-6:1)

On olukordi, kus Jumal on lükanud kohtumõistmise edasi, andes sellega inimestele võimaluse patukahetsuseks (Jn 1. ptk), kuid Belsassari puhul oli armuaeg lõppenud.

Kreeka ajaloolane Herodotos selgitab kaheksakümmend aastat pärast tolleageid sündmusi, kuidas õnnestus pärslastel läbi tungida näiliselt vallutamatuist linna kaitseehitistest. Ta kirjutab, et Kyros juhtis kõrvale Baabüloni linnamüüri alt läbivoolava Eufrati jõe, mille tulemusel veetase langes. Kui veetase ulatus inimesele poole reieni, sisenesid Pärsia sõdurid linna jõesängi kaudu. Olles niivõrd kindlad linna vallutamatuses, muutusid babüloomlased hooletuks. Seepärast oligi pärslaste rünnak neile ootamatu ega leidnud mingit vastupanu. (Herodotos, “The Histories” [Baltimore, Md.: Penguin Books, 1954], lk 90, 91).

Babüloonia kroonikad ütlevad, et Baabülon langes Tishri kuu kuueteistkümnendal päeval ehk 12. oktoobril aastal 539 e Kr meie ajaarvamise järgi. Belsassar tapeti, kuid tema isa, Nabonaid, kes oli põgenenud lõuna poole, alistus ja andis end Kyrose armu meelevolda. Vastavalt kreeka ajalooürikutele säästis Kyros tema elu ja lubas tal elada Carmanias, Pärsia lahe põhjarannikul paiknevas Pärsia provintsis.

Too välja mõned paralleelid ajaloolise Baabüloni langemise vahel 539. aastal e. Kr ja vaimuliku Baabüloni langemise vahel lõpuajal.

1. Jr 51:13; Ilm 17:1 _____
2. Jr 51:8; Ilm 14:8 _____
3. Jr 51:45; Ilm 18:4 _____
4. Jr 51:60-64; Ilm 18:21-24 _____

Ligikaudu 597. aastal e Kr, Babüloonia õitsengu tipul, ennustas Jeremija, et Baabülon “muutub kivihunnikuks, saakalite asupaigaks, jubeduse ja vilistamise põhjuseks, kus ükski ei ela” (Jr 51:37). Ometi jäi Baabülon peale pärslaste võimu alla minekut tähtsaks linnaks. Alexander Suur kavatses teha sellest oma impeeriumi pealinna, kuid suri ise noorena. Üks tema väejuhtidest, Seleucus Nicator valis põhjas asuva Opis’e linna oma riigi pealinnaks ja nimetas enda järgi Seleukiaks. Oma uue pealinna ülesehitamiseks kasutas ta miljoneid Baabülonist toodud telliskive, samas kui Baabülon ise vajus unustusse. Sajandite jooksul see tasapisi hävis. Aastaks 200 pKr oli koht täielikult mahajäetud. Mattudes kõrbe liikuvate liivade alla, sai Baabülonist kadunud linn, kuni arheoloogid selle 19. sajandil välja kaevasid.

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G White'i raamatust "Prohvetid ja kuningad" orig lk 522-538.

"Belsassaril oli olnud palju võimalusi õppida tundma ja täita Jumala tahet. Ta oli näinud oma vanaisa Nebukadnetsarit inimühiskonnast väljaheidetuna. Belsassar oli näinud ainuvalitsejat ilmajäetuna mõistusest, mille üle too uhkust tundis — äravõtjaks Tema, kes oli selle andnud. Ta oli näinud kuningat minemakihutatuna oma kuningriigist ja elamas koos metsloomadega. Kuid Belsassari lõbujaanu ja armastus eneseülendamise järele tegid tühjaks õppetunnid, mida ta poleks kunagi tohtinud unustada, ning tema patud hakkasid sarnanema nendega, mis töid hoiatavad kohtuotsused Nebukadnetsari peale. Belsassar lasi käest võimalused, mida talle armuküllaselt pakuti, ega hoolinud käeulatuses olevaist võimalusist, et tõega tuttavaks saada. "Mida ma pean tegema, et saaksin päästetud?" oli küsimus, millest tähtis, kuid rumal kuningas ükskõikselt mööda vaatas." — Ellen G White, ajakirjas "Bible Echo", 25. aprill, 1898.

Küsimused aruteluks:

1. Belsassar oli tuttav mitmete Jumala tegudega, ent ometi otsustas neid ignoreerida. Miks kipume me kõik tegema sedasama, ehk teisisõnu ignoreerima seda, mida Jumal on meie või teiste elus teinud? Milline on põhimõtteline ajend selleks?

2. Milliseid praktilisi samme võime ette võtta, kui oleme oma elu kaalunud ja leidnud selle liiga kerge olevat? Miks tuleb kõigepealt minna Risti alla, kui igatseme muutust?

3. Kuidas on omavahel seotud Tn 5. peatükk ja teise ingli kuulutus Ilm 14:8?

4. Tn 5:23-s ütleb Taaniel kuningale, et too on ignoreerinud Jumalat, kelle käes on tema hing. Mida see väide tähendab? Kuidas sobib see kokku eelnevate peatükkide üldise kontekstiga?

Kokkuvõte: Vaatamata oma vanaisa, Nebukadnetsari, kogemustele, millega Belsassar tuttav oli, valis kuningas taeva Jumala trotsimise ja koges oma valiku tagajärgi. See lugu on kurvaks tõestuseks tõsiasi jaoks, et vanemate ja vanavanemate tarkust ei ole alati võimalik edasi anda järgmistele põlvkondadele. Inimese igavene saatus sõltub tema enese valikust.

6. õppetükk — 30. oktoober - 5. november

Iidne surmaotsus

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Tn 6. peatükk.

Meelespeetav tekst: “Minu Jumal läkitas oma ingli ja sulges lõukoerte suud, ja need ei teinud mulle kurja, sellepärast et mind leiti olevat tema ees süütu.” (Tn 6:23).

Taaniel lõvide koopas. Kui see pole just kõige esimene lugu, mida Piiblile orienteeritud kodudes lastele jutustatakse, siis kindlasti üks esimeste seas. Ühelt poolt on selle lihtsus, õige ja väära selge sõnastus, õnnelik lõpp ja Taanieli vankumatu usu kirjeldus kujunenud lausa omamoodi stereotüübiks.

Teisalt ei ole siin tõstatatud teemad sugugi nii lihtsad. Lõppude lõpuks on ajalugu täis näiteid kristlastest, kes, jäädes sarnaselt Taanielile kindlaks usule, ei lõpetanud lõvide koopas sugugi nii hästi kui Taaniel. Nagu me kõik teame, on tänapäevalgi kohti, kus kristlased oma usu nimel surevad, ehk teisisõnu, need pole nii õnneliku lõpuga lood nagu Taanieli oma (õnneks me teame ka seda, et praegune surm ei tähenda lõppu igavikulises tähenduses).

Võib-olla on selle loo rõhk mitte sellel, et Jumal säästis Taanieli elu, vaid et Taaniel jäi kindlaks oma usule, teadmata, kas Jumal teda päästab või mitte. Kas poleks Taanieli surmgi olnud võimas tunnistus, paraku küll teisel moel?

Taanieli raamatu 6. peatükk tõstatab tõepoolest hulga küsimusi. Ent niisugune on tõe olemus: mida enam me õpime, seda enam mõistame, mida me veel õppima peame. Käesoleval nädalal püüdkem pisut juurde õppida ja lõpetada oma õppetükk teadmise, kui vähe me tegelikult teame.

Pilk nädalale: Mida me oleme siiani Taanieli iseloomust õppinud? Millised ohud kaasnevad kadedusega? Missuguseid põhjendusi võinuks Taaniel leida palvetamiseks salajas, erinevalt oma igapäevasest tavast? Mida õppis kuningas Jumalast pärast seda, kui Taaniel lõvide koopas ellu jäi? Miks on pealesunnitud sõnakuulelikkus Jumala silmis mõttetu?

Taaniel – ustav sulane (Tn 6:2-5)**“Nende viljast te tunnete nad” (Mt 7:16).**

Babüloonia langemisel meedlaste ja pärslaste võimu alla oli Jumala käsi Taanieli üle ja teda ei tapetud koos Belsassari ning tolle ülikutega. Kui uus valitseja, Dareios moodustas oma valitsuse, määras ta Taanieli üheks kolmest ametnikust, kellele allus kogu riik. Tõenäoliselt oli kuningas kuulnud Taanieli erakordsest tarkusest ja võimekusest ning sellise asjatundliku riigiametniku abi oli vallutatud rahvast valitsevaile pärslastele igati teretulnud.

Taaniel oli elavaks näiteks inimesest, kes on Jumalale meelepärane ja kellest Ellen White on kirjutanud: “Kõige enam vajab maailm inimesi, kes pole müüdivad ega ostetavad, kes on oma südamesopini ausad ja sirgjoonelised, kes ei karda nimetada pattu selle õige nimega, kes on oma kohustuste täitmisel ustavad ja kes jäävad õiguse poolele ka siis kui maa nende all vajub.” — E. G. White “Education”, lk 57.

Millised on mõned Taanieli iseloomuomadused, mis tõstsid teda esile hea juhina? Tn 6: 4, 5.

Otsi üles järgmised kirjakohtad. Kirjuta lühidalt välja, mida räägivad need tekstid Taanieli iseloomust.

Tn 1:8 _____

Tn 5:11, 12 _____

Tn 2:20-23 _____

Tn 2:49 _____

Tn 5:17 _____

Taanieli-vastane vandenõu (Tn 6:6-10)

Loe Tn 6:5, 6. Kas see tähendab, et Taaniel oli patutu? Kui ei, siis miks? Kuidas mõistad sina tema iseloomustust?

Ehkki tekst ise ei selgita, miks kuninga teised ametnikud tahtsid Taanielist lahti saada, on enam kui tõenäoline, et tegu oli sulaselge kadedusega tolle juudi vastu, kellel oli kuningriigis väga kõrge positsioon. Lugesdes 3. salmi, näeme, et Taaniel oli õukonna üks kõige autoriteetsemaid ja mõjukamaid inimesi, võimalik, et kuninga järel tähtsuselt teine. Seega pole niisuguse vandenõu tekkimise põhjusi vaja kaugelt otsida. Samas näeme siin taas esimese, Lutsiferi patu väljendust, kui ta hakkas taevasa ihaldama positsiooni, mis temale ei kuulunud.

Millist osa Taanieli elust otsustasid ametikandjad ning asehaldurid rünnata ja miks? Tn 6:5.

Leidmata midagi Taanieli iseloomus ja ametitegevuses, mille abil teda Dareiose ees diskrediteerida, pöörasid vandenõulased pilgu Taanieli usu suunas. Kuna ilmset vastuolu tema usu ja kohustuste täitmisel ei olnud, tuli see välja mõelda.

Nende väide Dareiose ees, et kõik kuningriigi ametikandjad olid omavahel nõu pidanud, oli tugevasti liialdatud. Suurem osa neist asus tõenäoliselt laialipillutatult kogu kuningriigis ega olnud toimuvast kuulnudki. Paraku täitsid võimukandjate meelitused oma eesmärgi. Sööt oli sisse visatud ja kuningas neelas selle alla.

Keeld kehtestas, et mitte keegi ei tohi midagi paluda “jumalalt või inimeselt” (8. s) kolmekümne päeva jooksul. Kuna määrus puudutas jumalateenimist, siis viide inimesele “osutab kõige tõenäolisemalt Babüloonia preestritele, kes olid vahemeesteks inimeste ja jumalate vahel. Teisisõnu, kolmekümne päeva jooksul tohtis üksnes kuningas olla rahvale preestriks. See oleks alandavaks kogemuseks kohalikele preestritele ja ustavuse prooviks uuele Pärsia valitsusele.

“Nimetatud ettepanek sundida endise Babüloonia riigi iga alamit tunnustama Pärsia võimu oli riigimehelik vahend aitamiseks kaasa Kesk- ja Lähis-Ida ühendamisele.” — Frank E. Gaebelin, peatoim., “Daniel: Minor Prophets” raamatus “The Expositor’s Bible Commentary, 7. kd, lk 79.

Kes meist poleks eal langenud kadeduse võrkudesse? Meenuta kordi, mil oled selle patu püünistesse sattunud. Mille üle tundsid kadedust? Miks? Miks on ainsaks pääseteeks sellest püünisest surm iseendale Risti jalamil?

Palveküsimus (Tn 6:11-19)

Taaniel oleks võinud lihtsalt sulgeda aknaluugid ja palvetada Jumala poole oma toa üksinduses. Lõppude lõpuks ütles Jeesus oma Mäejutluseski: “Ent sina, kui sa palvetad, siis mine oma kambrisse ja sule uks, ja palu oma Isa, kes on salajas.” (Mt 6:6). Võimalik, et see olnuks lihtne väljapääs tekkinud olukorrast, ja kas see olnuks vale? Milleks tekitada probleeme ajal, mil sul neid sugugi tarvis pole?

Põhjenda, miks pidanuks Taaniel sulgema ukse ega andma oma vaenlastele põhjust endale kahju teha. Milliseid piibellikke tõendeid leiad oma põhjenduste toetuseks?

Põhjenda, miks pidanuks Taaniel käituma nii, nagu ta oli alati teinud, hoolimata talle seatud lõksust? Milliseid piibellikke tõendeid leiad oma põhjenduste toetuseks?

Pärast pühapäeva-seaduse jõustumist Californias innustas A. T. Jones adventiste avalikult seadusest mitte kinni pidama ehk teisisõnu tegema kõike, mida nad tavaliselt sel päeval teevad. Ellen White aga vastandina soovitas adventistidel seda seadust aktsepteerida: “Mittekuuletumine pühapäeva-seadusele tugevdab vaid usufanaatikute tegevust, kes püüavad sedasorti seadusi läbi suruda. Ärge andke neile võimalust nimetada teid seaduserikkujaks. ... Kellelegi ei panda metsalise märki sel põhjusel, et ta näitab üles tarkust säilitada rahu, jättes tegemata tööd, mida peetakse sobimatuks ja samas tehes ülimalt olulist tööd.“ — 9T 232. Veel on ta kirjutanud pühapäeva-seaduse kontekstis: “Mil iganes võimalik, pidage vaimulikud teenistused pühapäeval.” lk 233. Miks asus tema vastandina A. T. Jones’ile sellisele positsioonile?

Milline polnud ka tegelik põhjus, valis Taaniel raskema tee. Ent kujutle, et lõvide käest pääsemise asemel oleksid lõvid ta maha mürdnud. Kas ka siis oleks Taanieli valik olnud õige? Põhjenda oma vastust.

Taaniel lõvide koopas (Tn 6:20-24)

Lõvide urg oli tõenäoliselt järskude seintega ülalt avatud maa-alune kaevand. Süüdimõistetud visati või lasti sinna sisse ülalt. Antud juhul veeretati avause peale suur kivi ning pitseeriti kuninga ja tema ülikute pitseritega. Pitseri pidi Taanieli vaenlastele tagama selle, et keegi ei saa teda sealt välja aidata. Kuninga jaoks oli pitseri tagamiseks, et Taanielile ei tehta mitte mingil moel viga, kui täitub kuninga lootus ja Taanieli Jumal päästab ta lõvide küüsisist.

Milline Dareiose küsimus järgmisel hommikul lõvide koopa juures näitab, et kuningas oli tuttav Taanieli usuga? Tn 6:21. Püüa lugeda ridade vahelt. Mida näitavad need sõnad tunnistusest, mille Taaniel oli kuningale Issandast andnud?

Erakordselt huvitav on Taanieli vastuses väide, et Jumal päästis ta, kuna Taaniel leiti olevat "süütu". Mida Taaniel sinu arvates sellega silmas pidas? On ju selge, et Issandaga niivõrd lähedalt seotud inimene nagu Taaniel pidi mõistma oma patust. Õigupoolest on raske ette kujutada Jumalaga tõelist kogemust omavat inimest, kes poleks selgelt teadlikuks saanud oma moraalsest puudusest ja patusest.

Loe Rm 3:9-20. Mida räägitakse siin inimloomusest?

Silmatorkava vastandina Belsassarile (vt Tn 5:6) näib Taaniel olevat rahulik. Ta teab, et on elanud kooskõlas Issandaga ega ole teinud midagi sellist, mis õigustaks tema heitmist ablase kiskjate ette. Teisisõnu, Taaniel ei varastanud isegi salaja kuninga varakambri raha ega plaanitsenud mässu, mis õigustanuks tema karistust. Selles mõttes oli tema südametunnistus puhas ja kindlasti võimaldas see tal rahulikuks jääda. Ehkki Taaniel ei teadnud tõenäoliselt lõppu algusest, pidi tema selge mõistus teda selles olukorras mingil määral ikkagi julgustama.

Milles sa ka ei eksiks, varem või hiljem saab see avalikuks (Mt 10:26), selles võid kindel olla. Kirjuta palve Jumalale, et Ta annaks sulle mitte ainult tahet sellest patust vabaneda, vaid ka väge. Kahetse oma pattu ja pöördu sellest enne, kui ta tuleb sind uuesti püüdma, sest võid olla kindel selleski, et seda ta teeb.

Dareios annab Jumalale austust (Tn 6:25-29)

Dareios oli “väga rõõmus,” leides Taanieli lõvide koopast elusana. Samas valas ta oma viha välja meeste peale, kes teda petnud olid. Kui karm ja ebaõiglane nende karistus ka võis tunduda (lõppude lõpuks heideti koos meestega lõvide ette ka nende naised ja lapsed), oli tegu tolleaegsete ainuvalitsejate tavalise kombega tappa koos süüdimõistetuga kogu tema perekond. Puhtpraktilisest vaatenurgast pidanuks selline karistusviis andma rahvale põhjust enne seaduserikkumise teele asumist hoolega järele mõelda. Teisalt on see jõhker näide sellest, kuidas meie patud ja eksimused võivad mõjutada peale meie endi ka teisi inimesi.

Loe tähelepanelikult Tn 6:26-28. Milliseid asju kuningas Taanieli Jumala juures tunnistab? On tal õigus? Võrdle kuninga sõnu järgmiste kirjakohtadega: L 59:2, 3; Ap 2:22; Gl 1:4; 1 Tm 4:10; Hbr 2:4; 10:31; Jk 1:17. Kui täpne oli kuningapoolne Jumala iseloomustus?

On selge, et kuningas mõistis mõndagi Jumala iseloomust, eriti pärast niisugust Issanda väe ja iseloomu avaldumist. Samas oli tema arusaamine siiski piiratud. Kõige paremini nähtub see tema poolt kirja pandud käsust.

Loe Tn 6:27. Mis kuninga määruses näitab tema puudulikku arusaama Jumalast?

Ühes mõttes ootab Issand tõepoolest, et me “väriseksime ja kardaksime Taanieli Jumala ees,” kuid üksnes siis, kui võrdleme ennast, ebapühasid ja ebapuhtaid, Temaga, kes on püha ja puhas. Samas ei saa niisugust asja mitte kunagi kehtestada käsu korras mitte ükski inimene, valitsus ega kirik. Suhe Issandaga peab rajanema meie isiklikul kohtumisel Temaga, Tema armastusel, armul ja väel, vastandatult meie patuseuse, abituse ja tohutu vajadusega pääste järele. Alles sel juhul saame me tõeliselt Jumalat kummardada, ja just selle põhimõtte mõistmisest jäi kuningal vajaka.

Üks isa uuris kord koos oma väikese tütreaga Piiblit. Peale seda, kui ta oli rääkinud lapsele, kui väga ta tahaks, et tüdruk hakkaks Issandat armastama, küsis tüdruk: “Issi, kas sa sunniksid mind Jumalat armastama, kui saaksid?” Mida vastaksid sina ja miks?

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G White'i raamatust "Prohvetid ja kuningad" orig lk 539-548.

"Taaniel, suurima maise kuningriigi peaminister, oli samal ajal ka Jumala prohvet ja võttis vastu ka taevastelt õuedelt langevat valgust. Ta oli samasuguste tunnete inimene nagu meie kõik, ja ometi iseloomustab Pühakiri teda kui süütut. Tema äritehingud, mida ta vaenlased erilise tähelepanuga uurisid, leiti olevat veatud. Ta oli näide ärimehest, milliseks võib saada igauks, kes oma südames pöördub ja end pühitseda laseb ning kelle motiivid on õiged Jumala silmis." — Ellen G White, "Conflict and Courage", lk 254.

"Taanieli päästmise loost võime õppida, et katsumuste ja pimeduse ajal peavad Jumala lapsed olema samasugused nagu siis, mil tulevik paistis olevat täidetud ereda lootusega ning neid ümbritses kõik see, mida nad iial igatseda oskasid. Taaniel lõvide koopas oli ikka seesama Taaniel, kes seisis kuninga ees kui ministrite pea ja Kõigekõrgema prohvet. Inimene, kelle süda loodab Jumala peale, jääb oma suurima katsumuse tunnil samasuguseks nagu headel päevadel, mil Jumala ning inimeste valgus ja soosing on temaga. Usk ulatub nähtamatuni ja haarab kinni igavikulistest väärtustest." —PK 545.

Küsimused aruteluks:

1. Milliseid paralleele võid tõmmata Kristuse ja Taanieli elu vahele? Millised on erinevused?
2. Milline seos valitseb inimese usuelu ja võime vahel katsumustes seisma jääda? Kas siin on küsimus lihtsalt piibliuurimiseks ja palveks kulutatavas ajas?
3. Loe veelkord ülaltoodud Ellen G White'i teise tsitaadi viimast lauset. Millest ta räägib? Sõnasta tema mõte enda sõnadega. Kuidas muuta see mõte enda elu praktikaks?

Kokkuvõte: Taanieli kogemus lõvide koopas õpetab meile, et need, kes pärivad Jumala riigi, ei pea ilmtingimata olema füüsiliselt vastupidavad või vaimuhiiglased. Need on inimesed, kes on täielikult alistunud Issandale ja pühendanud oma elu Temale, hoolimata tagajärgedest, mis nende otsusega võivad kaasneda.

7. õppetükk — 6.-12. november

Taanieli ajalootund

Hingamispäeva pealelõuna

Selle nädala õppeaine: Taanieli 7. peatükk.

Meelespeetav tekst: “Ärgu ükski teid mingil kombel petku! Sest see ei juhtu enne, kui on tulnud ärataganemine ja ilmunud seadusevastane inimene, hukatuse poeg.” (2Te 2:3).

Taanieli 7. peatüki nägemus (saadud ca 553 eKr, Belsassari esimesel kaasvalitsemise aastal oma isa Nabonidusega) on suurelt osalt paralleelne 2. peatüki nägemusega. Selle kordamise mõningad põhjused võiksid olla:

1. Nebukadnetsari saadud nägemusest oli möödunud viiskümmend aastat.

2. Õpetamise hea põhimõte on oluliste seikade kordamine.

3. Taanieli raamatu 2. peatükk andis üldise ülevaate tuleviku kohta Nebukadnetsari päevist Teise Tulekuni. Taanieli 7. peatükk avardab teavet neljanda impeeriumi ja Kristuse taastuleku vahel.

4. Taanieli 2. peatükk kirjeldab maailma impeeriume poliitilisest ja sõjalisest aspektist. Taanieli 7. ptk tutvustab vaimulikku võimu, mis etendab olulist rolli suures võitluses.

Millised ka poleks paralleelide põhjused kahes mainitud peatükis, on Taanieli 7. peatükk jõuline prohvetikuulutus, mis sisaldab tähtsat ja olulist tõe meie aja jaoks.

Pilk nädalale: Mis on 7. ptk nägemuse tuum? Mida kujutab neljas metsaline? Mida kujutab endast väikese sarve võim, mis tõuseb esile neljandast metsalisest, kuid on ikka veel osa sellest? Kuidas õigustas keskaja kirik ketserite tagakiusamist? Mida kujutab endast ajaline ennustus Tn 7:25?

Nägemus (Tn 7:1-8)

Oma nägemuses näeb Taaniel nelja taeva tuule poolt voogama pandud suurt merd. Selle tulemusena väljub merest neli kiskjat.

Millised seletused saame enamiku selles nägemuses esinevate sümbolite kohta Pühakirjast endast?

Tuuled - (Jr 25:31-33) _____

Vesi - (Js 57:20; Ilm 17:15) _____

Neli kiskjat - (Tn 7:17) _____

Lõvi - (Tn 2:38) _____

Karu - (Tn 5:28; 8:20) _____

Panter - (Tn 8:21; 11:2) _____

Iga muistset maailma käsitav ajalooramat kinnitab, et Babülooniale järgnenud suured maailmariigid olid Meeda-Pärsia ja Kreeka. Kuid kuidas on neljanda võimuga — selle koleda ja kohutava metsalisega? Kuigi Pühakirjas spetsiaalselt nimetamata, kinnitab ajalugu, et Kreeka võitnud võim oli Rooma — ainus arukas määratlus neljanda kiskja jaoks.

Milliseid sarnaseid väljendusi kasutatakse neljanda kuningriigi kirjeldamiseks Taanieli 2. ja 7. peatükis? (Võrdle Tn 2:40 ja Tn 7:7.23).

Võib öelda, et maailmavõim läks kreeklastelt roomlastele Pydna lahingus a 168 eKr, kui roomlased said täieliku võidu Makedoonia üle, milline jaotati neljaks osariigiks, mis lõpuks muutus üheks Rooma provintsiks. Olles kõrvaldanud Makedoonia, pöörasid roomlased oma tähelepanu teistele Kreeka koosseisu kuulunud riikidele, kavatsedes tasuda heaga oma sõpradele ja karistada oma vaenlasi. A. 133 eKr pärandas Pergamoni kuningas Attalus III surres oma kuningriigi Roomale ja aastal 63 eKr said Süüria ja Juudea Rooma provintsideks. Järgnevate vähete aastate jooksul marssisid Rooma leegionid lääne suunas ja vallutasid Hispaania, Prantsusmaa ja Inglismaa. Lõpuks, a. 30 eKr, annekteeriti Egiptus, viimane suurtest hellenistlikest kuningriikidest, ning kogu maailm ühendati Rooma alla. Ajalugu kinnitab Jumala etteteadmist maailmas toimuva suhtes.

Väike sarv (Tn 7:8.23-25)

Rooma impeerium ei alistunud mingile teisele maailma-impeeriumile, nagu oli toimunud eelnevate kuningriikidega; selle asemel lagunes see tükkideks. Alates AD 330, kui keiser Konstantinus viis valitsuse asukoha Roomast Konstantinoopolisse, algas impeeriumi lääne osa aeglane lagunemine. Selle autoriteet vähenes pikkamisi, selle elujõud kadus ja valitsemisaparaat kuivas kokku. Sellesse tühikusse tungisid sisse põhjast barbarite hõimud, kes tükeldasid impeeriumi paljudeks väikesteks osadeks ja a. 476 tõukasid troonilt Romulus Augustuluse, viimase Lääne-Rooma keisritest.

Mis toimub neljanda metsalisega Tn 7:19.20.24 kirjelduse kohaselt?

Prohvetikuulutus ei käsitle sarvi metsalisest sõltumatutena; vastupidi — neid esitatakse selle tegevuse jätkumisena. Sarved vastavad raua ja savi segule Tn 2. ptk kuju labajalgades ja varvastes. Tn 2. peatüki neljanda impeeriumi kui ühtse suurriigi osadeks jagunemist kirjeldatakse Tn 7. peatükis kümne sarve tegevusena. Need esitavad Euroopa rahvaid, kes tulid esile Rooma impeeriumist ja suures ulatuses säilitasid selle tsiviliseerituse.

Millised on väikese sarve erilised tunnused ja millist võimu see esitab? Tn 7:8.24.25.

Ajaloolased räägivad meile, et “poliitilise Rooma varemeist tõusis suur moraalne impeerium Rooma kiriku gigantsel kujul.” — (Aleksander Flick, *The Rise of the Mediaeval Church* (New York: B. Franklin, 1959), p 150. Tõepoolest, kui Rooma Impeeriumi lääneosa langes germaani hõimude kätte, muutus Rooma piiskop Läänes oluliseks isikuks ja varsti omas ta mitte üksnes vaimulikku vaid ka poliitilist võimu. “*Sel moel surus Rooma kirik ennast varjatult Rooma Impeeriumi kohale, mille tegelik jätk see on; impeerium ei ole hävinud, vaid on läbi teinud ümberkujunemise.*” — Adolf Harnack, *What is Christianity?* p. 270, autori rõhuasetus.

Pane tähele: Tagakiusav väikese sarve võim kasvab välja Rooma Impeeriumist: see ei lakka kunagi olemast Rooma võim. Miks tuleb meil seda seika iseäranis olulisena meeles pidada, eriti lõpuaja sündmuste kontekstis, mil esitatakse mitut laadi pööraseid spekulatsioone lõpuaja tegelaste identiteedi kohta?

Pühade tagakiusamine (Tn 7:25)

Jeesus hoiatas (Mt 24:9), et Tema järgijaid kiusatakse taga. Mis väikese sarve tegevuses täidab selle ennustuse?

Kristlasi kiusati taga paganliku Rooma Impeeriumi perioodil (neljas metsaline ise), kuid Tn 7:25 mainitud tagakiusamine on pühade tagakiusamine väikese sarve poolt, mis tõusis esile alles peale paganliku faasi lõppemist. Paremini tuntud näide sellest tagakiusamisest on Inkvisitsioon. Keskajal pani kasvav nn. ketserlike gruppide oht kirikut kasutama ilmalikku autoriteeti, surumaks maha kiriku arvates ketserluse. Tänapäeva arutluse juures kristlikust ühtsusest ei räägita neist julmusest enam, kuid loendamatud hulgad hukkusid Taanieli 7. peatükis kirjeldatud väikese sarve võimu vastutusel.

Meil on raske mõista, kuidas end Jeesuse järgijaks nimetavad inimesed võisid piinata ja tappa teisi kristlasi. Kuidas nad õigustasid seda kohutavat tegevust — ja kõike Kristuse nimel? Vaata ühe näitena sellisest mõtteviisist Jh 16:2.

Inkvisitsiooni teoloogiline õigustamine rajanes Augustinuse (354-430 pKr) arusaamisel Lk 14:23-st, kus Jeesus tähendamissõnas suurest õhtusöömaajast ütleb: "...sunni sisse tulema..." Augustinus arvas seda tähendavat: "suru vägisi, kui nad vabatahtlikult ei tule."

Kuulus roomakatoliiklasest teoloog Thomas Aquinos (AD 1224-1274) vastas küsimusele ketserite kohta, öeldes: "Kui valerahategijad ja teised kurjategijad mõistetakse ilmaliku autoriteedi poolt kohe surma, on palju rohkem põhjust ketserite puhul nad peale ketserluses süüdimõistmist mitte üksnes kirikust välja heita, vaid nimelt hukata.

Kirik ilmutab siiski halastust, mis loodab eksija pöördumist ja sellepärast ei mõisteta teda kohe hukka, vaid pärast esimest ja teist hoiatust, nagu apostel soovib. Kui eksija jääb peale seda edasi kangekaelseks, siis kirik, lootmata kauem tema pöördumist, peab silmas teiste päästmist, heites tema kirikust välja ning andes ta üle ilmalikule kohtule, et hävitada ta maailmast surma läbi." — Edited by Don F. Neufeld and Julia Neuffen, 9BC 465.

Kui tahes kohutav, peaks see mõtteviis olema hoiatus: need, kes usuvad, et nende poolt tehtava taga on Jumal, on võimelised tegema suurt kurja. Miks on meil seetõttu vaja olla väga hoolikad selles, kuidas püüame õigustada oma tegusid, eriti kui teeme neid Jumala nimel ja Tema töö heaks?

Aegade ja seaduse muutmine (Tn 7:25)

Võrdle Tn 2:21 ja Tn 7:25. Kuidas püüab väike sarv enese peale võtta üksnes Jumala päralt oleva? Kuidas kõrvutub see tegevus 2Te 2:3.4 kirjutatuga?

Sõna, millist selles tekstis “aegade” kohta kasutatakse, on seesama arameakeelne sõna, mis märgib sõna “aegu” Tn 2:21. Jumal aegade Loojana võib neid muuta, kuid väike sarv väidab ülbelt selle võimu kuuluvat temale, püüdes muuta hingamispäeva "aega" — ühe käsu, mis osutab Issandale Loojana, mis omakorda teeb Temast ja üksnes Temast, Jumala.

Loe järgnevad tekstid (1Ms 2:1-4; 2Ms 20:8; Js 40:28; 44:6-8; 45:5.6). Milline ühine sõnum on neis meie jaoks, eriti tänase õppeaine kontekstis?

Adventistidena armastame levitada mitmesuguseid tsitaate varastest katoliiklikest allikatest, milles pilgatakse protestante, kes väidavad Piibli olevat nende usu juhise, kuid peavad ise pühapäeva, mida ei käsi Piibel, vaid mis seati sisse Rooma kiriku autoriteedi poolt.

Mis oli selle muutmise põhjus? Nii välised kui seesmised surveavaldused kogudusele sundisid paljusid kristlasi juutidest radikaalselt lahku lööma. Vastuolu juutide ja impeeriumi vahel põhjustas paljusid neist kristlastest arendama teatud uue identiteedi, mis aitas neil vältida Rooma valitsuse poolt juutide suhtes rakendatavaid surveabinõusid. Samal ajal, juudi-kristlased, kes rõhutasid teatud Moosese kaudu antud korralduste järgimist, aitasid tõugata paljusid teisi katkestama sidemeid judaismiga igal võimalikul moel.

Nelja esimese sajandi kristlased ei vahetanud iial hingamispäeva pühapäeva vastu, kuid mingil ajal pühitsesid mõlemat, millele viidatakse teoses *Constitutions of the Holy Apostles* (pseudonymous work, c AD 375). “Pea hingamispäeva ja Issanda päeva pühana, sest esimene on loomise, teine ülestõusmise mälestis.” — 9BC, art 1414).

Hingamispäeva muutmine ei toimunud üleöö. Aegamööda, kuid kindlalt, üks väike samm korraga, algas ärataganemine Jumala seadusest. Kuid see saab toimuda ainult juhul, kui üksikisikud, üks teise järel, lubavad sellel toimuda. Kui suured hulgad oleksid seisnud ustavaina, poleks neid muutusi iial toimunud. **Millised õppetunnid on siin meie jaoks?**

Aega puudutav prohvetikuulutus (Tn 7:25)

Seda kolmest ja poolest ajast ehk kolmest ja poolest aastast koosnevat ajaperioodi mainitakse uuesti Tn 12:7 ning mitmel erineval moel Ilmutusraamatus. Kuigi ruum ei luba selle põhjusi avada, kõnelevad kõik märgitud tekstid ühest samast ajaperioodist.

Otsi need tekstid ja kirjuta joonele neist igäühes antud ajaennustus. Mida saame õppida neid üksteisega võrreldes?

Tn 7:25 _____
 Tn 12:7 _____
 Ilm 11:2 _____
 Ilm 12:6 _____
 Ilm 12:14 _____
 Ilm 13:5 _____

Nende tekstide võrdlemine näitab, et ühes prohvetlikus aastas on 360 päeva ja et kolm ja pool prohvetlikku aastat on sama mis 1260 prohvetlikku päeva või 42 prohvetlikku kuud. Adventistidena oleme kaua uskunud, ja õigesti, et neid ennustusi tuleb mõista päev-aasta põhimõttel. Piibellike põhjenduste hulka päev-aasta põhimõtte rakendamise poolt kuuluvad järgmised seigad: 1) nägemused on sümboolsed, järelikult peaksid ka osutatud ajad olema sümboolsed. 2) Kuna nägemused ulatuvad üle pikkade ajaperioodide, tuleks eriliselt määratletud aegu vaadelda samuti ulatuvat kaugesse tulevikku. 3) Ajaperioodide väljendamise eriline moodus näitab samuti, et neid tuleks rakendada sümboolselt; s.o. fakti, et üheski ajamääratluses ei mainita sõna *aastat*, saab seletada ainult päev-aasta põhimõtte alusel. 4) Näide selle põhimõtte kasutamisest Tn 9:24-27-s osutab samuti, et tõepoolest mõeldakse aastaid.

Vaatle hoolikalt Taanieli 7. peatükki, eriti väikese sarve võimu tegevust. Pane tähele, et see võim kerkib esile paganlikust Roomast, neljandast metsalisest (Tn 7:7.8; 19:20) ja see eksisteerib kohtustseenini (s. 26), mis eelneb maailma lõpule (s. 27). Mida räägib see ajategur meile päev/aasta põhimõtte toimimise kohta siin? Kuidas muidu saaks see prohvetikuulutus haarata nii pika ajavahemiku, kui selle õigeaks tõlgendamiseks poleks rakendatud päev/aasta põhimõtet?

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G. White'i raamatust "Suur võitlus" orig. lk. 51-55.

Pane tähele paralleeli Taanieli 2. ja 7. peatüki vahel. Me võime selgesti näha, kuidas need kaks peatükki käsivad samu sündmusi, kuigi erinevatest perspektiividest.

Taanieli 2.

Babüloonia

Meeda-Pärsia

Kreeka

Rooma

Teine Tulek

Taanieli 7.

Babüloonia

Meeda-Pärsia

Kreeka

Rooma

Teine Tulek

Küsimus aruteluks:

Nagu varem mainitud, armastavad adventistid tsiteerida Rooma katoliku kiriku allikaid, millistes jultunult uhkustatakse Rooma võimuga viia hingamispäev üle pühapäevale. Enamuses on need siiski varasemad tsitaadid. Tänapäeva Rooma näib selles küsimuses olevat kasutusele võtnud teistsuguse taktika. Parim näide on Paavst Johannes Paulus II aastal 1998 *Dies Domini* (Issanda Päev) nime all välja antud apostellik läkitus, milles paavst manitseb karja olema ustavam Issanda Päeva pidamises. Sealjuures on huvitav, et hingamispäeva muutmise tõttu kiriku autoriteedi üle kiitlemise asemel, nagu minevikus väga tuliselt tegid rooma kiriku ja pühapäeva õigustajad, kõlab see läkitus mõneti meie kaitsekõnena seitsmenda päeva hingamispäeva suhtes. Paavst läheb isegi tagasi 1Ms raamatu loomise aruande juurde osana põhjendusest Issanda päeva pidamiseks, tsiteerides isegi 1Ms 2:2. Miks on Rooma sinu arvates muutnud oma lähenemist Issanda Päevale? Mil moel sobib see muutus meie arusaamaga lõpuaja sündmustest?

Kokkuvõte: Jumal andis Taanielile ülevaate maailma ajaloost Babüloonia päevist kuni ajani, mil pühad saavad kuningriigi! Neljale maailmavõimule (Babüloonia, Meeda-Pärsia, Kreeka ja Rooma) pidi järgnema teatav usulis-poliitiline võim, milline kestab lõpuajani.

8. õppetükk — 13.-19. november

Kohus enne Kristuse tulekut

Hingamispäeva pealelõuna

Käesoleva nädala õppeaine: Tn 7:9-14.21.22.26-28.

Meelespeetav tekst: “Sest aeg on kohtul alata Jumala kojast; kui see aga algab kõigepealt meist, missugune ots ootab neid, kes ei ole sõnakuulelikud Jumala evangeeliumile?” (1Pe 4:17).

II Maailmasõja lõpupäevil eskorditi Dietrich Bonhoeffer, noor saksa teoloog, oma vangikongist ja poodi riigireetmise eest. Aastal 1996 tunnistas teatud kohus Berliinis Dietrich Bonhoeffer'i ametlikult vabaks süüdistusest, mis viisid tema hukkamiseni!

Midagi taolist toimub eeluurimiskohtus. Jumala rahvast süüdistatakse ja laimatakse Saatana ja tema järgijate poolt siin maa peal, kuid kohtus tunnistatakse nad universumi ees õigeks. Tõepoolest peetakse see kohus Jumala ustava rahva heaks. Taevane kohus rehabiliteerib Jumala rahva ja kuulutab välja kohtuotsuse pühade kasuks (Tn 7:22). See Kristuse tulekule eelnev kohus on järelikult osa headest sõnumitest. Kaugel sellest, et olla mingi mälestis adventajaloost, on eeluurimiskohus oluline osa Jumala lunastusplaanist ja üksnes seda tajudes on võimalik täielikult mõista evangeeliumi häid sõnumeid.

Pilk nädalale: Miks peaks kõiketeadev Jumal vajama mingit juurdlust? Kuidas aitab suure võitluse juhtmõte meil mõista kohtupidamise vajadust? Mil moel ilmneb mõte eeluurimiskohtust Vanas Testamendis? Uues? Mis on selle kohtu eesmärk? Mislaadi kindluse annab see meile? Mis on ühenduslüliks selle kohtu ja Teise Tuleku vahel?

Eeluurimiskohus Vanas Testamendis (1Ms 3:9-19)

Seitsmenda päeva adventistid usuvad, et Taanieli 7. peatükk õpetab eeluurimiskohtuna tuntuks saanud mõistet. Küllaltki huvitav on, et käsitus kohtuotsusele eelnevast juurdlusest esineb Piiblis algusest peale.

Mida õpetavad järgmised tekstid meile eeluurimiskohtu mõistest? 1Ms 3:9-19; 18:20.21; 19:24.25.

Esimese patu kohtlemises Jumala poolt ilmneb kohtuliku menetluse mudel. Kõigepealt toimub küsitlemine ehk juurdlus: “Kus sa oled?” “Kes sulle rääkis?” “Oled sa söönud sellest puust?” “Mida oled sa teinud?” (1Ms 3:9-13). Alles peale selle juurdluse lõpetamist kuulutatakse välja otsus (s. 14-19).

Pühakirja kirjeldus Jumala tegelemisest Soodoma ja Gomorrage on samuti tähendusrikas. Enamus 1Ms 18. ja 19. ptk kirjeldab Jumala kaalutlevat viivitust enne Tema karistavat toimingut. Kui Mooses kirjutab, et Jumal ütles: “Ma lähen alla ja vaatan...”, kirjeldab ta lihtsalt Jumala poolset tegelike faktide uurimist enne karistuse täidesaatmist.

Loomulik küsimus on: Miks eaks Jumal, kes teab kõike (vt Ii 37:16; Õp 5:21; Js 9:10; 2Ti 2:19), vajama eeluurimise läbiviimist? Kas ei teadnud Ta juba täpselt, mis neis kahes linnas toimus? Lisaks veel — miks pidi Ta Aadamalt ja Eevalt küsima, mida need teinud olid? Kindlasti teadis Ta, mida nad tegid.

Esiteks, vähemalt Aadama ja Eeva puhul näib, et Ta nõudis seletust pahategijatelt ja küsitluse protsess suurendas üleastujate teadlikkust nende tegevuse patusest.

Teiseks, oluline on näha taustana suurt võitlust. Me ei ole universumis ükski; kogu patu, kurjuse ja mässu küsimus hõlmab rohkem kui ainult inimesi (vt Ii 1.-2. ptk; Ef 3:10; Ilm 15:4; Ro 8:22:23). Teised intelligentsed olevused, mitte kõikiteadvad (nagu on Issand), vaatlevad (1Ko 4:9). Seda konteksti ja tausta meeles pidades suudame paremini mõista kohtuotsusele eelneva avaliku juurdluse vajadust.

Kuidas aitab mõte suurest võitlusest ja ülejäänud mõistuslikest olendeist toimuvat jälgimas sul mõista vajadust kohtuotsuse täideviimisele eelneva juurdluse järele? Miks poleks aus kohtus kedagi karistada või õigeks mõista ilma eelnevalt kõigi faktide esitamiseta?

Eeluurimiskohus Uues Testamendis (Mt 22:1-14)

Mõiste eeluurivast, Kristuse tulekule eelnevast kohtust esineb ka Uues Testamendis. Esmaklassiline näide sellest on tähendamissõna kuninglikust pulmapeost Mt 22.

Loe Mt 22:1-14. Kus näed sa siin kohtuotsuse täideviimisele eelneva juurdluse mõistet?

Pulmakülaliste ülevaatus kuninga poolt kujutab eeluurimise protsessi. Selle juurdluse tulemus määrab, kes võib jääda ja kes mitte. Selles mõttes on see pilt praegu taevas toimuvast eeluurimiskohtust.

Loe hoolikalt Jh 5:28.29 ja Ilm 20:4-6. Kus neis salmides näed mõtet, et teatav kohtumõistmine on juba toimunud enne neis tekstides kirjeldatud sündmusi?

Paljud Piibli tõlgendajad peavad õigeaks, et Ilm 20 õpetab kaht tegelikku ülestõusmist surnuist, milliseid lahutab tuhat aastat. Arvestades, et ainult “õndsad ja pühad” tõusevad üles esimeses ülestõusmises, peab olema eelnevalt toimunud kohus, otsustamiseks, kes sellest osa saavad.

See ei ole üksnes adventistlik tõlgendus. Luterlasest teoloog Joseph A. Seiss kirjutab: “Surnute ülestõusmine ja elavate muutmine, mis toimub “silmapilkselt”, on iseenesest eelnevalt toimunud kohtu viljad ja tulemused. Need on niisiis juba tehtud kohtuotsuste tagajärjed ja need kohtuotsused langetati surnute ja elavate üle. Nii et surnuid ei äratata ja elavaid ei muudeta kohtusse minekuks. “Kristuses surnud tõusevad üles esmalt,” sest kohus on juba otsustanud nad elama Kristuses; ja elavad pühad tõmmatakse koos nendega üles pilvedesse, sest kohus on otsustanud nende muutmise ja et nad kõik koos on väärt elama igatsetud maailmas.” — J.A.Seiss, *The Apocalypse, Lectures on The Book of Revelation*.

Siinjuures veel: Ilm 14 toodud maa lõikusele (s. 14-20) eelneb esimese inglil sõnum: “Kartke Jumalat ja andke Temale au, sest on tulnud Tema kohtutund” (Ilm 14:7). Vaadeldes selles peatükis kirjeldatud sündmuste järjestust, on ilmne, et 7. salmis mainitud kohus eelneb kohtuotsuste täideviimisele Kristuse teisel tulekul.

Loe tähendamissõna uuesti ja keskendu ühele punktile: kuninga soov, et rahvas oleks tema poja pulmapeol. Mida räägib see meile Jumala iseloomust ja Tema soovist päästa kõik peole kutsutud?

Inimene Poeg ja eeluurimiskohus

Kui Taaniel jälgis taevase kohtu stseeni, nägi ta, et “taeva pilvedega tuli keegi, kes oli Inimesepoja sarnane ja ta viidi Elatanu juurde” (Tn 7:13). Fraas “Inimesepoja sarnane” tähendab lihtsalt, et nähtud olevus esines inimese kujul; Uue Testamendi päevil sai sellest Jeesuse tiitel (Mt 20:28).

Kes on see “Inimese Poeg” ja milline on Tema osa eeluurimiskohtus? Mk 10:45; Jh 5:22; 1Ti 2:5.

“Inimene Poeg” oli Jeesuse enda lemmiktiitel iseenese kohta. Teised nimetasid Teda *selleks prohvetiks* või *Messiaks* või *Taaveti Pojaks* või *Jumala Pojaks*, sest need tiitlid tähendasid neile suurepäraselt, võitvat kuningat, kes pidi otseselt täitma nende isiklikud ja rahvuslikud lootused. Kuid Jeesus kasutas seda tiitlit umbes 40 korda, rõhutamaks oma kokkukuuluvust inimkonnaga (Mt 8:20; 9:6; 10:23; 11:19; 12:8 jne). Samal ajal oli see messialik tiitel (põhineb sellel tekstil Tn 7. ptk) ja ülempreestrid tunnustasid seda sellena (Mt 26: 64.65), mida väljendas nende reaktsioon. Seega võime ühes täiesti kindlad olla: Jeesus on kesksel kohal selle taevase kohtu stseenis Taanieli 7. peatükis.

Milline otsus tehakse selles taevases kohtus? Vt Tn 7:22.

Oluline on mõista, et see kohus lõpeb Jumala rahva jaoks hea sõnumiga. Salm 22 ütleb, et “kohtuotsus tehti Kõigekõrgema pühade kasuks” (NKJV), mis tähendab, et otsus on pühadele soodne.

Loe Tn 7:18.22.27. Millised iganes on erinevused tekstides, mainivad kõik üht ühist elementi. Mis see on ja millise lootuse töötab see Jumala rahvale?

Taanieli 7. peatükis näeme Jumalat tegutsemas oma rahva heaks keset peatükis kirjeldatud rahunisi, tagakiusamist ja vägivalda. Me oleme suure võitluse keskel; Tn 7. peatükk keskendub selle võitluse ühele aspektile. Isegi enam — Ta näitab meile, kuidas see lõppkokkuvõttes lõpeb ning et lõpp on hea sõnum Tema rahvale.

Selle kohtu keskmes on Jeesus — seesama Jeesus, kes suri meie pattude eest, kes on meie Vahemees, Kohtunik ja Asemik, seesama Jeesus, kes meid nii väga armastab. Kõige selle juures, mida Jeesusest teame — miks peaks Jeesuse keskne osa kohtus andma meile lohutuse, lootuse ja kindlustunde?

Õigeks- ja hukkamõistmine: väike sarv, pühad ja eeluurimiskohus

Kui kohus Taanieli 7. peatükis toimub tõepoolest pühade üle, miks kirjeldatakse seda tagakiusava väikese sarve kontekstis?

Hea küsimus. Väga kokkuvõtlik vastus leidub juudi käsitusel õigusest ja kohtumõistmisest, mis hõlmab mitte üksnes süütu õigeksmõistmist, vaid ka süüdlase karistamist. Väikese sarve kurjus on suunatud Jumala rahva vastu; lõpuks toimub kohus, mis mitte üksnes vabastab süüdistusest Issanda rahva (“ja kohut peeti pühade heaks”, Tn 7:22, NASB), vaid see viib õela väikese sarve lõpukohtusse: “Siis võtab kohus istet ja nemad [pühad] võtavad temalt valitsuse ja ta hävitatakse ning hukatakse lõplikult” (s. 26 KJV).

Teisisõnu, eeluurimiskohtu kontekstis on kirjeldus võimu võtmisest väikeselt sarvelt täiesti arusaadav. See pole mingi mõistatus, vaid on tüüpiline juudi arusaamisele õigusest, kohtust ja õigeksmõistmisest: kõik toimub üheskoos.

Loe 5Ms 25:1; 1Ku 8:32. Mil moel näeme selle mõiste väljendumist antud kahes tekstis?

Mõlemas salmis näeme Tn 7 näidatud põhimõtet: õelad karistatud, õiged süüst vabastatud. See on kohus ja sellepärast kirjeldab Tn 7 kohtupidamise kontekstis antikristlikult sarvelt võimu äravõtmist. Lõpukohtus mõistetakse Jumala rahvas õigeks, kuid tagakiusajat karistatakse.

Kahtlemata toob selle kohtu *tulemus* kaasa väikese sarve lõpliku kaotuse, kuid ka kõigi maiste kuningriikide lõpu, mis näitab, et see kohus ei piirdu üksnes väikese sarve tegevuse lõpetamisega, vaid on palju suurem, laiaulatuslikum sündmus.

“Kui on tegemist kohtuasjaga,” kirjutab Roy Gane Andrews’i Ülikoolist, “mis lõpeb ühe poole võidu ja teise poole kaotusega, on selle põhjus poolte vastasseis. Juurdluses leitakse üks olevat õige ja teine ekslik. “Sarv” on vaenulik Kristuse suhtes. See räägib ülbeid sõnu “Kõigekõrgema” vastu, kiusab taga Tema rahvast ja kavatseb muuta Jumala seadust. Sarve võim on mässaja, kes pretendeerib Kristuse esemel juhi kohale.

Kui Kristus kohtus võidab, võidab Tema ustav rahvas koos Temaga. Nad vabastatakse sarve surve alt ja saavutavad kuningriigi.” — Roy Gane, *Altar Call* (Berrien Springs, Mich.: Diadem), 1999, p. 241.

Eeluurimiskohtu toimumise aeg

Kuigi Taanieli 7. peatükk ei varusta meid täpse daatumiga eeluurimiskohtu alguse kohta, annab see ajalise raami, mille piirides see kohus aset leiab.

Mida räägib meile eeluurimiskohtu aja kohta Tn 7:8-10, 21, 22, 25, 26?

Kõigis kolmes kohtu kirjelduses viidatakse, et see algab *pärast* väikese sarve võimu teatavat erilist faasi. Igal juhul mainitakse väikese sarve võimu ja selle toiminguid, ning siis algab kohtupidamise stseen taevas.

Rohkem detaile antakse meile Tn 7:25, kus mainitakse seoses väikese sarvega “aega, aegu ja poolt aega” (või 1260 aastat; vt eelmise nädala õppeainet) ning kirjeldatakse kohtusteeni toimumist *pärast* selle ajaperioodi lõppemist. Varemõpitu kordamiseks: 1260 aastane periood ühendatakse väikese sarve võimuga, mis tõusis esile neljandast metsalisest, paganlikust Roomast. See tähendab, et see kohtustseen algab vähemalt 1260 aastat *peale* väikese sarve võimu esiletulekut (me tähistame seda 1260-aastast perioodi aastatega 583-1798 pKr). Oluline seik on, et 6. saj paiku pKr oli see organisatsioon tunnistanud end suureks võimuks selles maailma osas.

Kui väike sarv muutus suureks võimuks ca 6. saj. pKr ja kohus toimub vähemalt 1260 aastat peale seda, siis millise ligikaudse aja annab see taevase kohtu alguseks?

Selle kohtu suhtes on tähtis ka mõista, et see toimub *enne* Kristuse teist tulekut. Tõepoolest näitavad salmid 22 ja 25, et see kohus mitte üksnes eelneb Teisele Tulekule, vaid et see ka viib Teise Tulekuni. Kohtu töö tulemusena omandavad pühad kuningriigi.

Seega näeme me Taanieli raamatus jõulist esitust kohtust, mis toimub pärast 1260 aastast perioodi ja enne Teist Tulekut.

Uuri hoolega Taanieli 7. ptk, kuni mõistad iseene jaoks sündmuste järjestust: väike sarv, taevane kohus, Kristuse teine tulek. Tee see endale küllalt selgeks, et jagada seda kellegagi arusaadaval ja veenval moel.

Edasiseks uurimiseks: “Kõik, kes on tõeliselt pattu kahetsenud ja usu läbi võtnud vastu Kristuse vere nende lepitava ohvrina, on saanud taevastes raamatutes oma nime juurde märke andestuse kohta. Kuna nad on saanud Kristuse õiguse osalisteks ja nende iseloomud leitakse olevat kooskõlas Jumala seadusega, kustutatakse nende patud ja nad arvatakse igavese elu vääriliseks.” Ellen G. White, *The Faith I Live By*, p. 212.

“Jeesus ei vabanda nende patte, vaid osutab nende patukahetsusele ja usule ning tõstab neile andestust nõudes üles oma haavatud käed Isa ja pühade inglite ees, öeldes: “Ma tunnen neid nimepidi. Olen märkinud nad oma peopesadesse.” “Jumala meelepärased ohvid on murtud vaim, murtud ja purukslöödud südant ei põlga Jumal!” (Ps 51:19). Ja oma rahva süüdistajale ütleb Ta: “Jehoova sõidelgu sind! Eks seesinane ole tulest tõmmatud tukk?” (Sk 3:2). Kristus katab ustavad oma õigusega, et esitada kogudust oma Isale “austatuna, nii et tal ei oleks laiku ega kortsu ega muud sellesarnast” (Ef 5:27). Nende nimed on kantud eluraamatusse ja nende kohta on kirjutatud: “Nad peavad minuga käima valgeis riideis, sest nad on seda väärt.” (Ilm 3:4).” — GC 484.

Küsimused aruteluks:

1. Loe toodud Ellen G. White’i tsitaadid. Kuidas avaldub neis tasakaal armu ja tegude vahel? Kui ta räägib neist, kelle elu leitakse olevat kooskõlas Jumala seadusega, kas räägib ta päästmisest tegude läbi või tegutsevast usust? Vestelge erinevusest.

2. Kohus Tn 7. peatükis viib *Kristuse teise tulekuni*, otsustava tähtsusega sündmuseni. Kuidas peaks selle tähtsuse mõistmine aitama meil paremini aru saada meie tööst adventistidena?

Kokkuvõte: Pärast kolme ja poole aja pikkust väikese sarve valitsemist siin maa peal algab kohtuistung taevas. Selles eeluurimiskohtus kustutatakse Jumala rahva patud, väike sarv mõistetakse hukka ja pühadele antakse igavene valitsus, mis ei hävi iial.

9. õppetükk — 20.-26. november

Pühamu rünnaku all

Hingamispäeva pealelõuna

Selle nädala õppeaine: Taanieli 8.

Meelespeetav tekst: “Ta tõstis ennast kuni selle väe vürstini; sellelt võeti ära alaline ohver ja ta pühamu paik tõugati ümber” (Tn 8:11).

Taanieli 8. peatükis kirjeldatud nägemus moodustab selle raamatu sümbolsete esituste kõrgpunkti. Sellesse peatükki kuulub muidugi ka tähendusrikas salm: “Ja ta ütles mulle: “Kaks tuhat kolmsada õhtut-hommikut! Siis saab pühamu taas oma õiguse” (s 14) – salm, mis kujutab endast peatüki haripunkti ja millel oli otsustav roll Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduse kujunemises.

Kohe alguses olgu üks asi selge: peatüki ajalooline taust näitab, et see kõneleb üksnes taevasest pühamust, kus Kristus on praegu meie Ülempreester (Hb 8:1.2). Siin avaldatud otsustavad küsimused ei keerle mõne sõjalise lahingu ümber, milles paganlikud armeed reostavad maapealse pühamu. Peatüki vaatepiir ulatub kaugemale igasugusest lokaalsest, maisest, poliitilisest või sõjalisest heitlusest. Selle asemel on siin tegemist vaimulike küsimustega. See peatükk pakub erilise vaate suurde võitlusesse, millesse on haaratud suur religioosne süsteem, mis on seadnud enese vastasrinda Kristuse töö ja teenistuse ning Tema rahvaga.

Ja nagu näeme, ei peeta Jumala kohtuistungit üksnes Tema rahva heaks, vaid ka väikese sarve võimu vastu, milline on püüdnud vägivaldselt omastada Issanda tööd ja rolli.

Pilk nädalale: Mil moel rüvetati maapealne pühamu? Mida esitavad sümbolid Taanieli 8. peatükis? Kes on väikese sarve võim, mis tuleb esile peale Kreeka Impeeriumi lagunemist? Milline on Jumala rahva ja pühamu vastu teostatava rünnaku olemus?

Maapealse pühamu rüvetamine (Hs 5:11)

Vanas Testamendis peeti pühaks maapealset pühamut, kus Jumal ilmutas end oma rahvale. Selle uurimine, kuidas võis see püha paik saada rüvetatud ja saastatud, on meile oluliseks abiks Tn 8:9-14 sümboolika mõistmisel.

Mil moel saastasid patuohvrid Vana Testamendi pühamu? 3Ms 4:1-7.27-31.

Kui keegi preestritest või terve kogudus pidi tooma patuohvri, viidi tapetud looma veri pühamusse (3Ms 4:6.17). Valitseja või tavalise iisraellase poolt toodud patuohvri verd määriti eesõues asuva põletusohvri altari sarvedele (s. 25.30); kuid preester pidi sööma osa sellest patuohvrast (3Ms 10:17). Sel moel kandis preester ka oma isikus sümboolselt patustaja süü pühamusse, ja muidugi ka patuohvri vere piserdamisega pühas paigas eesriide ees. Sel viisil kanti igäuhe ülestunnistatud ja andestatud patud pühasse paika ja seeläbi rüvetus pühamu. Sellele on selgelt viidatud 3Ms 16:16, kus on öeldud, et lepituspäeval pidi ülempreester teostama “lepituse püha paiga eest Iisraeli laste roojuste pärast ja nende üleastumiste pärast kõigi nende pattude kohaselt.” See “rüvetumise” mudel määrati Issanda poolt, selleks et lepitada kahetsenud patuste patud. (vt ka 3Ms 15:31; 4Ms 19:20).

Mil viisil veel võis maine pühamu rüvetatuks saada? Ps 74:3-7; 79:1; Hs 23:37.38.

Vanas Testamendis rüvetus pühamu, kui võõrväed tungisid sisse ja riisusid templi varad. Pühakiri ütleb, et ka Jumala vaenlased saastasid pühamu selle hävitamise läbi (Ps 79:1). Kuid isegi enne templi hävitamist saastasid juudid ise templi — ja mitte nende tunnistatud pattudega, vaid asetades jällestavaid asju kotta, millele oli pandud Jumala nimi (Jr 7:30; vt ka Jr 32:34).

Seega võis Vana Testamendi pühamu rüvetuda ehk saastuda mitmel erineval moel: 1) inimeste ülestunnistatud pattudega lepituse otstarbel 2) ebaseadusliku kokkupuute läbi tseremoniaalselt roojaste isikutega 3) pühamu teotamise või hävitamise läbi Jumala vaenlaste poolt ja 4) iisraellaste endi poolt templisse asetatud ebajumalate ja võõraste altarite läbi. Sellist tausta meeles pidades uurigem nüüd Tn 8. peatükki.

Mõtiskle veidi selle rüvetumise mõiste üle. Millised on mõningad asjad, mis võiksid sind su oma tegude läbi rüvetada? Milline on sinu arusaam rüvetumise mõistest? Kas rüvetus peab alati olema füüsiline? Kui ei, miks?

Nägemus jäärast ja sikust (Tn 8:1-8.20-22)

Taanieli 2. peatükk esitab visandi poliitilistest võimudest, kes pidid domineerima maailma ajaloos. Taanieli 7. peatükk visandas sama panoraami erinevates sümbolites ja tutvustas meile väikese sarve võimu poliitilist tegevust. Taanieli 8. peatükis kohtume uuesti mõnega 2. ja 7. ptk kuningriikidest, kuid fookus on suunatud väikese sarve võimu religioossele aspektile.

Vastavalt ingli selgitustele — mida kujutatakse jäära, siku ja "suure" sarvega, mis tõuseb sikust? Tn 8:20.21.

- a. jää _____ b. sikk _____
c. suur sarv _____

Aleksander Suur (sümboliseeritud silmapaistva sarvega) ajas kõigepealt pärslased Väike-Aasiast välja. Peale oma võite Granicuse (334 eKr) ja Issuse (333 eKr) üle, marssis ta oma armeega Süüria, Foiniikia ja Palestiina kaudu Egiptusesse, hävitades kuningriike, nende hulgas ka suure merejõu — Tüürose saarelinna (332-331 eKr). Peale Egiptuse alistamist pöördus ta itta ega puhanud enne Indiasse jõudmist. Ta marssis oma sõduritega ligikaudu 10 a. jooksul ca 10 000 miili. Kui ta Baabüloni naases, oli ta ainult 32 aastane ja maailm oli tema jalge ees. Tema õukonda tuli saadikuid nii kaugetest maadest nagu Prantsusmaa ja Hispaania. Kuid 323 eKr, oma hiilguse tipul, suri ta palaviku ja kurnatuse tagajärjel.

Mida sümboliseerisid neli sarve, mis Taanieli nägemuses tõusid märkimisväärse sarve asemele? Tn 8:22.

Pühakirjas esitavad sarved mõnikord poliitilisi jõude (Tn 8:21; Sk 1:18-21). Taaniel ennustas, et Kreeka impeerium jagatakse neljaks kuningriigiks, mis ka täpselt toimus. Kui Aleksander suri, läks võim tema kindralitele; kuid kuna kindralid hakkasid omavahel võitlema, lagunes impeerium. Otsustav lahing nende kindralite vahel peeti Ipsuse juures Früügias (301 eKr). Võitjad jagasid impeeriumi omavahel. Seega esitavad neli sarve nelja kuningriiki (Tn 8:22), mis tõusid Aleksander Suure impeeriumist: Ptolemaios võttis Egiptuse; Seleneos võttis Süüria ja Idamaa; Lysimachos võttis Väike-Aasia ja Cassander võttis Kreeka. Gaabriel mainis oma selgituses ka, et need neli kuningriiki ei ole nii tugevad kui Aleksandri kuningriik (s. 22).

Pane tähele, kui täpselt ennustas Taaniel sündmusi, mis toimusid aastaid, isegi sajandeid peale tema surma. Mida räägib see sulle Jumala täielikust kontrollist sündmuste üle? Kuidas peaksid sellised prohvetikuulutused aitama meie usul kasvada?

Väikese sarve tõus

Taanieli 8:8.9 ütleb, et kui suur sarv murdus, kasvas selle asemele neli väljapaistvat sarve taeva nelja tuule poole. Ja ühest neist tõusis üks pisuke sarv. Enamus kommentaatoreid eeldavad, et väike sarv tõusis ühest neist neljast sarvest, kuid juudi õigekeelsus osutab sellele, et “väikese sarve võim tõusis esile ühest neljast taeva tuulest,” mitte ühest nelja sarve hulgast.

8. salmi teine osa ütleb: “Neli väljapaistvat sarve kasvas taeva nelja tuule poole.” Seega fraas “neli taeva tuult” on lähim fraasile “ühest neist” kui “neli sarve”. Väike sarv tuleb järelkult välja pigem ühest neljast tuulest (kompassi suunad) kui ühest neljast sarvest. Edasi, väike sarv kasvab suureks kolmes geograafilises suunas — “lõuna ja ida ja ilusa maa suunas.” See väikese sarve teine tegevus vihjab, et ka esimene tegevus — “välja kasvamine” kuulub samuti geograafilisse tasandisse, kompassi nelja suuna juurde. Lõppeks, verb “välja tulema” (yatza) salmis 9 erineb verbist “esile tõusma” (alah), millist kasutatakse teiste sarvede esile tõusmisel (s. 3 ja 8).

Ajaloo teame, et võim, mis tuli pärast nelja Kreeka kuningriiki oli Rooma, mis tuli esile teatud punktist neist kuningriikidest läänes.

Vaata järgnevat tabelit. Kuidas aitavad paralleelid kolme peatüki vahel meil mõista, miks peab Rooma olema väikese sarve võim Taanieli 8. peatükis?

<u>Taaniel 2</u>	<u>Taaniel 7</u>	<u>Taaniel 8</u>
Babüloonia	Babüloonia	-----
Meeda-Pärsia	Meeda-Pärsia	Meeda-Pärsia
Kreeka	Kreeka	Kreeka
Rooma	Rooma	Rooma

Oluline seik, mida tuleks meeles pidada, on see, et Taanieli raamatus ei tehta eriti vahet paganliku ja paavstliku Rooma vahel. Mõlemat vaadatakse ühe võimuna: see on selgesti mõistetav 7. peatükis, kus näiteks väike sarv (paavstlik Rooma), mis tuleb esile neljandast metsalisest, on ikka osa neljandast metsalisest, milline oli Rooma, kuid selle paganlikus faasis. Väikese sarve võim Taanieli 8. peatükis tuleb esile peale Kreekat ja eksisteerib lõpuajani, mil see murtakse inimkäeta (Tn 8:25). Rooma tõusis pärast Kreekat ja eksisteerib üha, ka praegu, kuigi paavstlikus faasis.

Uri toodud paralleele, kuni oled võimeline andma kellelegi piiblitunni selle olulise teema kohta.

Väikese sarve tegevus

Võim, mis ajaloos Kreeka kuningriikidele järgnes, oli Rooma, algul paganlik ja hiljem paavstlik. Tõsiasi, et väike sarv pidi saama erakordselt suureks, kontrastina Meeda-Pärsiale, mis “sai suureks” (Tn 8:4, NKJV) ja Kreekale, mis sai “väga suureks” (s. 8), välistab väikese sarve määratlemise Süüria kuninga Antiochus Epifanesena, kes ei olnud suurem ei Meeda-Pärsiast ega Kreekast. Rooma (nii paganlik kui paavstlik) aga oli. Siiski on selge, et Taanieli 8. peatükk keskendub enamasti Rooma paavstlikule faasile.

Loe Taaniel 8:9-12. Kirjuta välja väikese sarve toimingud. Millest see sinu arvates räägib?

Pane eelkõige tähele väikese sarve rünnaku vaimulikku olemust. Ta püüdleb ulatuda “taeva väeni” (s. 10); ta tõstab enese “väe Vürstini” (s. 11) ja “alaline ohver” võetakse ära. Mida muud iganes väikese sarve võim ette võtab, näib see kindlasti olevat vaimulik võim, tegutsedes Jumala tõe vastu. Tõesti, salmis 12 öeldakse, et see paiskas “tõe maha”.

Millised on mõned väikese sarve võimu rünnaku all olevad objektid?

1. “Väe Vürst.” Joosua 5:14 on see vürst Kristus. Jumala rahva väe Vürst peab olema See, keda nimetatakse “Võitnud Vürstiks” (Tn 9:25) ja “Miikael, teie vürst” (Tn 10:21, NIV) ja “Miikael, see suur vürst, kes seisab su rahva laste eest” (Tn 12:1) ehk Kristus.

2. “Alaline ohver.” Heebrea sõna *tamid* (“pidev”, “alaline” või “igapäevane”) esineb Vanas Testamendis 103 korda. Seda kasutatakse sageli ühenduses “igapäevase” teenistusega pühamus. See tekst näitab, et Kristuse alaline teenistus taevases pühamus satub väikese sarve rünnaku alla.

3. “Tema pühamu paik.” Pühakirjas on kaks pühamut! Maapealne (2Ms 25:9-40) ja taevane (Hb 8:1-6). Vana Testamendi pühamu hävitati a. 70 pKr. Kuid isegi sel ajal ei olnud see enam “Tema pühamu” (Mt 23:37-39; 27:50-51). Ainus pühamu, milline funktsioneeris “Tema pühamuna” väikese sarve (paavstluse) ajal, oli taevane pühamu. Järelikult on väikese sarve rünnak suunatud taevasele pühamule enesele.

Rünnakud ei tarvitse alati olla füüsilised, kas pole? Millegi kohta valetades, midagi moonutades saame samuti seda rünnata. Mõttele üle nädala õppeaine kontekstis. Samas kontekstis — mida tähendab sinu arvates, et väike sarv “paiskas tõe maha”?

Väike sarv ja alaline ohver (Tn 8:11.12.24.25)

Mil viisil võttis väike sarv ära alalise ohvri ja paiskas maha Kristuse pühamu paiga? Tn 8:11.

Pannes inimeste vahendamise preestrite kätte pihi läbi ja Kristuse uuesti ohverdamisega igas missaohvris, on paavstlus kõrvaldanud Kristuse taevase teenistuse inimeste mõttemaailmast ning on tõuganud ümber “Tema pühamu paiga” ja selle rüvetanud (s.11).

Taaniel nägi ka, et “alalise ohvri asemele anti üleastumise vägi [armee - NKJV]" ning "ta paiskas tõe maha” (s. 12). Milline "armee" anti väikese sarve käsutusse (Tn 8:12)?

Vanas Testamendis oli pühamul leviitide armee, kes teenisid pühamus. Väikesel sarvel on oma armee vaimulikke, kes seda süsteemi teenivad. Pihil andestab preester patud vormeli läbi: “Mina kuulutan sinu vabaks su pattudest Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel.”

“Missaohvris saab rooma preester “teiseks Kristuseks”, kellena ta ohverdab tõelise Kristuse altari ja esitab Tema uskliku päästmiseks. “Kristuse ohver ja euharistia ohver (missa) on üks ainus ohver. ... Selles jumalikus ohvris, mis pühitsetakse missas, sisaldub seesama Kristus, kes ohverdas iseene kord verisel viisil risti altari ja kes nüüd ohverdatakse veretul viisil.” — *Catechism of the Catholic Church* (New York: Doubleday, 1994), no. 1367, p. 381.

Sedalaadi õpetuse läbi on Kristuse teenistus taevases pühamus tõugatud ümber paljude kristlaste meeltes ja selle koht on tõhusalt asendatud eksitavate aseainetega. Missaohvri ja pihi kaudu tõmmatakse kristlaste mõtted ära pidevast sõltuvusest Päästja vahendusteenistusest Tema pühamus. Viimistletud tseremooniatega — kõik Kristuse nimel — on Kristuse teenistus varjutatud ja silmist kaotatud.

Täielik andustus, mille Kristus soovib anda neile, kes usaldavad Tema tasuta ja täiuslikku õigust, on anastatud süsteemi poolt, mis mõjuvalt võtab Kristuse enda koha. Otseselt Kristusele ja Tema poolt meie heaks tehtule toetumise asemel õpetatakse usklikke lootma kirikule kui vahendile, mille kaudu jagatakse kõike, mida Kristus meile pakub.

Kujutle, et sulle oleks õpetatud, et hoolimata kõigest, mis Jeesus meie eest teinud on, võid sa soovitud hüvesid saada ainult Adventkiriku vahendusel, millel üksi on võim jagada Jumala päästvat armu. Miks peaksid kõik kristlased hülgama sellise arusaama mitte ainult meie, vaid iga kiriku suhtes?

Edasiseks uurimiseks: Et paremini mõista käesoleval nädalal uuritut, on siin toodud tsitaate katoliku kiriku Uuest Katekismusest. Igal pool, kus kasutatakse sõna *kirik*, asenda see mõttes Jumala või Kristusega. See peaks andma meile parema arusaama Taanieli 8. peatükis kirjeldatust. Lugesdes neid tsitaate, meenuta 2Te 2:4.

“See on *kirik*, kuhu on talletatud “päästevahendite täius.” — *Catechism of the Catholic Church*, no. #824, rõhk lisatud.

“Toetudes Pühakirjale ja Traditsioonile, õpetab Kõnitsiil, et *kirik*, praegu palverändur maa peal, on vajalik päästmiseks.” Samas, no 846, rõhk lisatud.

“Pole olemas nii tõsist süütegu, mida *kirik* ei saa andestada.” No. 982, rõhk lisatud.

“Kui *kirikus* poleks pattude andestamist, ei oleks mingit lootust tulevasele elule või igavesele vabastusele.” No. 983, rõhk lisatud.

Küsimused aruteluks:

1. Miks peavad seitsmenda päeva adventistid sellel oikumeenilisel ajastul, mil enamus kogudusi tegutseb kristluse ühtsuse suunas, seisma kindlalt oma seisukohal väikese sarve identiteedi suhtes?

2. Tuleb meeles pidada, et sõna “antikristus” ei tähenda ainult “Kristuse vastu”, vaid tähendab tegelikult “Kristuse asemel.” Mõeldes sellele definitsioonile, vaata üle eeltoodud tsitaatides olevad väited. Millised lõppjärelused tuleb seega Rooma kiriku suhtes teha?

Kokkuvõte: Nägemus jäärast (Meeda-Pärsia) ja sikust (Kreeka) moodustab fooni väikese sarve võimu (paganlik ja paavstlik Rooma) esiletulekule. Keskmes on siiski väikese sarve religioosne tegevus. Asendades pihi ja missaohvri läbi Kristuse teenistuse taevas, kõrvaldas väike sarv alalise ohvri ja paiskas maha ehk rüvetas Tema pühamu paiga.

10. õppetükk — 27. november - 3. detsember

Pühamu puhastatud

Hingamispäeva pealelõuna

Selle nädala õppeaine: Tn 8:9-14.

Meelespeetav tekst: “Kui kaua kestab see nägemus...”? Ja ta ütles mulle: “Kaks tuhat kolmsada öhtut-hommikut! Siis puhastatakse pühamu.” (Tn 8:13.14, NKJV).

Paljud kristlased usuvad, et Taanieli 8. ptk ennustused täitusid Süüria kuninga Antiochus Epifanese (2. saj. eKr) päevil, kelle nad identifitseerivad väikese sarvena. Paljud näevad selles kuningas ka tuleviku antikristuse prototüüpi, kes esmalt sõlmib lepingu juutidega ja siis pöördub nende vastu. Seitsmenda päeva adventistidena tuleb meil need tõlgendused jõuliselt hüljata arvukail põhjustel, mille hulgas üks on see, et Antiochus ei saa ajalooliselt üldse vastata väikese sarve kohta antud kirjeldusele. Selle asemel usume me tõlgendamise historitsistliku põhimõtte alusel, milline näeb prohvetikuulutuse täitumist läbi kogu ajaloo (tõlgendus, mida tekstid Taanieli raamatus iseenesest nõuavad), et Taanieli 8:9-14 viitab suurele võitlusele Kristuse ja Saatana vahel, täpsemalt — vaimulikule võitlusele Jumala lunastusplaani ja väikese sarve võltssüsteemi vahel, mis leiab lõpu Kristuse teisel tulekul.

Sel nädalal heidame pilgu sellele võitlusele neis salmides esitatu alusel, mis lõpeb peatüki otsustava haripunkti, taevase pühamu puhastamisega.

Pilk nädalale: Miks vajab pühamu puhastamist? Miks tuleb 2300 päeva mõista prohvetliku ajana? Miks me usume, et kohus Taanieli 7. peatükis tähendab sama, mida pühamu puhastamine Taanieli 8. peatükis? Miks peab Taanieli 8. ptk. kirjeldatud pühamu olema pühamu taevas ja mitte maa peal? Mis toimub, kui see pühamu on puhastatud?

Vana Testamendi pühamu puhastatakse (3Ms 16:29-33)

Vana Testamendi ohvriteenistusel oli kaks osa: igapäevane teenistus ja — kord aastas — iga-aastane teenistus (Lepituspäev). Igapäevases teenistuses töid preestrid iga päev nõutud põletusohvrid. Iisraellased võisid siis tuua oma isiklikud ohvrid, mis preestrite abiga ja nende järelvalve all ohverdati. Igapäevase teenistuse läbi aasta jooksul kanti Iisraeli rahva patud üle pühamule, mis seetõttu saastus.

Loe 3Ms 16:16.19. Mida puhastatakse ja mis on see, millest puhastatakse?

Kuidas puhastati Vana Testamendi pühamu saastumisest rahva pattude läbi? 3Ms 16:15-19.

Kord aastas, Lepituspäeval, puhastas eriline tseremoonia pühamu rahva pattudest, mis olid aasta jooksul kuhjunud. Sellel päeval tõi ülempreester kõigepealt ohvri iseene ja oma perekonna eest. Siis heitis ta liisku kahe siku vahel: üks Issandale ja teine patusikuks. Seejärel tappis ta Issanda siku ja viis selle vere kõige pühamasse paika, kus ta piserdas seda lepituskaane peale ja ette. Teel välja määris ta verd suitsutusohvri altari sarvedele, samuti põletusohvri altarile. Selle tseremoonia läbi puhastas ta pühamu rahva kuhjunud pattudest.

Mida sümboliseeriti Issanda siku läbi? Hb 9:11.12.

Vana Testamendi ohvrid olid sümbolid Kristuse ohvrist. Kui Jumal vaatas vana lepingu altarile, ei näinud Ta loomade surma. Pigem nägi Ta Jumala Talle Kolgata ristil, oma Poja vereohvrit ja selle lepituse alusel andestas Ta patusele. Lepituspäeva rituaal on teine väljendus sellele, kuidas Jumal päästab oma rahva nende eest valatud Kristuse vere läbi.

Uuri 3Ms 16. ptk rituaali. Pane tähele vere rõhutamist. Mitu korda mainitakse selles peatükis verd? Mida räägib see meile sellest, kuidas teostati puhastamine ja andestamine? (Vt ka Mt 26:28; 1Pe 1:18.19; 1Jh 1:7).

Kaks tuhat kolmsada päeva (Tn 8:14)

Taanieli 8:14 viitab pühamu puhastamise algamisele. Otseses tõlkes ütleb see tekst: “Kaks tuhat kolmsada õhtut-hommikut, siis puhastatakse pühamu.” “Õhtu” ja “hommik” siin ja salmis 26 tulevad meelde loomise aruannet, kus need kaks sõna koos moodustavad ühe kalendripäeva.

Paljud tõlgendavad 2300 päeva tegelike päevadena ja kohandavad need Antiochus Epifanesele 2. saj eKr, hoolimata faktist, et teda ei saa panna sobima 2300 päevaga, kui tahes palju seda teksti väänates (paljud lahutavad 2300 ööpäeva 1150 päevaks, selleks et seda sobima panna, kuid see ei sobi siiski). **Kuidas saame näidata, et 2300 päeva tähendab 2300 aastat ja et see prohvetikuulutus ulatub ajaperioodi kaudu pärast Antiochust?**

Kuigi on olemas arvukad tõendid, et 2300 päeva siin tähendavad aastaid, vaatleme neist täna ainult kaht. (Rohkemat vaata reedeses osas.)

Esiteks, Gaabriel annab prohvetikuulutusele lõpuaja tõlgenduse, mis ei sobiks, kui see kohandatakse sündmustele, mis oleksid lõppenud juba enne Jeesuse sündi. Gaabriel ütleb: “...pane tähele, et see nägemus tähendab viimset aega ... see on kaugeks päevaks” (Tn 8:17, 26).

Teiseks, kui me võrdleme ajaloolisi sündmusi Taanieli 2., 7. ja 8. peatükis, leiame, et kõik kolm peatükki alustavad muistsete kuningriikide — Babüloonia või Meeda-Pärsiaga ja jätkavad lõpuni:

<u>Taaniel 2</u>	<u>Taaniel 7</u>	<u>Taaniel 8</u>
Babüloonia	Babüloonia	-----
Meeda-Pärsia	Meeda-Pärsia	Meeda-Pärsia
Kreeka	Kreeka	Kreeka
Paganlik Rooma	Paganlik Rooma	Paganlik Rooma
Paavstlik Rooma	Paavstlik Rooma	Paavstlik Rooma
-----	Kohus taevas	Pühamu puhastatakse
Kivi murdub lahti	Pühad saavad	Hävitatud käte abita
käte abita	kuningriigi	
(Teine tulek)	(Teine tulek)	(Teine tulek)

Paralleelsus nende peatükkide vahel tõestab, et Taanieli 8. peatükki ei saa piirata 2. sajandiga eKr. Näiteks, väikese sarve võim murtakse ilma käte abita (Tn 8:25), just nagu kivi, mis murdus lahti ilma käte abita (Tn 2:45); mõlemad on lõpuaja sündmused. Sellest ka vajadus rakendada päev/aasta põhimõtet.

Edasi, on selgesti näha paralleel Taanieli 7. peatüki kohtu (Tn 7:26), mis eelneb Teisele Tulekule ja pühamu puhastamise vahel Taanieli 8. peatükis. Kuna need kujutavad sama sündmust ja kuna see kohus toimub enne Teist Tulekut, on ka pühamu puhastamine lõpuaja sündmus, mis see aga ei saaks olla, kui 2300 päeva oleksid tegelikud.

Taevane pühamu (Hb 8:1.2)

Eilne uurimus näitas, miks 2300 päeva Taanieli 8:14 ei olnud tegelikud päevad, vaid aastad, milline seik paigutas pühamu puhastamise lõpu aegadesse. Üks tõestamise viis oli näidata, et pühamu puhastamine oli identne sündmus eeluurimiskohtuga Taanieli 7. ptk.

Tõepoolest, Taanieli 7. peatükis on 1260-aasta pikkuse väikese sarve valitsemisele järgnev suurem sündmus kohus. Taanieli 8. peatükis on väikese sarve poolt Jumala rahva ning Kristuse ja Tema pühamu vastu suunatud rünnakutele järgnev suurem sündmus pühamu puhastamine 2300 aasta lõpul. Tn 8:14 pühamu puhastamine on seega identse kohtuga Tn 7:9-14 (vaata tabelit eilses osas).

Taaniel 7

Väike sarv (s. 24.25)

Kohus (s. 26)

Taaniel 8

Väike sarv (s. 9-12)

Pühamu puhastamine (s. 14)

Võta aega uurimaks antud paralleele, samuti eilset tabelit, kuni mõistad olulist punkti: kohus taevas Taanieli 7. ptk on sama, mis pühamu puhastamine Taanieli 8. peatükis.

Siin on vaja vaadelda kaht punkti. Esiteks, 8. õppetükis nägime, et Taanieli 7. ptk kohus taevas, mis toimub peale 1260. aastat, on sündmus, mis langeb viimastesse vähestesse sajanditesse. Meenuta: see on kohus, mis eelneb Teisele Tulekule. Teiseks, kuna pühamu puhastamine on sama sündmus, paigutub ka selle toimumine Antiochus Epifanesest palju hilisemasse aega.

Arvestades ajaraamistikku nendeks sündmusteks (kohus ja pühamu puhastamine), mis toimuvad kaua aega peale maapealse templi hävitamist — milline on ainus võimalik pühamu, millele siin viidatakse? Heebrea 8:1.2.

Vastus on loomulikult pühamu taevas; see ei saaks sündmuse enese ajaraamistust arvestades olla midagi muud.

Nii palju kui aeg lubab, loe läbi Heebrea raamatu peatükid 7-10, mis keskenduvad Kristuse teenistusele taevases pühamus ja esita endale küsimus: Kui tähtis näib see teenistus taevases pühamus lunastusplaanis? Kuidas aitab selle teenistuse tähtsus meil mõista väikese sarve rünnaku tõsidust selle vastu?

Kui kaua?**Loe hoolikalt Taanieli 8:13. Milline küsimus esitatakse?**

Küsimus täpsemas tõlkes kõlaks nii: “Kui kaugele ulatub nägemus alalisest ohvrast, hukutavast üleastumisest, pühamu ja väe tallata andmisest”? Oluline on selle küsimuse puhul mõista, et see ei puuduta ainult väikese sarve tegevust. Selle asemel haarab küsimus kõike peatükis kirjeldatud, st. nägemust jäärast ja sikust (Meeda-Pärsia ja Kreeka), samuti väikese sarve tegevust (paganlik ja paavstlik Rooma). Teisisõnu, küsimus loendab üksnes nägemuses esinevaid võtmesündmusi.

Järelikult võiks küsimuse parafraseerida selliselt: “*Kui kaua lubatakse jätkuda kõigil neil asjadel, alates Meeda-Pärsia ja Kreeka esiletõusust kuni Rooma rünnakuni Kristuse taevasele teenistusele?*”

Sel juhul on vastus, et pühamu taevas puhastatakse (või et kohus taevas võtab istet) peale 2300 aasta lõppemist. Ja loomulikult saavad pühad selle kohtu tagajärjel kuningriigi (Tn 7:26-28).

Oluline on mõista, et see prohvetikuulutus hõlmab kõiki selle peatüki sündmusi, mis käsivad Jumala rahva ajalugu Meeda-Pärsiast kuni ajastu lõpuni.

Mil moel aitab paralleel Taanieli 7. ptk. kohtu ja 8. ptk. pühamu puhastamise vahel meil paremini mõista nii selle kohtu kui pühamu puhastamise tähendust?

Taanieli 7. ptk näitab selgesti, et eeluurimiskohus eelneb mitte üksnes väikese sarve võimu hävitamisele, vaid ka pühade õigeksmõistmisele ja Jumala kuningriigi rajamisele. Taanieli 8. ptk näitab, et kohus taevas vastab taevase pühamu puhastamisele. Tõepoolest vastab taevase templi puhastamine Moosese kogudusetelgi puhastamisele usklike pattudest Lepituspäeval üks kord aastas (3Ms 16:30), mis oli ka kohtupäev. Samal ajal aitab kohtustseen meil mõista pühamu puhastamist lõpukohtuna. Koos ilmutavad mõlemad meile mitte üksnes taevase pühamu reaalsust, vaid ka pühamu tsentraalsust selles kohtus.

Pühamuteenistuse tuum oli loomohver, sümbol Jeesuse ohvrast meie eest. Seega — kuidas asetab pühamuteenistuse sissetoomine Jeesuse vere samuti kohtu keskmesse? Miks on see veri heaks sõnumiks meie jaoks kohtus? 3Ms 17:11; Ro 8:1; Ef 1:7.

Pühamu puhastatakse

Taanieli 8:14 ütleb, et pühamu vajab puhastamist. Miks?

Eelmistes õppetükkides saime teada, et nii väike sarv kui pühad rüvetavad taevase pühamu.

1. Vanas Testamendis võisid Jumala rahva vaenlased rüvetada pühamu selle hävitamise läbi (L 74:3-7; 79:1). Taanieli 8:11 tõukab väike sarv sümboolselt ümber pühamu paiga ja seeläbi ka rüvetas selle.

2. Vanas Testamendis rüvetasid rahva patud maapealse pühamu ebaseaduslike suhete ja kontaktide kaudu (3Ms 16:11; 20:3; Hs 23:37.38).

3. Nii Vana kui Uue Testamendi päevil rüvetasid ka lepituse eesmärgil ülestunnistatud patud taevase pühamu, millest maine pühamu oli vaid vari.

Järelikult käsitleb pühamu puhastamine siin kaht küsimust: Jumala rahva õigeks mõistmine ja väikese sarve purustamine. Kohtus hävitatakse väikese sarve võim ning mõistetakse õigeks pühad, kelle patud on Jeesuse vere läbi andestatud. Seejärel võtavad nad vastu igavese kuningriigi, nagu näidatud Taanieli 7. peatükis.

Taanieli 7. ja 8. ptk. avaldavad meile juba varem räägitut: Kohus ei hõlmanud ainult õigete kaitsmist vaid ka õelate karistust. See mõiste aitab selgitada väikese sarve valdavat esinemist neis prohvetikuulutustes. Kohus pühade heaks eelneb väikese sarve võimu hävitamisele.

Millist tähtsust omab doktriin eeluurimiskohtust?

1. Selle ajalooline tähtsus seisneb faktis, et see annab seletuse 1844. a. pettumusele. Mõistmine, et sel aastal alustas Jeesus oma taevase teenistuse teist faasi, oli selgitus sellele, miks Ta ei tulnud 22. okt. 1844 (Ilm 10:9.10).

2. Teoloogiliselt on see tähtis selles mõttes, et eeluurimiskohus vaatab lõplikult üle nende elu, kes kuningriiki sisenevad. “Aeg-ajalt on mõned pühad maistes kohtutes mitmesugustes kuritegudes süüdi mõistetud, kuigi nad tegelikult teenisid ustavalt Jumalat ja kaasinimesi. Eeluurimiskohtus tühistatakse need maiste kohtute ebaõiged otsused taevase kohtu poolt. Sel moel vabastab Jumal oma pühad süüdistusest.” — William H. Shea, *Theological Importance of the Preadvent Judgment*, vol 3, p. 328.

3. Lõpuks, eeluurimiskohtu kaudu kuulutatakse kõikjal universumis Jumala õigust, õiglust ja armu (Ilm 15:3.4). Nõnda mõistetakse õigeks Jumala iseloom, mis on seatud kahtluse alla suures võitluses Saatanaga (Ro 3:4).

Edasiseks uurimiseks: Veel mõned põhjused, miks Taanieli 8:14 nõuab 2300 päeva puhul päev/aasta põhimõtte rakendamist:

1. Nägemus ise on sümboolne, mitte tegelik. Taanieli 8. ptk. ei räägi tegelikest jääradest, sikkudest ja väikestest sarvedest. Need on sümbolid. Järelikult peaks ka antud ajalist raami vaatlema sümboolsena.

2. Fraas “2300 öhtut ja hommikut” (NIV) ei ole tavaline viis aja väljendamiseks — tõend, et pole mõeldud tegelikku aega.

3. Nagu kolmapäevases osas näidatud, puudutab küsimus 13. salmis kõike nägemuses sisalduvat, seega Meeda-Pärsia, Kreeka ja (nii paganliku kui paavstliku) Rooma tegevust, mis ajaliselt hõlmas tuhandeid aastaid. Tegelikult jätkuks 2300 päevast ajalist katet vaid 6 aasta ringis, mis ei suudaks iial haarata küsimuses sisalduvaid sündmusi. Seda arvestades on küsimuse vastusel mõte vaid siis, kui rakendada päev/aasta põhimõtet. Ainult nii pikk ajaperiood võiks katta kujutatud sündmusi.

Küsimus aruteluks:

Taanieli 8:14 esinev heebrea vaste sõnale “puhastatud” (*nisdaq*) tuletub tavalisest Vana Testamendi sõnast, mis tähendab “olla õige”, “olla õiglane”. See viitab kõigepealt taevase pühamu puhastamisele Jumala rahva pattudest, kuid samuti tõe taastamisele Kristuse teenistuse kohta taevases pühamus. See, mis sümboolselt maha paisati — alaline ohver, tõde ja Tema pühamu paik — ennistatakse 2300 aasta lõppedes. Taevases toimuva Kristuse Ülempreesterliku teenistuse kuulutamise läbi esimese ingli sõnumis (Ilm 14:17), taastatakse jälle tõde Jumala vahendusteenistusest taevases, milline oli sajandeid varjatud pihi ja missaohvri läbi. Vestelge selle arusaama tähenduse üle meie kui seitsmenda päeva adventistide missiooni ja sõnumi valgel.

Kokkuvõte: Taanieli 7. ja 8. peatükk avardavad teineteist, avaldades meile mitte üksnes eeluurimiskohtu reaalsust, vaid ka seda, kuidas see kohus on otseselt seotud Kristuse kui meie Ülempreestri tööga taevases pühamus. Kui pühamu on puhastatud, ei ole ainult kurjus välja juuritud, vaid Jumala rahvas on õigeks mõistetud, tõde on taastatud. Kahtlemata on tegemist hämmastava tähtsusega sündmusega.

11. õppetükk — 4.-10. detsember

Jumala ajaplaan

Hingamispäeva pealelõuna

Selle nädala õppeaine: Taanieli 9. ptk.

Meelespeetav tekst: “Kogu seesinane maa muutub varemeiks, õudsaks, ja need rahvad orjavad Paabeli kuningat seitsekümmend aastat” (Jr 25:11).

Taanieli 9. peatükk algab ühe liigutavaima palvega Pühakirjas. Taaniel, kuigi “armastusväärne” (s. 23) taeva silmis, samastab enda oma patuse rahvaga ja anub neile kirglikult Jumala õnnistusi ja armu. Ta kostab Issanda ees oma üha Babüloonias olevate kaasmaalaste eest.

Taanieli veel palvetades ilmub Gaabriel ja teeb teatavaks Vana Testamendi “kroonijuveelideks” nimetatut. Sir Isaac Newton kirjeldas Taanieli 9:24-27 “kristliku religiooni nurgakivina”, sest see ennustas peaaegu viis sajandit ette mitte ainult Messia ilmumise aja, vaid ka Tema avaliku teenistuse kestuse, samuti Tema lunastava surma patu pärast.

Selle peatüki uurimisel on oluline meenutada seoseid Taanieli 8. ja 9. ptk. vahel.

1) Taanieli külastab uuesti sama ingel (Tn 9:21).

2) Taaniel tuletab meelde eelmist nägemust (2. 21).

3) Tn 8:16 Gaabrielile antud korraldust selgitada Taanielile nägemust tuletatakse meelde Tn 9:23.

4) Taanieli 8. ptk selgitamata jäänud ajategur on kõnealuseks teemaks nüüd, Tn 9:24-27.

Pilk nädalale: Mis on Taanieli palve tuum? Kuidas ühendab Gaabriel Taanielile öeldava eelmise peatükiga? Miks rakendub siin päev/aasta põhimõte? Millal anti välja käskkirj Jerusalemma taastamiseks? Mida kõike puudutab prohvetikuulutus 70 nädalast? Mille teostas Jeesus meie eest ristil?

Taanieli palve (Tn 9:1-19)

Dareiose esimene valitsusaasta oli aasta 539/538 eKr. Kaheksanda peatüki nägemusest oli möödunud 10 aastat. Selle aja jooksul oli Babüloonia, Israeli võitja, alistatud Meeda-Pärsia poolt, kuid juudid olid ikka veel eksiilis.

Loe läbi Taanieli palve. Pane tähele palves kohti, mis näitavad sõnakuulelikkuse vajadust. Lugeses pea meeles Jk 2:9 ja 1Jh 3:4. Mida räägib see palve meile ka sõnakuulmatuse viljadest? Kas sõnakuulmatus on tänapäeval mingil määral vähem tõsine probleem kui Taanieli päevil?

Taanieli palvest nähtub selgesti, et ta ei tee katset vabandada ega varjata oma rahva patte. Tema tunnistus ei näi midagi lahjendavat; ta väljendab kõike, nagu see on. Tegelikult on peatükk täis erinevaid patte ja mässu märgistavaid heebrea verbe. Leiame sealt ka olulise õppetunni meie palveelu suhtes: me ei peaks patu tõsidust iial ebatähtsaks pidama. Põrgu täidetakse nendega, kes nii toimivad.

Taanieli palvet lugeses taipad, et ta palub tõsiselt Jumala halastust oma rahvale. Kas ta ütleb midagi, mis näitaks, et Jumala rahvas seda halastust pälvib? Kui ei, mil alusel ta seda palub?

Taanielil pole Issandale Tema halastuse ja andestuse eest midagi pakkuda. Kõik, mis ta teha saab, on seda anuda “Issanda enda pärast” (9:17), või Issanda “õigluse” pärast (s. 16). See meenutab meile Ellen G. White’i sõnu, et “ainus alus Jumala armu saamiseks on inimese suur vajadus.” — DA 317. Meil, patustel, pole millegagi iseendid Jumalale soovitada. Meie ainuke lootus seisneb meile Ristil ilmutatud halastuses ja armus. Siin ja ainult siin on meie lootus — see, mille Kristus on meie jaoks saavutanud oma elu ning surma läbi. Kui me võiksime mingil moel ära teenida Jumala halastust või armu, poleks Kristus pidanud meie päästmiseks surema. Me oleksime ise vabastanud end igavesest karistusest. Tema surm aga tõestab meie ülimat võimetust teha midagi iseenda päästmiseks.

Mõeldes eelnevale lõigule vaata uuesti läbi Taanieli palve. Mil moel näed siin väljendumas evangeeliumi?

Taevane külaline (Tn 9:20-24)

Enne, kui Taaniel oma palve lõpetab, saadab Issand vastuse. Ingel Gaabriel teeb Taanieli juurde teise külastuse. Esimest korda ilmus ta Taanielile kümme aastat varem (Tn 8:16).

Mis on sel korral Gaabrieli ülesandeks? Tn 9:22.23.

Oma ütluses salmis 23 — “Pane tähele sõna ja õpi mõistma nägemust” — ei kasuta Gaabriel tavalist sõna *chazon*, mis viitab nägemusele tervikuna, nagu Tn 8:1.13 ja Tn 9:21. Selle asemel kasutab ta verbi *mareh*, mida kasutatakse spetsiifiliselt nägemuse kohta 2300 päevast — ainus osa 8. peatükis, mida Taaniel ei mõistnud. 8. peatükis rõhutab Gaabriel Taanielile, et see nägemus, *mareh*, 2300 päeva kohta, on “tõsi” (Tn 8:26), kuid Taaniel ütleb, et ta ei mõistnud seda *mareh*’it (Tn 8:27), st. nägemust 2300 päeva kohta. Üks ortodoksne juudi kommentaar, viidates Gaabrieli sõnadele Tn 9:23, “õpi mõistma nägemust [*mareh*]”, osutab õigesti tagasi Tn 8:14-le, öeldes, et “see viitab Taanieli nägemusele 8. peatükis.” — Hersh Goldwurm, *Daniel* (New York: Mesorah Publications, Ltd., 1979), p. 258.

“Seitsekümmend aastanädalat on seatud su rahvale ja su pühale linnale” (Tn 9:24). Kui pikale ajaperioodile osutatakse seitsmekümne aastanädala kaudu, ja mida tähendab fraas “70 aastanädalat on seatud su rahvale?”

Siin on tegemist ühe sisemise tõendiga päev/aasta põhimõttele. Käsk taastada ja üles ehitada Jeruusalemm anti välja palju sajandeid enne Kristust. Tegelikult ajana võttes võrdub 70 nädalat ainult ühe aasta ja mõne kuuga, mis kuidagi ei ulatu Jeesuse esimese tulekuni. Kuid päev/aasta põhimõtte rakendamine lahendab probleemi. Seega tõestab Jeesus ise päev/aasta põhimõtte paikapidavust!

Pealegi, heebrea sõna *chatak*, mis siin on tõlgitud “määratud”, põhitähenduseks on “lõikama” või “jagama.” Avardatud tähendus on “määrama” või “osaks andma.” See on selle tüve ainus esinemine heebreakeelses Piiblis, kuigi see esineb hilisemates juudi kirjutistes ülekaalukalt tähenduses “ära lõikama.”

Mõned inimesed, püüdes eitada päev/aasta põhimõtet, väidavad, et fraas “70 aastat” tähendab tegelikult “70 aastanädalat”, mis samuti annab tulemuseks 490 aastat. Kaugel päev/aasta põhimõtte nõrgendamisest, annab see argument hoopis tõendi selle poolt.

70 aastanädala eesmärk (Tn 9:24)

Mis tuli teostada 490 aastase perioodi jooksul? Tn 9:24.

Antud salmis mainitakse kuut eesmärki. Need kirjeldavad eelkõige Kristuse elu ja tööd siin maa peal.

1. *Lõpetada üleastumine.* Üleastumine viitab suhte katkemisele Jumala ja inimese vahel. Oma ohvri kaudu ristil tegi Jeesus lõpu katkenud suhtele ja andis meid tagasi Jumalale.

2. *Teha lõpp patule.* Gaabriel teatab siin, et Messias pidi võtma inimeste patud iseenda peale ja seeläbi tegema neile lõpu.

3. *Teha lepitus ülekohtu eest.* “Ülekohtus” on õiguse väänamise patt. Lunastava ohvri läbi ristil hoolitses Jeesus patu eest selle igasugusel kujul.

4. *Tuua igavene õigus.* Ühe langemise läbi muutus inimkond patuseks. Messias toob Jumalalt õiguse, mis on igavene nende jaoks, kes võtavad selle vastu isiklikult usu kaudu, mille tagajärjeks on kuulekus.

5. *Pitseerida nägemus ja prohvetikuulutus.* “Pitseerimine” ei tähenda siin “sulgemist,” vaid “kinnitamist” või “ratifitseerimist.” Ennustuste täitumine seoses Messia esimese tulekuga prohvetikuulutuses antud ajal toob kaasa veendumuse, et prohvetikuulutuse ülejäänud osad, eriti 2300 prohvetlikku päeva, täituvad sama täpselt.” — 4BC 852.

6. *Võida Kõige Püham.* Templid võiti, pühitsemaks nende teenistusi (vt 2Ms 40:9). Selles salmis (Tn 9:24) ennustatud võidmine osutab Kristuse pühitsemisele preesterlikku teenistusse taevases templis peale Tema taevasseminekut (Hb 9:21).

Niisiis, siin vaadeldu on kahtlemata prohvetikuulutus, mitte ainult Jeesuse aja kohta, vaid ka selle kohta, mida Tema töö korda saadab. Ja kuigi see prohvetikuulutus kehtib otseses mõttes juudi rahva jaoks tervikuna, on selles ka Teise Tuleku aimused, sest kõik, mis Jeesus oma esimese tulekuga teostas, leiab lõpliku täitumise Teises. Võib-olla sellepärast on see prohvetikuulutus nii arusaadavalt seotud pühamu puhastamisega — sündmusega, mis otseselt eelneb Kristuse Teisele Tulekule.

Vaata üle järgmised tekstid selle prohvetikuulutuse risti puudutava osa valguses. Mida õpetavad need koos Tn 9:24-ga meile selle kohta, mis Jeesus meie heaks Kolgatal on teinud? Peale kõigi tekstide lugemist kirjuta selgitav lõik Kristuse poolt meie eest tehtu kohta. Js 53:5; Ro 5:11.17; 2Ko 5:19; Fi 3:9; Hb 2:9.

Võitud Vürst (Tn 9:25)

Taanieli 9:25 konstateerib, et “Sõna väljumisest alates Jeruusalemma taastamiseks ja ülesehitamiseks kuni võitud vürstini” on 69 aastanädalat ehk 483 aastat. Millist dateeringut rakendame me selle dekreeidi väljastamise suhtes ja miks?

Selle dekreeidi kehtestamise aja suhtes on mitmesuguseid määranguid, k. a 538 eKr, 520 eKr ja 457 eKr. Vaadeldagem põgusalt kõiki kolme.

Oletame, et keegi tunnistaks dekreeidi väljastamise daatumiks a. 538 eKr. Korraldusest taastada ja ülesehitada Jeruusalemm kuni Võitud Vürsti, Jeesuseni, pidi kuluma 483 aastat (kasutades päev/aasta põhimõtet, kuna tekst seda nõuab). 483 aastat ulatub aastasse 55 eKr, milline daatum ei sobi mingil moel Kristuse maapealse teenistuse ajaga.

Proovi sama 520. aastaga eKr. Kui see on dekreeidi väljastamise aeg ja me lisame sellele 483 aastat, millise aastani jõuame ja miks ei ole ka see ajamäärang rakendatav?

Kui me aga alustame aastast 475 eKr, viivad numbrid meid otse Kristuse ajani. See dekreet anti välja Artaxerxes I poolt ja see kandis hoolt juutide kodanlike, õiguslike ja religioossete õiguste ennistamise eest nende kodumaal (vt Esra 7:11-28).

On ilmne, et nii juudid kui nende vaenlased mõistsid seda dekreeti tähendavat linna ülesehitamist. Esra 4:7-13 (sündmused Esras ei ole kronoloogilises järjestuses) alusel kirjutas grupp pärslastest ametnikke kuningas Artaxerxesele, kaevates juutide peale, kes olid taastamas Jeruusalemma. Kirjas esitasid nad kaks olulist punkti: 1) et linna ehitatakse üles (Esra 4:12) ja et 2) linna taastavad juudid olid tulnud sinna kuninga käsul. Kirjas öeldi: “Juudid, kes sinu juurest tulid, on saabunud meie juurde Jeruusalemma. Nad ehitavad üles seda mässulist ja paha linna” (s. 12). Järelikult olid seda linna üles ehitavad juudid tulnud sinna kuningas Artaxerxese loal ja *ainus* selle kuninga väljastatud dekreet, mis saatis juudid tagasi Jeruusalemma, anti välja tema 7. valitsemisaastal, millele on viidatud Esra 7. ptk ja mille saab määratleda aastale 457 eKr.

Lähtudes aastat 457 eKr, liida sellele 483 aastat (pea meeles, et aastat 0 ei ole), millise aastani jõuad? Miks on 457 eKr ainus neist määranguist, mis sobib? Mõtiskle selle hämmastava prohvetikuulutuse üle. Mida räägib see prohvetikuulutus meile Jumala väe kohta?

“Pooles aastanädalas” (Tn 9:24-27)

Vaata üle 70-nädala prohvetikuulutus Taanieli 9: 24-27. Uurides silmitse järgmisel leheküljel toodud tabelit.

“Sõna väljumisest alates Jeruusalemma taastamiseks ja ülesehitamiseks” (457 eKr) “kuni võitnud vürstini” (s.25) oli 483 aastat ehk 69 aastanädalat (7 ja 62; vt s. 25). See jõuab välja aastasse 27 pKr (puudub 0 aasta), mil Jeesus alustas oma maapealse teenistusega.

Järelilikult katab see 70-st aastanädalast 69. Jääb järele seitsmekümnes aastanädal, viimased seitse aastat. Mis toimub “pooles aastanädalas”, st. prohvetikuulutuse viimase seitsme aasta keskpaigas (s. 27)?

Aastal 31 pKr, “viimase aastanädala keskel” suri Jeesus ja templis rebiti vahetekk kaheks ülemisest servast alumiseni (Mt 27:50.51), osutades maapealse tseremoniaalsüsteemi lõppemisele. Kõik toodud loomsed ohvrid leidsid täiusliku täitumise Jeesuses, kelle veri ainsana võis lunastada patu (Hb 10:4). Inimihus olles võttis Issand enese peale maailma patud, et iga inimolevus, kui tahes patune, võiks leida andestuse, parandamise ja töötuse igavesest elust (Ro 6:23; 1Jh 5:11). Jeesuse poolt siin tehtu kaudu saab iga inimene, kes tuleb Tema juurde usus ja andumuses, seista Jumala ees nii, nagu ta poleks kunagi patustanud. Selles prohvetikuulutuses leiame ainsa lootuse langenud, patuse maailma jaoks — lootuse, et see elu kogu selles leiduva hädaga ei pea olema inimese ainsaks kogemuseks. Jeesuse tõttu ootab inimest rõõmu ja õndsuse kogemus läbi igaviku.

Prohvetikuulutus ütleb, et Võitu “kinnitab lepingut paljudega ühe aastanädala jooksul.” Mida see tähendab ja millal see lõpeb?

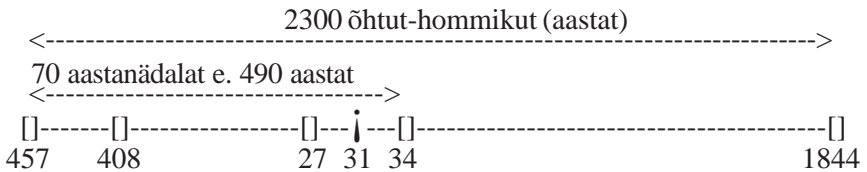
Meie põhiarusaam viimase aastanädala lõpust seondub lepinguga Issanda ja Iisraeli rahva vahel. Pärast selle nädala lõppu (aasta 34 pKr, mille me seome Stefanose surmamisega, Ap 7. ptk), laienevad uue lepingu töötused (Jr 31:31-34) kogudusele, mis moodustati juutidest (algne oks) ja paganaist (metsik oks). Sellega Iisraeli mõiste avardus (Rm 11:17-21) ja jätkus tema töö õpetada maailmale tõelist Jumalat, Loojat ja Lunastajat.

Prohvetikuulutus (s. 26) ütleb, et Võitu kaotatakse, kuid “mitte Iseenese jaoks” (KJV). Kelle jaoks Ta siis “kaotati” ja mil moel tabab see vastus evangeeliumi tuuma?

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G. White'i raamatust "Ajastute igatsus" peatükk "Jumala riik on lähedal", lk. 149-153.

Taanieli 8. peatükis oli ainuke osa nägemusest, mida Taaniel ei mõistnud, *mareh* 2300 päevast (s. 26.27). *Mareh* oli loomulikult ajaline prohvetikuulutus ja esimene asi, mida Gaabriel Taanielile 9. peatükis annab, on teine ajaline prohvetikuulutus — selline, mis on "lõigatud ära." Lõigatud ära millest? Ilmselt ulatuslikumast ajalisest prohvetikuulutusest, 2300 päeva *mareh*'ist.

Seega on meil kaks ajalist prohvetikuulutust tihedalt kokku asetatud, üks pikem kui teine ja lühem pikemast "ära lõigatud." Lähtepunktist, milleks oli aastal 457 eKr antud dekreet taastada ja üles ehitada Jeruusalemm, ulatub 2300 aastat sügisesse 1844 pKr.

*457 eKr — Pärsia kuningas annab määruse Jeruusalemma ülesehitamiseks (Tn 9:25; Es 7:11-16)

*27 pKr — Jeesuse ristimine. Jeesus alustab jutlustamise ja õpetamisega.

*31 pKr — Võitu "kaotatakse pooles aastanädalas" peale 3½ aastast teenistust. (Tn 9:26.27; Mt 27:60.61; Mk 15:33-39).

*34 pKr — Stefanose kivitamine; evangeeliumi viimine paganatele (Tn 9:24; Ap 7:54-60; 9:15).

*1844 pKr — 2300-aasta prohvetikuulutuse lõpp. Algab eeluurimiskohus.

Küsimus aruteluks:

8. õppetükis nägime, et kohtustseen Taanieli 7. peatükis (mis on identne pühamu puhastamisega Taanieli 8. ptk) toimus peale 1260-aastast tagakiusamise perioodi väikese sarve poolt. Kuna väike sarv tõusis esimest korda silmapaistvalt esile 6. sajandil pKr, pidi 1260 aastat lõppema hilisel 18. või varasel 19. sajandil. Kohus pidi algama peale seda. Kuidas sobivad need ajamäärangud daatumiga 1844, milleni jõudsimme Taanieli 8. ja 9. ptk. alusel? Kuidas aitab see vastus kinnitada, et meie arusaam prohvetikuulutusest on õige?

Kokkuvõte: Taaniel samastas oma palves iseene oma rahvaga ja palus nende eest Jumalat. Vastusena selgitas ingel Taanielile, et Messias pidi tulema määratud ajal lepitama inimkonda Jumalaga. Väga huvitav on ka, et see "kõige olulisema tähtsusega Jeesust puudutav prohvetikuulutus" on ainult osa ulatuslikumast prohvetikuulutusest 2300 aasta kohta.

12. õppetükk — 11.-17. detsember

Kui kuningad lähevad sõtta

Hingamispäeva pealelõuna

Selle nädala õppeaine: Taanieli 10. ja 11. ptk.

Meelespeetav tekst: “Kuulge ometi mu sõnu: Kui teie hulgas on prohvet, siis ma ilmutan ennast temale nägemuses, räägin temaga unenäos” (4Ms 12:6).

Taanieli 10-12 moodustab kolmest osast koosneva ühiku. Esimene osa on 10. peatükk; teine osa on 11:2-12:4 hõlmav nägemus ja kolmas (Tn 12:5-13) lõpetab nii peatüki kui ka Taanieli raamatu. Viimase nägemuse sai Taaniel kaks aastat peale juutide tagasipöördumist Babülooniast. Selles nägemuses kergitas Jumal ajaloo katet ja ilmutas Taanielile pisut nähtamatu maailma reaalsust — võitlust headuse ja kurjuse jõudude vahel. Ilm 12:7-9 avaldab samasuguse pildi: Miikael ja Tema inglid sõdimas kurjuse vürsti ja selle inglitega. Kuid tulemus on mõlemas raamatus sama: Miikael, see suur Vürst, võidab Saatana ja päästab oma rahva — need, “keda leitakse olevat raamatusse kirjutatud” (Tn 12:1).

See Taanieli viimane nägemus kajastab põhiliselt sama aega nagu peatükid 2, 7 ja 8, andes meile vilksatuse suurest võitlusest, mida peetakse inimajaloo kulisside taga.

Pilk nädalale: Mis juhtus Taanielile 10. ptk alguses? Mida mõtleb Taaniel, kui ta räägib “viimseist päevist”? Mil moel ilmutatakse neis tekstides suur võitlus? Kuidas kõrvutub Taanieli 11. peatükk 2., 7. ja 8. peatükiga? Millised tekstid neis peatükkides ilmutavad Rooma rolli? Mis on see “hävituse koletis”, millele viidatakse Taanieli raamatus?

Taaniel nägemuses (Tn 10:1-9)

Selle peatüki alguses on Taaniel leinanud ja paastunud kolm nädalat (s. 2.3). Miks?

Kuigi peatükis endas ei leidu mingit silmapaistvat põhjust, annab selle Palestiina tollane ajalooline olukord. Kyrose kolmas aasta (535 eKr) oli tõenäoliselt aeg, mil samaarlased õhutasid vastupanu juutidele, nagu loeme Es 4:1-5. Taaniel pidi olema kuulnud samaarlaste vastupanust ja ta paastus ning palvetas oma rahva pärast Palestiinas.

“Ja ma tõstsin oma silmad üles ning vaatasin, ja ennäe, seal oli üks mees, linased riided seljas” (Tn 10:5). Siin eristatakse nägemus ärkvel olekus nägemusest une ajal ehk prohvetlikust unenäost, millisesse liiki kuulus ka Taanielile näidatu 7. peatükis.

Milline oli nägemuse füüsiline mõju Taanielile ja tema kaaslastele? Tn 10: 7.8.9.17.

Nägemuse mõju Taanieli kaaslastele oli sarnane Sauli kaaslaste kogemusega Damaskuse teel Jeesuse ilmumisel Saulile (Ap 9:3-7). Füüsiline mõju prohvetile endale sarnanes prohvet Johannese omaga (Ilm 1:17). Ta viibis unesarnases olekus nagu Peetrus (Ap 10:9-11) ja Paulus (2Ko 12:1-2), ebateadlikuna teda otseselt ümbritsevast kogu nägemuse kestel. Tema tähelepanu oli nii täielikult hõivatud talle näidatavast, et talle tundus enese neis osalevat (Tn 12:5-9).

Võrdle Taanieli kogemust Ellen White'i omaga: “Mõnikord minu nägemuses olles võisid mu sõbrad mulle lähenedes hüüatada: “Vaadake — ta ei hinga!” Seades peegli mu huulte juurde, ei tekkinud klaasile mingit hingeõhu jälge. Igasugune hingamise märk puudus, samal ajal kui ma rääkisin asjadest, mida mulle nägemuses esitati. Need sõnumid anti selliselt, kinnitamaks kõikide usku, et meil võiks neil viimseil päevil olla kindel usaldus prohvetikuulutamise Vaimu suhtes.” 3SM 38, 39.

Fakt, et Ellen White oma nägemuste ajal ei hinganud, ei tõesta, et tema nägemused pärinevad Taanieli omadega samast allikast; mida see tõestab, on nende üleloomulik päritolu. “Tunnistused kannavad Jumala või Saatana pitsert. Hea puu ei või kanda halba vilja, ega halb puu kanda head vilja. Nende viljast te tunnete nad.” 5T 98.

Oletame, et meie keskelt täna tõuseks keegi, kes saab nägemusi ja kelle juures ilmnevad nähtused, mis saatsid Taanieli, Ellen White'i ja teisi prohveteid. Kuidas peaksime me lähenema sellele inimesele ja tema väidetele?

Viimsed päevad (Tn 10:14)

Nüüd ma tulin sulle õpetama seda, mis su rahvale juhtub viimseil päevil” (Tn 10:14, NKJV). Millised olid “viimsed päevad” Taanieli mõistes?

Põgus uurimus kaheteistkümneme Vana Testamendi viite kohta “viimsetele päevadele” väljaspool Taanieli raamatut näitab, et väljend *viimsed päevad* võib viidata erinevatele ajaperioodidele ajaloos. 1Ms 49:1, kus see fraas esimest korda esineb, ütleb Jaakob oma poegadele: “Tulge kokku, siis ma kuulutan teile, mis teiega sünnib tulevail päevil.” Siin vaatab Jaakob oma elu lõpul tulevikku, ennustades prohvetliku inspiratsiooni mõjul tähtsaid sündmusi oma poegade ja nende järeltulijate elus. Kuna Jaakob kirjeldab eelkõige oma järeltulijate — st. Iisraeli — ajalugu, osutavad *viimsed (tulevased) päevad* tulevikule, mis algas Kaanani vallutamisega ja kestis Kristuse esimese tulekuni.

5Ms 31:29 ennustab Mooses, et pärast tema surma muutuvad Iisraeli lapsed äärmiselt rikutuks ning et “tulevail päevil” tabab neid õnnetus. See prohvetikuulutus täitus kohtumõistjate (Ko 2:11-16) ja kuningate (Jr 7:28-34) ajal, mil Iisrael korduvalt ja suures ulatuses usust taganes. Jeremija 23:20 ja 30:24 viitab fraas “viimseil päevil” Jeruusalemma langemisele aastal 586 eKr. Siis mõistavad juudid Jeremija sõnade kohaselt selgesti, et nende peale tulnud õnnetused olid jumalik karistus nende pattude eest.

Jeremija 48:47 ja 49:39 on vaateväljas Pärsia ennistamine. Teistes tekstides, eriti Js 2:2, Mi 4:1 ja Ho 3:5, viidatakse sõnadega “viimsed päevad” messialiku kuningriigi ajale.

Seega võivad “viimsed päevad” Vanas Testamendis väljaspool Taanieli raamatut viidata: a) erilisele tulevikuperioodile Iisraeli ajaloos (5Mo 4:30; 31:29; Jr 23:20; 30:24; 48:47; 49:39); b) Iisraeli tuleviku ajaloole alustades Kaanani vallutamisest (1Mo 49:1) või monarhia sisseseadmisest (4Mo 24:14) ja ulatudes Messia ajani ja c) messialikule ajale (Js 2:2; Mi 4:1; Ho 3:5) või ajale vahetult enne seda (Hs 38:16).

Taanieli 10. peatükis viitab fraas “viimsed päevad” tulevikule, mis algas Taanieli ajast ja lõpeb Kristuse teise tulekuga. Me teame seda, kuna paljud prohvetikuulutustest, näiteks Tn 2. ja 7. ptk. ulatuvad ühetähenduslikult selle praeguse maailma lõppemiseni.

Mida tähendab elamine “viimseil päevil”? Milline oht on selle fraasi nii sagedases kuulmises, et see kaotab meie jaoks igasuguse tähenduse?

Suur võitlus (Tn 10:12.13.20.21)

Loe Tan 10:13. Misladi võitlust see kirjeldab? Kus see võitlus toimub? Millised jõud on selles haaratud?

“Samal ajal kui Saatan püüdis mõjutada kõrgemaid võimukandjaid Meeda-Pärsia kuningriigis ilmutama ebasoosingut Jumala rahva suhtes, tegutsesid Jumala inglid pagendatute kasuks. Sellest võitlusest oli huvitatud kogu taevas. Prohvet Taanieli kaudu on meile antud sellest hiiglaslikust võitlusest headuse ja kurjuse jõudude vahel selge pilt. Kolm nädalat võitles Gaabriel pimedusejõududega, püüdes osutada vastupanu Kyrose meelte juures tegutsevatele mõjudele; enne võitluse lõppu tuli Kristus ise Gaabrielile appi.” — PK 571, 572.

Kes on Pärsia kuningriigi “kaitseingel” (s. 13)? Selle mõistmiseks vaata Ef 6:12. Kõrvuta Pärsia kuninga kaitseingel kaitseingliga Tn 10:21. Kes on siin kirjeldatud kaitseingel?

Kuigi Saatan ja Kristus mõjutasid Pärsia kuninga meeli, nagu näeme Taanieli 10. peatükis, ei saanud kumbki teda sundida. Inimese vaba tahe, olles üks suurimaid meile antud kinkidest, on saanud võimalikuks tohutu hinna eest: Jeesus ristil. Kui me ei omaks vaba taht, poleks me saanud patustada ja kui me ei oleks patustanud, poleks olnud mingit Risti, sest poleks olnud vajadust selle järele. Seega on Rist mitmel moel suurim tõend mitte üksnes inimese vaba tahte reaalsusest, vaid ka meie vaba tahte väärsti kasutamise tagajärgedest. Järelikult on väga oluline, et me teeksimme kõik meist oleva, hoidmaks meie tahte Kristuse ja Tema püha seaduse poolel.

Põhiprintsiip on, et me kõik tööpoolest viibime keset suurt võitlust ja millisele poolele me hoiame, millise “kaitseingliga” me end ühendame, on lõppeks meie isiklik valik ja mitte kellegi teise.

Kui tõmmataks kõrvale eesriie nähtava ja nähtamatu maailma vahel, mida arvad sa end nägevat sinu ümber toimumas? Kujuta ette just praegu sinu hinge pärast peetavat lahingut. Mida saad sa teha, aitamaks end kindlalt võitvale poolele?

Kuningad põhjast ja lõunast (Tn 11:1-28)

Taanieli 2., 7. ja 8. peatüki nägemused mainivad kuningriikide üksteise järel ilmumist alates Babülooniast kuni Jumala kuningriigini aegade lõpus. Järelikult võiksime oodata, et viimane nägemus, Tn 11:1-12:4, mis samuti tegeleb poliitiliste kuningriikide üksteisele järgnemisega, katab ligikaudu sama ajavahemiku nagu eelnevad nägemused.

Milliseid kuningriike mainitakse Taanieli 11:1-4? Vaata ka Tn 8:2-22.

Taanieli 11. ptk on inspireerinud mitmesuguseid tõlgendusi, isegi meie enda koguduse ringis. Enamus tänapäeva tõlgendajaid näevad selles peatükis sõdu Aleksander Suure järglaste vahel.

Kuigi siin kindlasti viidatakse mõneti ka sellele võitlusele kohe 4. salmile järgnevas salmides, ei saa see olla (nagu me avastame) kogu peatüki teema.

Salm 22 mainib kuningat, kes murrab “lepinguvürsti”. Kes on vastavalt Pühakirjale see “lepinguvürst” ja milline tähendus on Tema murtud saamil? Vaata Tn 9:25-27.

Taanieli 9:25-27-s kinnitab Võitnud Vürst [Messias] lepingu, mille sõlmis Jumala Iisraeliga Siinai mäel. Jesaja nimetab Messiat “Rahuvürstiks” (Js 9:6) ja Taaniel viitab Miikaelile kui “suurele vürstile” (Tn 12:1). Seega on “lepingu vürsti” Messias, Jeesus. Seega näeme siin, 21. salmis, viidet Jeesuse surmale ristil ja see aitab meil jälgida ajaliini Taanieli 11. ja 12. peatükis.

Messias *murti*, kui Ta naelutati ristile Rooma keiser Tiberiuse (14-37 pKr) ajal. “Kõlvatu isik” Tn 11:21 on tõenäolisimalt Tiberius. See tähendab, et kusagil salm 4 (milline kirjeldab Kreeka Impeeriumi lagunemist peale Aleksander Suure surma) ja 21 (viide Jeesuse surmale) vahel astub lavale paganlik Rooma. Enamus adventistidest tõlgendajaid näeb Kreeka kuningriigi vahetumist Roomaga kas salmis 14 või 16.

Kuigi kohati raskesti mõistetav, varustab Tn 11. ptk meid enama tõendusmaterjaliga Jumala lõplikust kontrollist inimkonna ajaloo üle. Kuidas oled näinud selletaolist jõulist tõendit Jumala juhtimisest, isegi kui sa nende sündmuste toimumise ajal vast ehk mõtlesid: Kus on küll Issand? Milliseid õpetusi peaksid sa ammutama neist kogemustest, olemaks varustatud tuleviku katsumuste jaoks?

Hävituse koletis (Tn 11:31)

Uurides Taanieli 7. ja 8. peatükki, nägime, et ilmalikele võimudele järgnes igal juhtumil “kristlik” Rooma. Eilses osas nägime, et “Iepingu vürsti”, Jeesuse Kristuse “murdmise” ajal oli võimul poliitiline Rooma. See Jeesuse surma kirjeldus andis kindla ajaloolise märgi, aitamaks meil jälgida ajalooliste sündmuste voolu Taanieli 11. peatükis.

Milliseid näitajaid leiame 11. ptk. teises pooles, mis osutavad, et ka selles peatükis järgneb “kristlik” Rooma poliitiliste jõudude reale? Tn 11:31.36.

Kuna kiire sündmuste areng selles peatükis võib tunduda segadustekitavana, loovad teatud fraasid salmides 31 ja 36 silla 7. ja 8. ptk juurde, aidates meil määratleda esiplaanil oleva võimu selle peatüki teises pooles. Need fraasid on:

1. Tema poolt (Põhja kuningas) saadetud sõjaväed tulevad ja teotavad pühamut, kindlat linna” (Tn 11:31). Tn 8:11 tõukas väikese sarve võim ümber (teotas) Jumala pühamu paiga.

2. “Nad kõrvaldavad alalise ohvri” (Tn 11:31). Tn 8:11 võtab väike sarv ära alalise ohvri.

3. “Ta ülistab ennast ning suurustab iga Jumala ees” (Tn 11:36). Tn 8:11 tõstab väike sarv enese kuni “selle väe vürstini.”

4. “Jumalate Jumala vastu räägib ta kuulmatuid asju” (Tn 11:36). Tn 7:25 kõneleb väike sarv sõnu Kõigekõrgema vastu.

Seega näitab tekstiline tõendusmaterjal, et peavõim 11. ptk teises pooles on taas väike sarv. Milline on “hävituse koletise” tähendus, mille väike sarv paneb alalise ohvri asemele? Tn 11:31.

Taanieli 12:11 sisaldab veel ühe viite “alalise” äravõtmisele ja hävituse koletise ülesseadmisele. Taanieli 8. ptk viitas “alalise” äravõtmine Kristuse taevase ülempreesterliku teenistuse varjamisele väikese sarve anastava tegutsemise kaudu. Tn 11:31 ja 12:11 omastatakse “alaline” — Kristuse teenistus taevas — vägivaldselt jumalateenimise vale süsteemi, hävituse koletise läbi.

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen White'i raamatust "Pühitsetud elu" peatükk "Taanieli palve", orig. lk. 46-52.

"Inimeste poolt kirjutatud ajalooraaamatus näidatakse, nagu oleks rahvaste kasv, impeeriumide tõus ja langus olenev inimeste tahtest ja vaprustest. Tundub, nagu otsustaks sündmuste käigu suurelt osalt inimese jõud, auahnus või kapriisid. Kuid Jumala Sõna eemaldab meie silme eest eesriide — ja me näeme kõigi inimlike jõudude, huvide ja kirgede taga halastava Jumala vaikset, kannatlikku tegevust oma tahte täideviimiseks." — Ellen G. White, "Kasvatus", lk. 175.

Matteuse 24:15 ja Markuse 13:14 viitab Jeesus "hävituse koletisele", millest on rääkinud "prohvet Taaniel". Mõlemal puhul asetab Jeesus selle "hävituse koletise" aega, mis Temast lähtudes oli tulevikus. Meile peaks see rääkima, et see "hävituse koletis" ei ole mingi Jeesusele eelnev sündmus (nagu oli Antiochus Epifanese valitsusaeg), vaid toimub peale Tema maapealse elu aega — fakt, mis aitab meil paremini mõista, mida see endast kujutab.

Küsimused aruteluks:

1. Kolm korda öeldi Taanielile, et ta on armas taeva silmis (Tn 9:23; 10:11.19). Vähestele meist on kunagi mingi ingel otseselt öelnud, et meid taevas väga armastatakse. Kuidas me teame, et oleme armastatud? Millisel teisel moel laseb Jumal meil teada saada, et meid tõepoolest armastatakse?

2. Taanieli 11. peatükk on olnud lõputute ja meeletute spekulatsiooni aineks. Seni uuritu alusel, millised Taanieli raamatus endas sisalduvad iseloomulikud näitajad (nagu ptk. 2, 7, 8) aitavad meil 11. ja 12. ptk uurimisel hoiduda astumast väljaspoole õigeid piire nende peatükkide tõlgendamisel?

Kokkuvõte: Taanieli 10. peatükis anti prohvetile vilksatus vaimulikust võitlusest Kristuse ja Saatana vahel. Talle kinnitati Jumala armastust ja lugupidamist ning näidati, et taevased jõud tegutsevad maiste valitsuste ruumides Jumala rahva heaks. Taanieli 11. peatükis antakse üksikasjalikud rahvaste ajalugu puudutavad prohvetikuulutused alates Pärsia Impeeriumist kuni ajastute lõpuni.

13. õppetükk — 18.-24. detsember

Lõpuaeg (või aja lõpp)

Hingamispäeva pealelõuna

Selle nädala õppeaine: Taanieli 11:40-12:13.

Meelespeetav tekst: “Siis paistavad mõistlikud nagu taevalaotuse hiilgus ja need, kes saadavad paljusid õiguse teele, otsekuu tähed ikka ja igavesti” (Tn 12:3).

Taanieli raamatu viimane peatükk visandab maailma ajaloo sündmused “lõpuaega” lõpetavas osas, mis “on kitsas aeg, millist ei ole olnud” (Tn 12:1). Pärast viimase nägemuse saamist oli Taanielil veelgi küsimusi, kuid Jumal hoidis nägemuste täieliku mõistmise lõpuajaks, mil need, kes Taanieli prohvetikuulutusi uurivad, mõistavad nende ülitähtsat sõnumit (s. 4). Meie usume, et oleme nende hulgas, kes on kutsutud mõistma.

12. peatükis seisame igaviku serval. Meie taga on laiali laotunud lunastusplaani silmapaistvad sündmused: veeuputus, millest päästeti ainult kaheksa inimest; Egiptusest väljaminek, mis tõi ilmale Iisraeli rahva; ja Rist, mis tõi patust päästmise tervele inimkonnale. Lunastusplaani haripunkt peab siiski alles saabuma — lunastatute suur väljaminek sellelt patuga täidetud planeedilt.

Pilk nädalale: Mida mõeldakse fraasiga “lõpuaeg”? Miks me usume, et Miikael on Jeesus? Miks pitseeriti Taanieli raamat kuni “lõpuajani”? Mida õpetab Taaniel surnute ülestõusmise kohta?

Lõpuaeg (Tn 11:40-45)

Väljend “lõpuaeg” esineb ainult Taanieli raamatus (8:17; 11:35.40; 12:4.9). Iga teksti taust näitab, et see viitab ajaloo lõpuperioodile enne Teist Tulekut. Seitsmenda päeva adventistid on üldiselt määratlenud lõpuaja algusena aasta 1798, mil lõppes 1260-aastane periood. Kuna Taanieli 11. peatüki lõpusalmid näivad olevat täitumata prohvetikuulutus, tuleb meil olla ettevaatlikud nende tõlgendamisel.

Millistele jõududele võidakse lõpuajal viidata määratlustes “põhja kuningas” ja “lõuna kuningas”? Tn 11:40.

Põhja kuningas. Juuda kuningriigi lõpuajal oli selle vaenlaseks põhjas Babüloonia (Jr 1:14.15). Ilmutuse raamatus on Baabülön varjunimi vaimuliku Rooma, paavstluse jaoks. Järelikult on põhja kuningas lõpuajal paavstlus. See on kooskõlas Tn 11:36-39, kus iseennast ülistav kuningas on samuti paavstlus.

Lõuna kuningas. Paljud näevad fraasi “lõuna kuningas” varasemas kasutuses (Tn 11:5) Ptolemaiost, kes valitses Egiptuses pärast Kreeka Impeeriumi lagunemist. Kuna see hilisem prohvetikuulutus (Tn 11:40) sobib lõpuajale, ei saa fraas “lõuna kuningas” enam viidata tegelikule Egiptusele. Ilmutuse 11:8 kasutatakse Egiptust selle tähistamiseks, mis seisab vastu tõealisele religioonile. Need kaks jõudu osalevad teatud laadi sõjas.

Keda võidakse lõpuajal sümboliseerida Edomi, Moabi ja Ammoni rahvaste läbi? Tn 11:41.

Neid rahvaid enam ei eksisteeri, mis näitab, et seda lõiku ei ole mõeldud tegelikkusena kujutama. Muistsetel aegadel olid need rahvad Jumala rahva vaenlased, aga Jumal on oma armus töötanud päästa paljud, kes olid kord Tema vaenlased. Ta kasutab kogudust võitmaks vaimulikult “Edomi ja Moabi ja peamise osa ammonlastest.” Paljud tulevad välja kord Jumala tõe vastu vastandunud gruppidest ja ühinevad lõpuajal Jumala rahvaga.

Kuigi raskesti mõistetakse, ilmutavad need tekstid, et maailm on kaoses ja rahunemise kogu “lõpuaja” kestel. See peaks aitama meil mõista, et vaenamine ja raskused, kaugel tõestamisest, et Jumalat ei ole, aitavad kinnitada Tema olemasolu ja pealegi on Ta hoiatanud meid raskuste suhtes ette. Kuidas peaks see mõistmine andma meile tugevust seista silmitsi mistahes meie ellu tulevate heitlustega?

Vürst Miikael (Tn 12:1)

Loe Taanieli 12:1. See kirjeldab kaht suuremat sündmust. Millised need on? Meile adventistidena teadaoleva alusel kirjelda, millistest sündmustest see kõneleb.

Kes on Miikael, see suur Vürst, kes päästab Jumala ustava rahva?

Adventistid on peaaegu ainukesed kristlased, kes mõistavad “Miikaeli” Jeesusena. Vaatle järgnevat tõendusmaterjali:

1. Heebrea sõna *Michael* tähendab “kes on nagu Jumal.” Ainus, kes on nagu Jumal, on Kristus (Jh 1:1).

2. “Selle väe vürst” või “vürstide Vürst” (Tn 8:11.25) on ka “võitunud Vürst [Messias] (Tn 9:25). Tema on seesama “teie kaitseingel Miikael” (Tn 10:21) või “Miikael, see suur Vürst” (Tn 12:1).

3. Sõna *peaingel* esineb Pühakirjas ainult kaks korda, 1Te 4:16, kus Kristus tuleb peaingli häälega ja Juuda 9, kus Miikaeli nimetatakse peaingliks.

Millele vihjatakse fraasis “kõik, keda leitakse olevat raamatusse kirjutatud”? Millisest raamatust on jutt? (vt ka 2Mo 32:32; Tn 7:10; Lk 10:20; Ilm 13:8; 17:8; 20:12; 20:15; 22:19).

Isegi kõige pealiskaudsem nende tekstide ülevaatamine vihjab kohtule ka nende üle, kes teenivad Issandat. Need, kes on “leitud” kirjutatud olevat eluraamatusse, on päästetud; need, keda ei “leita” sinna kirjutatuna, on kadunud. Kui see ei ole teatud laadi lõpukohus, lõplik arveteõiendus, lõplik õigete ja ülekohtuste eraldamine — mis see siis on?

“Issand soovib, et me hindaksime õigesti suurt lunastusplaani ja et me Jumala lastena mõistaksime oma kõrget eesõigust ning kõnniksime Tema ees sõnakuulelike ja tänulikena. Ta soovib, et me oma uues elus igal päeval Teda rõõmuga teeniksime. Ta igatseb näha tänulikkust, mis hoovab meie südameist, sest meie nimed on kirjutatud Talle eluraamatusse ja me kõik võime oma mured heita Tema peale, kes muretseb meie eest.” — Ellen G. White, COL, p. 299.

Miks sa usud, et sinu nimi on praegu kirjutatud eluraamatusse? Milline õigustus on sul sellele väitele?

Ülestõusmine (Tn 12:2)

Üks võimsamaid ja dramaatilisemaid tekste terves inspireeritud Sõnas on Taanieli 12:2 — töötus ja hoiatus ülestõusmise kohta surnuist. Siin on suur tõde, mida kogu teadus, filosoofia ja ilmalik tarkus ei saanud meie jaoks päevavalgele tuua. Me teame seda ainult sellepärast, et meile on sellest räägitud, ja me usume seda, kuna meile on sellest rääkinud Issand oma Sõnas.

Loe Taanieli 12:2. Millist põhimõtet, millist mõistet näeme selles tekstis? Vaata vastuse jaoks järgnevaid tekste: 5Mo 32:4; Kg 12:14; Ap 24:15; Ro 2:5.6.

Keda pole vahel häirinud õigluse puudumine meie seas? Ebaõiglus ümbritseb meid iga päev, mõnitab meid, pilkab meid, teeb meid vihaseks ja isegi ebakindlaks. Kurat armastab kindlasti ebaõiglust. Mitmeti näib ülekoorus ja rikutus valitsevat praegusel ajal.

Kuid selles ühes lihtsas tekstis vihjatakse töötusele ja hoiatusele Jumala lõpukohtust. Õigetele tasutakse, ülekohtuseid karistatakse ja mitte inimeste muutlike, heitlike ja sageli moonutatud õigluse ja karistuse mõistete järgi, vaid täiusliku, kõiketeadva, halastava ja õiglase Jumala poolt, kes tasub ja karistab. Järelikult pakub see tekst usklikele midagi sellist, mida ükski inimene pakkuda ei saa: töötust lõplikust ja täiuslikust õigeksmõistmisest, mida pole võimalik kogeda selles maailmas.

Mida räägib see tekst meile surma kohta?

"Kristlane ei eksi selles osas: surm on vaenlane. Kuid samal ajal on see võidetud vaenlane. See tähendab, et me võime sellega võidelda julgusega, teades, et selle ajutised võidud ei jää valitsema. Me võime olla tervise, rahu ja kõige muu elu edendava poolel, kartmata, et vaenlane, kellega me võitleme, ükskord võidab." — "Ülestõusmine ja austamine," *Handbook of Seventh-day Adv. Theology*, p. 364.

Miks on töötus surnute ülestõusmisest meile nii oluline, eriti adventistidena? Kuidas aitab meid arusaamine surnute olukorrast veel selgemini mõista, kui põhjanev see õpetus on? Vaata ka, mida ütleb Paulus 1 Korintose 15. ptk-s selle doktriini kohta. Miks on Pauluse sõnadel mõtet ainult juhul, kui me mõistame, et surnud praegu magavad?

Pitseeritud raamat on avatud (Tn 12:4.9.10)

Loe Taaniel 12:4.9.10). Mida ütlevad need tekstid koos vaadatuna Taanieli raamatu kohta?

Pikkadeks sajanditeks peideti paljud Taanieli prohvetikuulutused silmapaistmatusse. See pole üllatav raamatu sisu arvestades, eriti selles osas, mida seal räägitakse Rooma kohta — võimu kohta, mis sajandeid kontrollis ligipääsu Piiblile.

Kuid alates protestantlikust reformatsioonist ja eriti viimastel vähestel sajandel on üha enam uurijaid hakanud paremini mõistma Taanieli raamatut. Suletu on muutunud enam ja enam avatuks. Arusaamist kergendab ka see, et elades peale paljude uuritud sündmuste avanemist, on Piibli uurijail võimalus vaadata tagasi ajaloole ja mõista kõige seal toimunu tagamaid — eelis, mida saavad omada ainult need, kes elavad “lõpuajal”.

“Alates aastast 1798 on aga Taanieli raamat pitserist vabastatud, prohvetikuulutuste mõistmine on suurenenud ja paljud on kuulutanud läheneva kohtu pühalikku sõnumit.” GC 275. Loomulikult ei mõista igauks. On kurb, et nii paljud protestantlikust maailmast seovad Taanieli raamatu tähtsaimad prohvetikuulutused Antiochus Epifanesega 2. saj. eKr., mis on küllaltki naeruväärne, arvestades Taanieli raamatu rõhku “lõpuajale”.

Loe Jh 14:29. Mis Jeesuse ütluses aitab meil mõista, miks kästi Taanielil sulgeda see raamat lõpuajani?

Taanieli raamat on mitmel viisil usku kinnitav raamat. Ka meie tänapäeval saame vaadata tagasi ja näha, kuidas rahvad on täpselt ennustuste kohaselt tulnud ja läinud. Raamat apelleerib meie loogilisele mõtlemisele erinevalt teistest raamatutest. Lõppude lõpuks on Issand andnud meile Taanieli raamatus prohvetikuulutused, mis rajanevad nii suurejoonelisel ja muutmatul alusel, nagu seda on maailma ajalugu. Me võime olla täiesti kindlad mõlemas. Neile, kes usu läbi lasevad Taanieli raamatul endale kõneleda, annab see raamat võimsa kinnituse Jumala väest ja töotustest.

Milline on sinu lemmik prohvetikuulutus Taanieli raamatus? Mis aitab enim tugevdada sinu usku? Kui sul oleks võimalus pidada piiblitund kellelegi mitte-kristlasele ainult ühe prohvetikuulutuse alusel sellest raamatust, millise sa valiksid ja miks?

Õnnis on, kes ootab (Tn 12:11-13)

Raamatu lõpus leiame kaks ajalist prohvetikuulutust (1290 ja 1335 päeva), mida mõned adventistid vaatlevad tegelike päevadena lähitulevikus. Milline tõendusmaterjal Piiblis näitab, et need aega puudutavad kuulutused on täitunud minevikus?

Esiteks, meil tuleb nõustuda, et ingli pikk arutelu Taanieli 11. peatükis lõpeb Tn 12:4. Taanieli 12:5-13 on epiloog pikale nägemusele Taanieli 11. ptk ja teatud mõttes ka tervele raamatule. See ei ole uus nägemus uue teemaga, vaid teatud osade selgitus nägemustes, millised sisaldasid “selles raamatus”, mis tuli pitseerida. See ilmneb küsimusest Tn 12:6, “Kui kaua tuleb oodata nende imede täitumist?” Väljend “need imed” viitab Taanieli poolt nähtule 11. ptk-s, mis iseenesest oli lihtsalt 8. peatüki probleemide üksikasjalik arendamine.

Teiseks, fraas “aeg, ajad ja pool aega” Tn 7:25 ja 12:7 on viide ühele, mitte kahele sündmusele. Taanieli 7:25 antakse pühad väikese sarve võimu kätte “ajaks, aegadeks ja pooleks ajaks” ja Tn 12:7 hävitatakse püha rahva jõud “ajaks, aegadeks ja pooleks ajaks”. Need fraasid viitavad ühele ja samale — Jumala rahva tagakiusamisele 1260 aasta kestel.

Kolmandaks, kuna alalise ohvri äravõtmine Tn 8:11 ja 11:31 viitab mineviku ajaloolisele reaalsusele, kõneleb alalise ohvri äravõtmine Tn 12:11 kindlasti sellest samast seigast.

Nendel ja ka teistel põhjustel, nagu näiteks Ellen G. White'i väide, et pärast 1844. aastat “ei ole enam määratletud prohvetlikku aega” (Ellen G. White, Manuscript 59, 1900), hülgame me katsed omistada neile ajalistele prohvetikuulutustele täitumise tulevikus. Need kuuluvad minevikku.

Üks üldine tõlgendus seitsmenda päeva adventistide hulgas on selline: 508. aastal pKr asus Clovis, frankide kuningas, esimese tsiviilvõimuna strateegilisele positsioonile, ühinemaks tõusva Rooma kirikuga. See pani aluse sellele sajandeid kestvale liidule kiriku ja riigi vahel, Tn 12:11 hävituse koletisele. See oli ka aeg, mil paljud Kristuse ülempreesterlikku teenistust varjutavad doktriinid ja toimingud kirikus seadustati. Lisades 508-le 1290 aastat, jõuame aastasse 1798. Kuna 1135 aasta lähtepunkt on sama (508), siis jõuame aastasse 1843, milline on “silmapaistev daatum seoses suure adventärkamisega.” 4BC 881; vaata ka reedest osa.

Loe Tn 12:13, kus on Taanielile antud kinnitus tema igavese saatuse kohta. Ja kuigi ükski ingel pole võib-olla sinuga kuuldavalt rääkinud, millised tekstid Piiblis annavad sulle just sama palju kindlust, nagu Taanielile siin öeldu?

Edasiseks uurimiseks:

“Ma nägin, et Jumal oli aja väljakuulutamise taga 1843. aastal. Tema kavatsus oli äratada inimesed ja viia nad läbikatsuvasse punkti, kus nad pidid otsustama, kas tõe poolt või vastu. Jutlustajaid veendi prohvetlike perioodide suhtes võetud seisukohtade õigsuses ja paljud loobusid oma uhkusest, jätsid oma palga ja oma kogudused, kõndimaks paigast paika, et kanda sõnumit.” — Ellen G. White, *Early Writings*, p. 232.

“Nad juhiti uuesti nende Piiblite juurde, uurimaks prohvetlikke ajaperioode. Issandalt tuli valgus ja eksimus selgitati. Nad mõistsid, et need prohvetlikud perioodid ulatusid a. 1844 ja et seesama tõendusmaterjal, millist nad olid esitanud, näitamaks et prohvetlikud ajaperioodid lõppesid 1843, tõendas, et need pidid lõppema aastal 1844. Jumala Sõnast paistis valgus nende seisukohale ja nad avastasid viibimise aja: “Kuigi see [nägemus] viivitab, oota seda.” Oma igatsuses Kristuse kohese tuleku järele olid nad vaadanud üle nägemuse täitumise viibimisest, mis pidi selgitama tõelised ootajad. Kuid ma nägin, et paljud neist ei suutnud üle saada oma tõsisest pettumusest, omamaks sellisel määral indu ja energiat, mis oli iseloomustanud nende usku 1843. aastal.” — Samas, p. 236.

Küsimused aruteluks:

1. Milliste ohtudega oleme silmitsi, seades daatumeid lõpuaja sündmuste jaoks tulevikus? Mis toimub paljude usuga, kui need ennustatud sündmused ei toimu?

2. Taaniel lõpetab töötusega Jumala rahva võidust. Kuidas saab nendele prohvetikuulutustele mõtlemine tugevdada sinu usku ja lootust?

Kokkuvõte: Kuigi mõned osad Taanieli raamatust jäävad saladuseks, on meile teada antud küllaldaselt, usaldamaks Issandat, kes Jeesuse Kristuse läbi on meile kinnitanud, et koos Taanieliga tõuseme ka meie “oma liisosaks päevade lõpus”.

